30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

НА ЈУГ, НА ЈУГ! ИДЕМО НА ЈУГ!

30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

НА ЈУГ, НА ЈУГ! ИДЕМО НА ЈУГ!

3. ОКТОБАР — 10. НОВЕМБАР 2020.

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ
Бијенална манифестација ликовне/визуелне уметности
Основан 1960. године

ОСНИВАЧ И ПОКРОВИТЕЉ
Град Чачак

ОРГАНИЗАТОР МАНИФЕСТАЦИЈЕ
Уметничка галерија „Надежда Петровић” Чачак

ПОДРШКА
Министарство културе и информисања Републике Србије

САВЕТ МЕМОРИЈАЛА
Марија Радисављевић
Др Зоран Ерић
Весна Петровић
Драгана Божовић
Јулка Маринковић
Мирјана Рацковић
Даниел Микић

---

30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

ДИРЕКТОР МЕМОРИЈАЛА
Бранко Ћаловић

СЕЛЕКТОР ИЗЛОЖБЕ
Проф. др Сарита Вујковић

АСИСТЕНТ СЕЛЕКТОРА
Младен Бањац

ТОТАЛ ДИЗАЈН
Немања Мићевић

КУСТОС КООРДИНАТОР
Мирјана Рацковић

ИЗВРШНИ ПРОДУЦЕНТ
Предраг Живковић

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ” ЧАЧАК
2020.

30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

НА ЈУГ, НА ЈУГ, ИДЕМО НА ЈУГ!

3. ОКТОБАР — 10. НОВЕМБАР 2020.

СЕЛЕКТОР
САРИТА **ВУЈКОВИЋ**

УМЕТНИЦИ:

ИГОР **АНТИЋ**	Србија / Француска
РАДОШ **АНТОНИЈЕВИЋ**	Србија
КАТАРИНА **АЛЕМПИЈЕВИЋ**	Србија
ЈАКА **БАБНИК**	Словенија
ИГОР **БОШЊАК**	Босна и Херцеговина
ЖАНЕТА **ВАНГЕЛИ**	Северна Македонија
ЗЛАТАН **ВЕХАБОВИЋ**	Хрватска
НАТАЛИЈА **ВУЈОШЕВИЋ**	Црна Гора
ИГОР **ГРУБИЋ**	Хрватска
ДАНИЦА **ДАКИЋ**	Босна и Херцеговина / Немачка
диСТРУКТУРА	Србија
БИЉАНА **ЂУРЂЕВИЋ**	Србија
УРОШ **ЂУРИЋ**	Србија
ПРАВДОЉУБ **ИВАНОВ**	Бугарска
IRWIN	Словенија
ДАЛИБОР **МАРТИНИС**	Хрватска
РАДЕНКО **МИЛАК**	Босна и Херцеговина
МЛАДЕН **МИЉАНОВИЋ**	Босна и Херцеговина
ДУШАН **ОТАШЕВИЋ**	Србија
ВЛАДИМИР ПЕРИЋ **ТАЛЕНТ**	Србија
ВЕДРАН **ПЕРКОВ**	Хрватска
ВЕСНА **ПЕРУНОВИЋ**	Србија / Канада
ЛАЛА **РАШЧИЋ**	Босна и Херцеговина / Хрватска
СЕЛМА **СЕЛМАН**	Босна и Херцеговина / САД
КАМЕН **СТОЈАНОВ**	Бугарска / Аустрија
ПРЕДРАГ **ТЕРЗИЋ**	Србија
ЈЕЛЕНА **ТОМАШЕВИЋ**	Црна Гора / Босна и Херцеговина
ВУК **ЋУК**	Србија
ЈУСУФ **ХАЏИФЕЈЗОВИЋ**	Босна и Херцеговина
ЈАСМИНА **ЦИБИЦ**	Словенија / Велика Британија

САДРЖАЈ

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ, 60 ГОДИНА, 30 ИЗЛОЖБИ Мирјана Рацковић	**9**
БИОГРАФИЈА НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ	**13**
НА ЈУГ, НА ЈУГ! ИДЕМО НА ЈУГ! Сарита Вујковић	**15**
ПЛОДОНОСНА ТРЕЊА Тевж Логар	**45**
ИЗЛОЖБА	**57**
УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ”	**59**
ГАЛЕРИЈА „РИСИМ”	**81**
ДОМ КУЛТУРЕ	**97**
НАРОДНИ МУЗЕЈ	**109**
МЕЂУОПШТИНСКИ ИСТОРИЈСКИ АРХИВ	**119**
КОНАК ГОСПОДАРА ЈОВАНА ОБРЕНОВИЋА	**127**
ЈАВНИ ПРОСТОР	**133**
РИМСКЕ ТЕРМЕ	**134**
РИМСКИ ТРГ	**136**
ПЛАТО ИСПРЕД ДОМА КУЛТУРЕ	**138**
ГРАДСКИ ПАРК	**140**
ИЗЛОГ КЊИЖАРЕ „СЛУЖБЕНОГ ГЛАСНИКА”	**142**
БИОГРАФИЈЕ	**144**
МЕМОРИЈАЛ СТАТИСТИКА	**153**
ТЕРИТОРИЈА КУЛТУРЕ	**158**

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ, 60 ГОДИНА, 30 ИЗЛОЖБИ

Мирјана Рацковић

Меморијал Надежде Петровић основан је 1960. године као подсећање на Прву југословенску уметничку изложбу (1904), чији је иницијатор и организатор била Надежда Петровић (Чачак, 1873 – Ваљево 1915). Жеља оснивача Меморијала – Града Чачка – била је да поред Мештровићевог бронзаног споменика на скверу испред Гимназије великој српској сликарки рођеној у овом граду посвети и „живи" споменик као сталну тежњу афирмације уметничког стваралаштва и подсећања на ову необичну жену, уметника, борца, хуманисту, родољуба, на њен несебични друштвени, патриотски и хуманитарни активизам. Оснивачки одбор манифестације схватио је да су вредност Надеждиног уметничког дела и њен инспиративан живот моћан темељ на коме почива целокупан потенцијал савремене српске уметности и да, на тој основи, манифестација у њену част несумњиво може допринети превазилажењу уско локалних уметничких оквира, повезивању уметника, унапређењу уметничке сцене и донети потребан високи квалитет уметничких концепција односно савремене кустоске праксе уз неопходну интеракцију са публиком, баш онако како је и сама Надежда бескомпромисно проналазила сопствени уметнички пут.

Истовремено негујући сећање на најзначајнијег српског уметника са почетка прошлог века, афирмишући њене идеје о слободи уметничког стварања и уметничком стварању као „средству најотвореније комуникације међу људима", бијенална манифестација Меморијал Надежде Петровић већ шездесет година активно промовише актуелну уметничку сцену, суочавајући се са потпуно новим концептима и контекстима. Након шездесет година „живота" једне манифестације ликовне/визуелне уметности, и на прагу њеног тридесетог издања, рекапитулацијом до

КАТАРИНА АЛЕМПИЈЕВИЋ, *Кроз шуму*, 2020. (детаљ)
Уметничка галерија „Надежда Петровић"

сада реализованих приступа и изложбених поставки, јасно је дефинисан дискурс према иновативном, авангардном и ангажованом, високо софистицираном креативном изразу и на пољу конкретне уметничке продукције и у домену теоријског промишљања.

Прекретница у концепцијском приступу била је изложба Петог меморијала Надежде Петровић (1968), док је радикалан заокрет у прихватању и пласирању нових пракси евидентан од 13. и 14. изложбе (1984, 1986). Након кратког несналажења у околностима распада државе (17. и 18. Меморијал 1993, 1994), ново раздобље у смислу актуелности контекста, ангажованог приступа и трансмедијалности уметничких форми креће са изложбама 19. и 20. Меморијала (1996, 1998). Пратећи ту линију, и тридесета изложба настала на темељу Надеждиних дела, идеја и идеала сто година касније, на истом културном и географском простору, разматра читав корпус питања из домена уметничких концепција, постојећих и могућих веза и перманентне сарадње, које нису прекинуле ни бурне постјугословенске турбуленције. Нудећи потребан и неопходан оптимизам, реално присутан и на пољу индивидуалних креативности и у тежњи ка умрежавању на институционалном нивоу, овај избор заправо говори о упоредном егзистирању диферентних приступа, реално потребних у сектору културне и уметничке сарадње. Евидентно да није реч о простој трансрегионалној циркулацији уметника и уметничких дела, већ о платформи за разматрање глобалних кретања сваке врсте, посматрано из личних ракурса и уз максималан ослонац на нове технологије, тако да на сцени имамо ангажоване, метафоричке и алтернативне приступе са недвосмисленом интенцијом достизања универзалности порука.

Током протеклих година, бежећи од непотребних понављања, Меморијал се прилагођавао датим околностима, а заједничким снагама и оснивач (Град Чачак) и организатор (Уметничка галерија „Надежда Петровић"), уз сталну подршку Министарства културе Републике Србије, успели су да сачувају његов идентитет и учврсте позиције манифестације као престижне бијеналне изложбе у постојећем обиму и облику. Уметничка галерија „Надежда Петровић" и даље ће подржавати тежњу да Меморијал сагледава актуелне уметничке и кустоске праксе домаће сцене и региона у свим контекстима и категоријама, да негује међусобне везе и дијалоге, развија партнерства, размењује искуства, да равноправно

заступа све актере уметничке сцене, трудећи се да не подгрева конфликте на релацијама уметник – институције – независна сцена – критика – теорија, и то тако што безрезервно подржава уметнике и даје им простор и ресурсе за креирање сопствених уметничких концепција, њихову презентацију и пласирање.

У том контексту, уз неопходну спонтаност при посматрању аудио-визуелних садржаја фрагментарних поставки на свакој од локација, требало би прихватити апсолутну функционалност целине изложбе 30. Меморијала и посматрати је као један организам чија парадигма јесте континуалност кретања – стална потреба људског рода, изазвана историјским догађајима и присутна у свим географским правцима, коју најчешће прате компликовани процеси успостављања и неговања међусобних веза.

Надежда Петровић је рођена у Чачку 1873. године као друго од тринаесторо деце у породици Димитрија Мите Петровића, учитеља слободоручног цртања у мушкој гимназији, и Милеве Зорић, учитељице у основној школи. По окончању српско-турских ратова (1876–1878), због очеве болести породица се одселила у Краљево, где Надежда похађа основну школу. Петровићи од 1884. године живе у Београду, у породичној кући наслеђеној од Димитријевог оца, угледног трговца хаџи Максима Петровића. Надежда је завршила Вишу женску школу и истовремено похађала часове сликања у атељеима Ђорђа Крстића и Кирила Кутлика. Школовање је 1898. године наставила у Минхену, у атељеима ликовних педагога Антона Ажбеа, Јулијуса Екстера и Ангела Јанкеа. Прву самосталну изложбу приредила је 1900. године у Београду. Након повратка са школовања ангажовала се око организовања Прве југословенске уметничке изложбе (1904), оснивања Друштва српских уметника „Лада" и Прве југословенске уметничке колоније у Сићеву (1905). Студијски је боравила у Италији и Француској, а до 1912. излагала на многобројним изложбама (Београд, Софија, Сплит, Загреб, Љубљана, Рим, Париз).

Поред уметничког, и то као једнако важно, истиче се Надеждино патриотско дело као пример дубоке оданости домовини и сопственом роду. Постала је иницијатор и својеврсни предводник свега значајног што се дешавало у првих петнаест година прошлог века – изборила се за сопствене ставове у уметности, зближавала уметнике јужнословенског простора, радила на образовању и еманципацији целокупног друштва пролазећи кроз мукотрпну борбу против предрасуда и конзервативизма, како појединаца, тако и целог српског друштва. По избијању балканских ратова (1912–1913) пријавила се као добровољна болничарка. За пожртвованост и исказану ревност у служби одликована је за храброст и медаљом Црвеног крста. У Првом светском рату је на дужности војне болничарке у Ваљеву. Преживљавајући страхоте, превијајући војнике и официре од најтежих рана, бринући о оболелима од тифуса, и сама оболевши, умрла је 3. априла 1915. године.

Надеждин уметнички рад, годинама након њене преране смрти, скоро да се није ни помињао, потпуно засењен њеним патриотским делом и друштвеним активизмом. Перцепција личности Надежде Петровић, сублимирана кроз чувену фотографију ратне болничарке и скоро „митску" смрт у позадини фронта, прихваћена је као доминанта српске хероине, па се дуго времена реч *сликарка* више помињала као важан епитет уз њено име него као њена истинска и једина права професија. Било је још много пожртвованих добровољних болничарки, али је Надежда ипак јединствена – авангардна уметница поникла из породице образоване на класичним узорима, са репутацијом борца за ослобођење угњетених и респектабилном енергијом на реализацији програма савремене уметности. Идући знатно испред свог времена, антиципирала је пут српске уметности у долазећим годинама, заузевши место родоначелника српске модерне. Тематски верна националном, радикалним заокретима стилски се потпуно окренула савременим токовима европског сликарства. Уз импресионистички приступ слици, елементе сецесије, симболизма и фовистички колорит, ипак се као доминанта њеног сликарства издиже експресионистички став, недвосмислени производ снажне воље и темперамента. Из перспективе савременог доба, њен радикализам у схватању и разбијању шеме реалистичке слике толико је изазован да непрестано даје нове осврте и аспекте читања авангардног визуелног израза и тематски ангажованог приступа, потврђујући позицију њеног сликарства као границе између старих и нових схватања.

НА ЈУГ, НА ЈУГ! ИДЕМО НА ЈУГ!

Сарита Вујковић

Тридесети Меморијал Надежде Петровић конципиран је са жељом да се мјесто најстарије бијеналне манифестације у Србији и једне од најзначајнијих бијеналних манифестација на просторима некадашње Југославије осмисли као мјесто поновног сусрета, спајања и дружења, као специфична интеракција публике и умјетника у контексту његове јубиларне шездесетогодишњице. Међутим, током своје једногодишње припреме овогодишњи Меморијал прошао је кроз потпуно неочекиване трансформације, пандемијске конотације, епидемиолошке и сигурносне мјере због обољења COVID-19, што је у великој мјери утицало на почетни концепт. Модификујући наше жеље, очекивања и ставове, коронавирус нам је наметнуо да 2020. година, у којој се обиљежава 60 година од оснивања Меморијала, буде посебно обиљежена и запамћена као година самоизолације и социјалне дистанце, термина потпуно непојмљивих када су у питању култура и савремена умјетност.

Изложба је осмишљена са жељом да укаже поштовање према меморијалном сјећању које се темељи на изворним, етичким и естетичким принципима животног дјела Надежде Петровић, зачетнице модерне умјетности и првих форми организовања и презентовања ликовне сцене на нашим просторима, патриоткиње и поборнице идеје о јужнословенском културном простору. Надежда Петровић, сликарка натпросјечног ентузијазма и енергичности, изненада је окончала живот 1915. године у епидемији тифуса, болести која је, као пратећа појава Великог рата, похарала ове крајеве односећи више од 150.000 живота. Тренутне необичне епидемиолошке околности на потпуно нов начин повезале су нас с временом Надежде Петровић, омогућавајући нам да јасније сагледамо вријеме на крају њеног живота. Због тога *Ваљевска болница*, посљедња Надеждина слика, насликана прије

ЛАЛА РАШЧИЋ, *Горго*, 2019–2020.
Уметничка галерија „Надежда Петровић”

нешто више од стотину година у мјесту стотињак километара удаљеном од Чачка, феноменолошки повезује оновремену и садашњу епидемиолошку ситуацију. Ова слика без идеолошких окосница заокружује вијек у коме су се периодично дешавала тешка ратна страдања и разарања, развијале идеологије и национални полети препуни успона и падова. С друге стране, то је и вријеме просперитета, интелектуалног напретка, умјетничког развоја и динамичних креативних бујања, што и сама слика у свом колористичком интензитету наговјештава и носи.

Надеждини етички и естетички постулати уткани у темељ шездесетогодишње организације Меморијала основ су и новог сазива, базираног на постјугословенском умјетничком простору, који још од времена Надежде Петровић, и поред државне разуђености и бројних историјских и политичких турбуленција, има хомогене умјетничке везе и непрекинуте линије сарадње, блискости умјетничких концепција и индивидуалних путања, видљивих и у новим праксама и савременим умјетничким појавама.

Назив изложбе *На југ, на југ! Идемо на југ!* алудира на популарни усклик који одражава индустријски и модернизацијски напредак Србије крајем XIX и почетком XX вијека, који је тежио југу, у времену када је кроз Сићевачку клисуру прошла жељезничка пруга возећи у Сићево и учеснике Прве југословенске колоније 1905. године.[1] Била је то пруга која је повезивала Лондон, Париз, Минхен, Беч, Будимпешту, Београд, Софију и Истанбул, она иста пруга којом је од 1883. године саобраћао легендарни Оријент експрес, модерна саобраћајница тога времена која је мијењала културно-политички пејзаж Балкана у покушају европског рјешавања „источног питања", остављајући трајне промјене, видљиве и данас.

Концепт изложбе прави посебну паралелу са Надеждиним радом, заправо са њеним прогресивним модернистичким идејама, које су, тражећи нове просторе за активизам и креативност, створиле умјетнички пројекат Прве југословенске умјетничке колоније. Био је то умјетнички активизам који се огледао у потреби да се за локацију прве интернационалне умјетничке колоније изабере мјесто Сићево, које се и данас сматра једним од најнеприступачнијих крајева Србије, свједочећи о ставу да социјално ангажована позиција издваја умјетника као учитеља и васпитача народа, о чему је сама Надежда врло срчано писала: „Уметници морају бити велики учитељи, не само свога но свију народа, не само свога но свију столећа, племенитост њихова мора бити безгранична онако као што је природа безгранична у богатству и узвишености; његови погледи морају бити широки, ширих пространијих граница но што је његова палета и рад".[2]

Оснивачки потенцијал ове, за Србију тада потпуно нове, организационе умјетничке форме носила је идеја прогреса и ширења нових, модерних и демократских вриједности у непознате и забачене крајеве, што су Надежда Петровић, Пашко Вучетић, Рихард Јакопич, Фердо Весел, Иван Грохар, Емануел Видовић и Иван Мештровић сматрали цивилизацијским искораком и доказом да се у једној заосталој балканској земљи могу успоставити културне организације какве познаје остатак Европе.[3] Надеждин студијски боравак у Минхену и сусрет са једном од најзначајнијих и најпопуларнијих европских умјетничких колонија тога времена, интернационалном умјетничком колонијом у Дахауу, као и познанство с тада реномираним њемачким умјетницима Лудвигом Дилом (Ludvig Dill) и Адолфом Хелцером (Adolf Hölzer),[4] подстицајно су утицали на то да се њене идеје о умјетничком активизму развију и реализују неколико година касније.

Због тога се у овој наративној релацији као занимљива временска паралела старој форми умјетничког дјеловања с почетка XX вијека надовезује најновији рад умјетничког пара диСТРУКТУРА, који за тему бира управо Сићевачку умјетничку колонију и своје искуство проведеног времена у амбијенту дружења и рада са умјетницима, као и искуство рада у оквиру резиденцијалног боравка, новој иначици колонија, актуелних на нашим просторима од почетка XXI вијека. Развијајући властиту ситуационистичку стратегију кроз мултимедијални пројекат, ова умјетничка

[1] Тодић, Миланка, „Воз, новоослобођени крајеви и умјетнички пројекат Надежде Петровић", у: Зборник радова научног скупа посвећеног Надежди Петровић, ур. Јасна Јованов, Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад, 2016, 118–129.

[2] Петровић, Надежда, „Одломци из ликовних критика Надежде Петровић", у: Надежда Петровић: избор слика у Народном музеју у Београду, Народни музеј Чачак, Чачак 2007, 40 (приступљено 9. 8. 2020), http://cacakmuzej.org.rs/files/nadezda_katalog.pdf.

[3] Тодић, Миланка, ibid.

[4] Лудвиг Дил је у том периоду био укључен у организационе структуре ликовне колоније у Дахауу, а Адолф Хелцер је у оквиру колоније водио умјетничку школу. Колонија је од 1900. до 1905. забиљежила највећу бројност: 434 учесника. Löbbren, Nina, *Rural artists` colonies in Europe 1870–1910*, Rutgers University Press, New Jersey 2001, 167–168 (приступљено 9. 8. 2020), https://www.academia.edu/176024/Rural_Artists_Colonies_in_Europe_1870_1910.

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

1 УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ"
КАТАРИНА АЛЕМПИЈЕВИЋ (СРБ)
ЖАНЕТА ВАНГЕЛИ (МКД)
ЗЛАТАН ВЕХАБОВИЋ (ХРВ)
БИЉАНА ЂУРЂЕВИЋ (СРБ)
IRWIN (СЛО)
РАДЕНКО МИЛАК (БИХ)
И РОМАН УРАЊЕК (СЛО)
МЛАДЕН МИЉАНОВИЋ (БИХ)
ДУШАН ОТАШЕВИЋ (СРБ)
ЛАЛА РАШЧИЋ (БИХ)
СЕЛМА СЕЛМАН (БИХ/САД)

2 ГАЛЕРИЈА „РИСИМ"
ЈАКА БАБНИК (СЛО)
ПРАВДОЉУБ ИВАНОВ (БУГ)
РАДЕНКО МИЛАК (БИХ)
ВЕСНА ПЕРУНОВИЋ (СРБ/КАН)
СЕЛМА СЕЛМАН (БИХ/САД)
ПРЕДРАГ ТЕРЗИЋ (СРБ)
ЈЕЛЕНА ТОМАШЕВИЋ (ЦГ/БИХ)

3 ДОМ КУЛТУРЕ
ИГОР АНТИЋ (СРБ/ФРА)
ИГОР ВОШЊАК (БИХ)
ДАНИЈЕЛ ДАКИЋ (БИХ/НЕМ)
ВЕДРАН ПЕРКОВ (ХРВ)
ЈАСМИНА ЦИБИЦ (СЛО/ВБ)

4 НАРОДНИ МУЗЕЈ
УРОШ БУРИЋ (СРБ)
ПРЕДРАГ ТЕРЗИЋ (СРБ)
ЈУСУФ ХАЏИФЕЈЗОВИЋ (БИХ)
ВУК ЋУК (СРБ)

5 МЕЂУОПШТИНСКИ ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ИГОР ГРУБИЋ (ХРВ)
ДИСТРУКТУРА (СРБ)
КАМЕН СТОЈАНОВ (БУГ)

6 КОНАК ГОСПОДАРА ЈОВАНА ОБРЕНОВИЋА
МЛАДЕН МИЉАНОВИЋ (БИХ)
ЈУСУФ ХАЏИФЕЈЗОВИЋ (БИХ)

7 РИМСКЕ ТЕРМЕ
ЖАНЕТА ВАНГЕЛИ (МКД)

8 РИМСКИ ТРГ
ДАЛИБОР МАРТИНИС (ХРВ)

9 ПЛАТО ИСПРЕД ДОМА КУЛТУРЕ
РАДОШ АНТОНИЈЕВИЋ (СРБ)

10 ГРАДСКИ ПАРК
ВЛАДИМИР ПЕРИЋ ТАЛЕНТ (СРБ)

11 ИЗЛОГ КЊИЖАРЕ СЛУЖБЕНОГ ГЛАСНИКА
НАТАЛИЈА ВУЈОШЕВИЋ (ЦГ)

30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

НА ЈУГ!
НА ЈУГ!
ИДЕМО
НА ЈУГ!

3. ОКТОБАР — 10. НОВЕМБАР 2020.

група потенцира форме активистичког и номадског дјеловања, а нова визуелна нарација носи синтетизоване вриједности етичког и естетичког елаборирања свакодневице кроз искуства умјетника – ововремених учесника Сићевачке умјетничке колоније.

ПРЕОБЛИКУЈУЋЕ ТЕМПОРАЛНОСТИ

Изложба *На југ, на југ! Идемо на југ!* фокусира се на визију хронолошке ретроспекције као мноштва идеја повезаних новом и неодољивом вољом за стварањем, која говори о мноштву темпоралности, преобликујућих носталгија у позитивно искуство дезоријентисаности, преточених у умјетничку форму која истражује нове димензије садашњости, пратећи линије у свим правцима времена и простора. Другим ријечима, истражује умјетност простора која укључује алтермодернизам као кључни аспект савремене умјетности, њену геополитичку плуралност и временску ретроспекцију, тражи умјетност која преиспитује модерност и укључује се у нову глобалну перцепцију номадизма, презасићену бројним форматима изражавања и комуникације.[5]

С друге стране, префикс „јужни" препознаје се у називу Југославија, али и бројним другим конотацијама које говоре о потребама миграција и кретања, било да су изазвани природним законитостима екосистема или неким другим катаклизмама ратне, економске или друге врсте трауме. Насупрот томе, природна потреба за југом данас је замијењена хрљењем на запад у свим сегментима људских потреба – сигурносних, економских, образовних, интелектуалних, културолошких и умјетничких – које нам свакодневно говоре о стању друштва у коме обитавамо.

Од самог почетка рада на стварању изложбе, првих замисли, а потом и интензивних контаката са умјетницима, број излагача базирао се на 30 умјетника, алудирајући на тридесет досадашњих изложби Меморијала. Овдје треба нагласити да овај округао број чине 28 умјетника и двије умјетничке групе: Irwin (Душан Мандич, Миран Мохар, Андреј Савски, Роман Урањек и Борут Вогелник) и диСТРУКТУРА (Милан Боснић и Ми-

[5] Bourriaud, Nicolas, „Altermodern", у: Nicolas Bourriaud (ed.), *Altermodern Tate Triennal*, Tate Publishing, London, 2009, 12–13.

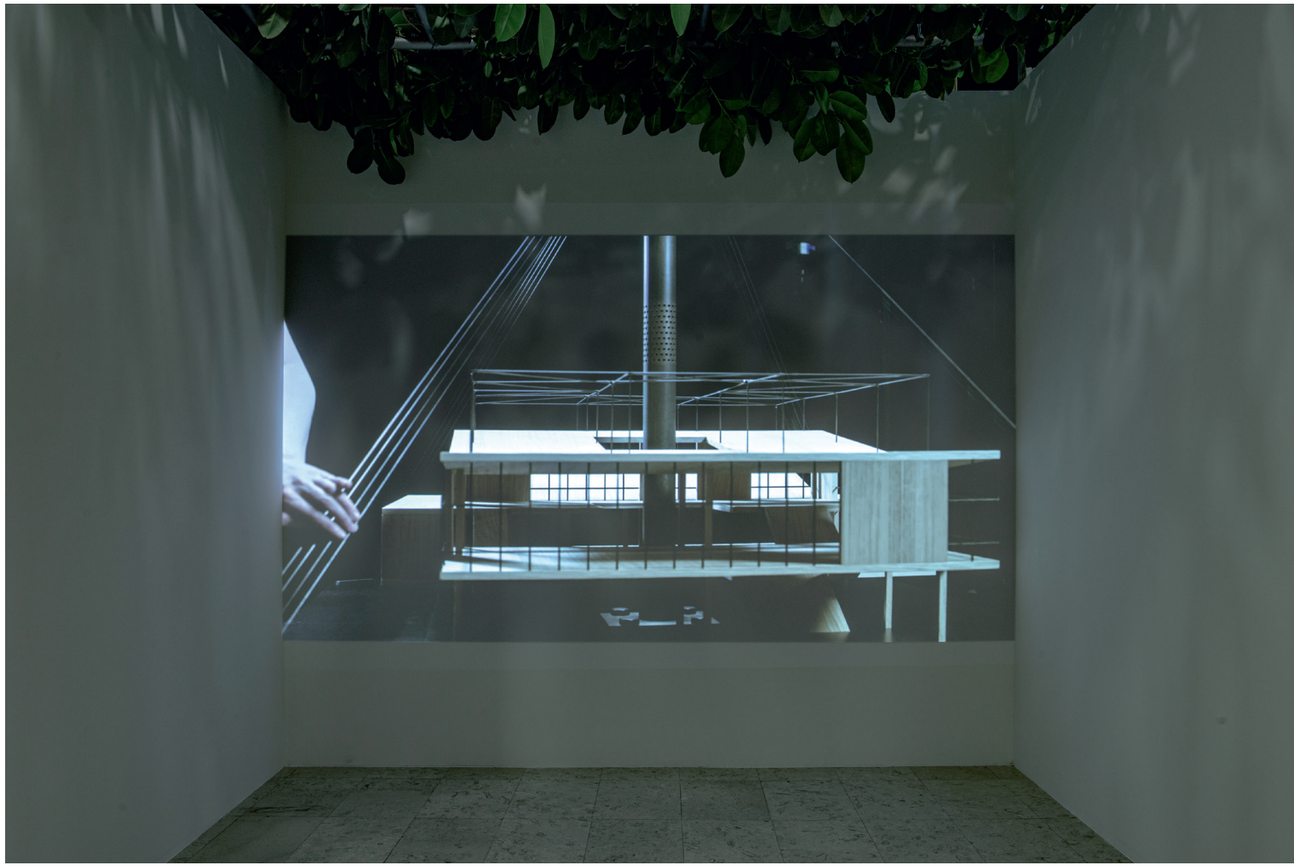

ЈАСМИНА ЦИБИЦ, *Нада, Акт I*, 2016.
Дом културе

лица Милићевић), као и коауторски радови Раденка Милака и Романа Урањека, Предрага Терзића и мексичког умјетника Морелоса Леона Целиса, те Јаке Бабника и историчара умјетности Михе Цолнера.

Овогодишњи изложбени концепт укључује и дјела десет умјетница: Катарине Алемпијевић, Јасмине Цибиц, Данице Дакић, Биљане Ђурђевић, Весне Перуновић, Лале Рашчић, Селме Селман, Јелене Томашевић, Жанете Вангели и Наталије Вујошевић, изабраних због њихове особности, појавности и снаге блиске темпераменту Надежде Петровић, чиме се на посебан начин истиче умјетничка пракса ових жена, али и жена у савременој умјетности уопште. Заступљеност умјетница на 30. Меморијалу Надежде Петровић у сразмјери од 33% индиректно алудира на традиционалан начин расподјеле политичке моћи и партиципацију жена у оквиру изборних процеса, која је у земљама бивше Југославије приближно иста, а сразмјерно је мања у односу на њихово учешће у структурама законодавне власти. С друге стране, ова сразмјера ни у којој мјери не одговара заступљености жена у оквиру образовних процеса на академијама умјетности и њиховој бројности када је у питању савремена умјетничка сцена, али је и те како мања када се узму у обзир параметри тржишта помоћу којих се процјењује умјетнички квалитет, и то не само у Србији и региону већ и у остатку свијета.

Насупрот томе, ако погледамо вријеме у коме је живјела Надежда Петровић и чињеницу да њено дјело није било прихваћено и на прави начин вредновано, ако читамо њене критичке осврте и преписку, ако се присјетимо њених срчаних говора, који су били потпуно у духу времена и темпераментног жара енглеских суфражеткиња, видјећемо да јој патријархални оквири у којима се налазила нису дозвољавали да испољи додатну снагу стављајући женско питање у први план. Револуционарна визија друштвеног активизма Надежде Петровић, историјски гледано, подржавала је промјене, мијењајући на тај начин и животе самих жена. Ако то вријеме посматрамо из данашње перспективе, у духу феминистичког активизма, видимо да му потпуно одговара једноставна констатација bell hooks: „Можемо почети феминистички дјеловати код куће, тамо гдје живимо, образујући себе и људе које волимо”.[6] Другим ријечима, примјењивати теорију која се бави нама, нашим животима у садашњости, живјети животе у којима волимо и цијенимо правду, а изнад свега истинску слободу – уједно је и начело дјеловања саме Надежде Петровић, а врло лако се може примијенити и на данашње вријеме и савремену умјетничку праксу.

[6] hooks, bell (sec.), *Feminizam je za sve: strastvena politika*, Centar za ženske studije, Zagreb, 2004, 149.

У том дијалошком контексту издваја се перформанс Лале Рашчић настао унутар циклуса у коме се умјетница бави наративима из античког свијета, призивајући митске женске фигуре кроз трансформативно читање митолошких формула култних жена уписаних у европски историјски контекст. Перформанс „Горго” бави се митском фигуром Медузе, која почива на премиси да је Медуза поново рођена пошто је њена глава спојена са тијелом. Кроз савремену интерпретацију Лале Рашчић њен лик се одијева у бакарни оклоп, представљајући нам бајковиту универзалну причу о жени ратници. Извођењем овог перформанса на самом отварању, осмишљеног као уводни наратив изложбе, и излагањем бакреног оклопа у Спомен-соби Надежде Петровић потпуније се заокружује ова сложена феминистичка дискурзивна анализа митолошке теме која велича женско херојство.

Медијски визуелно различита, поставка је структурирана тако да обухвата разноврсне медијске и генерацијске ауторске позиције од неоавангарде, новог приступа цртежу, сликарству, скулптури, инсталацијама у јавном и галеријском простору, преко фотографије, видеа, видео-анимације и перформанса, који визуелно експериментишу са новим излагачким формама, укључујући локалну умјетничку сцену, младе креативце и друге просторне аспекте локалне заједнице. Праћењем теоријског, умјетничког и географског контекста у коме умјетници дјелују, изложба је осмишљена тако да разматра разноврсне позиције унутар свијета умјетности, укључености и искључености унутар главних токова, социјализацију и урбанизацију, маргиналне групе и миграцијска кретања, акцентујући индивидуалности појединих позиција. Овако широко постављен концепт прати постјугословенски контекст са нагласком на специфичним дијалозима, умјетничким везама и блискостима кроз призму овог времена, препуног глобалног нереда и сукоба, на начин да се умјетност посматра као најдраже царство снова и утопија.

У том смислу умјетнички ретропринцип групе IRWIN у раду „*Was ist Kunst:* концептуална уметност” дјелује као природан слиједбазиран на умјетничким пријатељствима и релационим дискурсима укоријењеним

IRWIN, *„Was ist Kunst*: концептуална уметност”, 2020.
ДУШАН ОТАШЕВИЋ, *Илија Димић, Баухаус конструкција 1, 1935. (реконструкција 2015)*
Уметничка галерија „Надежда Петровић”

у токове концептуалне умјетности на простору бивше Југославије. У овој апропријацији туђих слика визуелно су привилегована дјела умјетника, тј. њихови визуелно „неутрални” документи умјетничких акција и догађаја, што у новом деконтекстуализованом односу „новог рада” подстиче нова читања и разумијевања релације копије и оригиналности.

Сличним дискурзивним односом бави се и легендарни умјетнички пројекат Душана Оташевића, његов алтер его интерпретиран у имагинарном умјетнику Илији Димићу црпи инспирацију на изворима модерности и раних авангардних појава. Актуелизујући овај рад, Оташевић се бави данашњим питањима значења и статуса умјетничке ауре у постисторијском раздобљу. Због тога нам овдје сасвим посредно стоји мишљење Пјотра Пјотровског (Piotr Piotrowski), који генерално карактерише умјетнике из Источне Европе кад каже да „критична географија” формира динамичне интерпретацијске моделе које схватамо као инструменте методологије у грађењу рационалног, националног, локалног или, као у овом случају, неког другог ирационалног идентитета.[7]

Сагледавајући умјетничке праксе кроз разноврсност медија и умјетничких појава, изложба представља умјетнике различитих генерација, тј. постјугословенску сцену у контексту осликавања сложености друштва у коме живимо. У овај сложени географски простор укључена су два бугарска умјетника: Камен Стојанов и Правдољуб Иванов. Умјетнички рад и активизам Правдољуба Иванова и Камена Стојанова обиљежен је софистицираним интересовањем за историјске, културне и друштвене промјене које снажно утичу на теме умјетности посткомунизма и Источног блока окренутог западу, од краја Хладног рата и пада Берлинског зида. Обојицу умјетника издвајају крајње необична умјетничка дјела. С једне стране, прожети су пријатељским везама с умјетницима који су обиљежили битне токове умјетности на простору бивше Југославије, као што је случај с Марком Погачником и Каменом Стојановим у документарном есејистичком филму IN-VISIBLE. С друге стране, радови Правдољуба Иванова плијене пажњу провокативним хумором и цинизмом, толико блиским народима Балкана, заокружујући ову изабрану интерпретацијску цјелину.

[7] Piotrowski, Piotr, *Avangarda u sjeni Jalte: Umjetnost Srednjoistočne Europe u razdoblju 1945–1989*, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2011, 27.

ПРЕЛИЈЕВАЊЕ НА МАРГИНАМА

Свијест о идентитету простора важан је сегмент концепта који је транспонован кроз жељу да се повезивањем више излагачких локација тематски структурира изложба. Због тога су поред излагачких простора организатора Меморијала – Уметничке галерије „Надежда Петровић" и Галерије „Рисим" – одабране и друге институције културе у граду, и то: Народни музеј са својим излагачким галеријским простором: локацијом Римских терми и Конаком господара Јована, Међуопштински историјски архив и Културни центар, што је, уз још неколико локација у јавном простору, утемељило ову идеју, дајући изложби особен визуелни изглед и примарно наглашавајући значај 30. Меморијала Надежде Петровић у смислу снажније институционалне сарадње. На тај начин наглашен је значај манифестације за локалну средину и регионално окружење, што истиче далекосежност идеје зачете прије 60 година, као и сталну посвећеност града Чачка, као оснивача Меморијала, важностима праћења и промоције актуелне умјетничке сцене.

Овдје је важно истаћи да се жели избјећи формализација по којој изложбени простор добија предност над умјетничким предметом или умјетничким радом као аутономним умјетничким субјектом, што свакако утиче на проширење концепцијског поља изложбе, дајући предност дискурзивним, комуникацијским и геополитичким стратегијама појединих умјетничких позиција.

У овој сложеној какофонији тематских преокупација Меморијал се посматра као покретачка платформа која мапира токове и кретања у оквирима регионалних умјетничких пракси. То указује на чињеницу да у постјугословенском контексту институције нису изгубиле сопствено идејно, продукцијско ни теоријско тежиште, као и то да су у стању да савладају проблематичност перформативне афилијације што намеће друштвени оквир у коме дјелују нудећи сопствени институционални дискурс.[8]

У том смислу поставка у **Уметничкој галерији „Надежда Петровић"** – са ретроспекцијским, ретроавангардним радовима Групе Irwin и Душана

[8] Ћирић, Маја, Докторска дисертација: Кустоске праксе и институционална критика, Интердисциплинарни студиј, Универзитет уметности у Београду, 2012, 88–92 (приступљено 23. 8. 2020), https://www.academia.edu/7926175/Kustoske_prakse_i_institucionalna_kritika.

Оташевића, заједничким радом Раденка Милака и Романа Урањека, перформансом Лале Рашчић, сликарством Биљане Ђурђевић и Златана Вехабовића, фотографијама Селме Селман, видео-радовима Жанете Вангели и инсталацијама Катарине Алемпијевић и Младена Миљановића – има централну полазну основу из које се гранају слојевити наративи и тематске цјелине других простора, преиспитујући однос према друштву, историји и култури, умјетничким везама, миграцијама и идентитету.

Нови радови Биљане Ђурђевић, изложени на овогодишњем Меморијалу, баве се социјалним проблемима и друштвом у коме безгранични радни процеси постају матрице животног циклуса. Изабране слике немају људске ликове, већ хладне простране визуре, конекције индустријских напајања, које постају бескрајне коначнице људских надања и стремљења. Насупрот томе, диптих Златана Вехабовића, осмишљен током боравка на далеком сјеверу, представља реалне ситуације настале током истраживачке експедиције, које указују на забрињавајуће еколошке проблеме изазване климатским промјенама. Сликарство Биљане Ђурђевић и Златана Вехабовића у потпуности влада својим концепцијским, продукцијским, логистичким и комуникацијским аспектима, који позиционирају њихов умјетнички статус у актуелној структури културног окружења, дајући им могућност снажнијег критичког става.

Критичка преиспитивања видљива су и на фотографијама Селме Селман – изложеним на фасади Уметничке галерије „Надежда Петровић" у виду триптиха под називом *Немој да будеш као ја* (*Do not be like Me*)– које преиспитују стигматизоване идентитете у условима маргинализованих заједница. Ово слојевито дјело говори о ромском идентитету и женама унутар ромских заједница, интимним женским просторима и генерацијској повезаности прожетој предрасудама и наметнутим правилима, стереотипима и друштвеним ограничењима.

Позиције женског субјекта видљиве су и у раду *Кроз шуму* Катарине Алемпијевић, која у новој инсталацији, осмишљеној за овогодишњи Меморијал, преиспитује структурирање тијела и тјелесности у просторном склопу нове форме. Њено танано дрво, поникло из црвених ципелица, грана се и шири, стварајући чврсту, постојану структуру, употпуњену сјенкама и треперавим тоновима деликатног материјала од кода је саткана.

Као посебна локација овогодишњег Меморијала издваја се **Дом културе града Чачка**, који због своје модернистичке естетике представља

један од најзначајнијих објеката модерне архитектуре Чачка. Деценијама заборављено, несвјесно невољено као симбол социјалистичког времена, ово дјело загребачког архитекте Лује Шверера (Lujo Schwerer) – пројектовано 1963. године, најприје као аеродром у Пули, а затим модификовано у мултифункционални културни центар са пространим холом, концертном салом, библиотеком, изложбеним и пратећим просторима[9] – изабрано је за 30. Меморијал Надежде Петровић, као site-specific локација која, у дијалогу са умјетничким радовима Данице Дакић, Јасмине Цибиц, Игора Бошњака, Игора Антића, Ведрана Перкова и јавном локацијом рада Радоша Антонијевића, просторно повезује амбијент специфичног модернистичког дијалога.

У том смислу видео-рад *Зграда* Данице Дакић, који је дио комплексног пројекта *Зеница трилогија*, разматра модернистичко значење урбаног топоса из кога се као јасан пандан Дому културе у Чачку издваја зграда Народног позоришта у Зеници, саграђена 1978. године по пројекту Јахиела Финција и Златка Угљена. Као једна од највећих позоришних зграда у бившој Југославији, Народно позориште у Зеници представља симбол социјалистичког индустријског просперитета. У овом раду Даница Дакић прави јасну паралелу с идејом тоталног театра Валтера Гропијуса (Walter Gropius), по коме је архитектонски пројекат флексибилан инструмент, а његова интерпретација простора пројектује позориште које се растаче у промјењиви илузионистички простор маште, постајући само по себи мјесто акције.[10]

Преиспитивањем позиција модернизма у видео-раду *Нада* Јасмина Цибиц открива стратегије које су се користиле за изградњу националне културе и идентитета кроз умјетност, као и њихову употребу у име политичких циљева. Рад је инспирисан првим архитектонским пројектом Вјенцеслава Рихтера за EXPO 1958. године у Бриселу, који Јасмина Цибиц проналази и обнавља у виду музичког инструмента. Настао је као резултат већег истраживачког пројеката који је укључивао умјетнике, архитекте, научнике, занатлије, писце и друге стручњаке. Цибиц прево-

[9] Подаци добијени на основу документације Дома културе у Чачку и Друштва архитеката Загреб (приступљено 27. 7. 2020), http://www.d-a-z.hr/hr/clanovi/arhitekti/schwerer-lujo,1137.html.

[10] Gropius, Walter (ed.), The Theater of the Bauhaus, Middletown, CT, Wesleyan University Press, 1961. (приступљено 22. 8. 2020), https://muse.jhu.edu/chapter/1492603.

ДАНИЦА ДАКИЋ, *Зграда*, 2019.
Дом културе Чачак

РАДОШ АНТОНИЈЕВИЋ, *Шатор Видовдански храм*, 2020.
Дом културе (фотографија Далибор Даниловић)

ди Рихтерову архитектуру у софистицирани предмет унутар ризоматичне нарације о методологијама конструкција југословенског идентитета и његовом односу према идеји високо софистициране естетике, у служби представљања политичког система међународној заједници гледалаца.[11] На тај начин показује да је социјалистичка архитектура била кључна компонента у трансмисији модерности новог идеолошког система, одражавајући идеју преображаја и стварно стање развоја социјалистичког друштва.[12]

Овај репрезентацијски дискурс социјалистичке архитектуре заокружује рад Игора Бошњака, који представља раскошни визуелни елитизам социјалистичке скулптуре, грандиозних модернистичких споменичких комплекса Миодрага Живковића на Сутјесци и Душана Џамоње на Козари. У контексту нове „трансформерс генерације", он остварује нови визуелизовани телеметријски дијалог, постављајући модернистичку полазну концепцију у дигиталну релацију савремене вишемедијске умјетности.

Поред тога, интерпретација скулпторског рада Радоша Антонијевића у контексту модернистичке архитектуре повезује ране зачетке модернизма кроз идеју *Видовданског храма* хрватског умјетника Ивана Мештровића, првог југословенског умјетничког пројекта насталог прије прве заједничке државе 1918. године, који је на Свјетској изложби у Риму 1911. награђен златном медаљом, а затим представљен на Венецијанском бијеналу 1914. године и 1915. године у Музеју Викторија и Алберт у Лондону.[13] Храм који је замишљен као еклектична комбинација египатских, грчких и римских храмова – са жељом да, у контексту заједничке судбине словенских народа, промовише митско-историјску причу о Косовском боју 1389. године – никада није изграђен. Правећи историјску парадигму са овим радом, Радош Антонијевић пројектује *Шатор Видовдански храм*, у контексту модерни-

[11] Baudin, Katia, Jasmina Cibic: The Spirit of Our Needs, Museum Haus Esters, Kunstmuseen Krefeld, 2018. (приступљено 10. 8. 2020), https://jasminacibic.org/projects/the-spirit-of-our-needs/.

[12] Križić Roban, Sandra, „Obilježja modernosti na području arhitekture, urbanizma i unutrašnjeg uređenja nakon Drugog svjetskog rata", u: Socijalizam i modernost: Umjetnost, kultura, politika 1950–1974, (ur.) Ljiljana Kolešnik, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2012, 55–125.

[13] Булимбашић, Санди, „Надежда Петровић и Иван Мештровић: Мотивације, настојања и приступи обликовању националне идеје у умјетности почетком 20. стољећа", у: Зборник радова научног скупа посвећеног Надежди Петровић, (ур.) Јасна Јованов, Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад, 2016, 23–42.

стичке архитектуре и скулптуре заокружујући вријеме у коме се налази формирање и распад Југославије у ратовима вођеним деведесетих година, али и савремене геополитичке позиције миграцијских мобилности, у којима мобилност архитектуре све више заузима примат.

Поставка у **Галерији „Рисим”**, са дјелима Јаке Бабника, Јелене Томашевић, Правдољуба Иванова, Весне Перуновић и Селме Селман, прати овај дијахронијски ток, остварујући дијалошку везу са дјелом Радоша Антонијевића, али и комплексном мермерном инсталацијом *Дидактички зид* Младена Миљановића, која контекстуализује новонастале проблеме миграната у Босни и Херцеговини, посебно у Бихаћу, рубном граничном градићу на граници са Хрватском, нудећи конкретну помоћ у виду приручника. Преиспитујући миграцијске аспекте, Миљановић користи старе војне тактике, преусмјеравајући војна знања на новонасталу проблематичну безбједносну ситуацију.

Амбијентална инсталација *Од уточишта до уточишта – сада смо ту*, Весне Перуновић прожета је личним емигрантским искуством и питањима која отварају геополитичке границе, затвореност и ксенофобичност друштва у односима према имигрантима у њиховој новој средини. Насупрот томе, минималистички приступ Јелене Томашевић, базиран на индивидуалним позицијама маргинализованих појединаца, позиционира феномен „прелијевања на маргинама” као континуирану динамичну линију дестабилизације која нас прати од времена Југославије до данас.

С друге стране, анимирани филм Раденка Милака *Море туге нема обале*, настао током боравка у Кампали, неодољиво подсјећа на путопис *Африка* Растка Петровића и, враћајући нас поново у прошлост, даје исти доживљај афричког простора као специфичног мјеста културе и историје. Поетичну елаборацију о „другости” у овом раду заокружује проживљени деколонизацијски контекст савремене умјетности са „Глобалног југа”, наглашен сложеним геополитичким ситуацијама и еруптивним миграцијским кретањима која тренутно потресају Европу. Овај постколонијални контекст надопуњује видео-инсталација *Природни страх* Правдољуба Иванова, која у наочиглед мирни и угодни амбијент уноси дозу страха и неизвјесности базирану на ратним сукобима, указујући на то да су сви ратови лични и да се сваки сукоб своди на појединца.

Било да тематизују индивидуалне миграције које говоре о физичкој промјени мјеста, новим искуствима и запажањима или присилне промје-

ВЕСНА ПЕРУНОВИЋ, *Од уточишта до уточишта – сада смо ту*, 2017–2020.
Галерија Рисим

не, изазване тренутним глобалним миграцијским кретањима и ратним сукобима, ови радови јасно упућују на присилну промјену идентитета. Колико год да је изражена, ова промјена говори о томе да је, поред сигурносних потреба, човјек у великој мјери изложен културолошкој зависности од средине у којој борави.

Идентитетска позиционирања преиспитују и радови Јаке Бабника *Why So Serious* и *Top Location*, који је базиран на заједничком активистичком истраживачком раду с Михом Цолнером. Серија фотографија приказује резултате визуелног истраживања савременог урбаног пејзажа, необичну иновативну представу јавног идентитета која је осмишљена као активистичка акција што треба да потакне локалну заједницу на комплекснија промишљања.

Преиспитивања идентитетских промјена структурира и поставка у **Међуопштинском историјском архиву**. Овај рустикални простор показао се као погодан амбијент за видео-радове Камена Стојанова, Игора Грубића и умјетнички пар диСТРУКТУРА. Стојанов, у документарном есејистичком филму *IN-VISIBLE* приказује необичан поглед на Љубљану, питајући се шта може изаћи из видљивог и познатог у разговору с умјетником Марком Погачником. Овом артистичком дијалогу двојице умјетника парадигматично је супротстављена туристичка шетња Љубљаном с Таубијем, човјеком који има дугогодишње искуство бескућника и позицију маргинализованог грађанина, а у овом случају водича кроз за многе невидљиву Љубљану.

Уз ове видео-радове краткометражни анимирани филм Игора Грубића *Како се калио челик* добио је своју амбијенталну локацију. Сагледавање транзицијских индустријских промјена, радничких права и породичних и генерацијских дисфункционалности чини основну тематизацију, која, упакована у личну причу, сугерише плодоносни потенцијал будућих односа, утемељених на солидарности, заједничком друштвеном простору и креативној сарадњи, која наставља да живи без обзира на друштвенополитичке промјене.

Конак господара Јована Обреновића, седиште управника Пожешке и Рудничке нахије с краја XIX вијека са сталном поставком која прати историју чачанског краја од праисторије до данас, показао се као специфичан амбијент за аудио-видео рад Младена Миљановића *Звуци родног краја*, који указује на апсурдност државотворног уређења Босне и Херцеговине.

Насупрот њему, перформативан и партиципативан рад *Продавница празнина* Јусуфа Хаџифејзовића на сличан је начин читљив у контексту друштва из кога долази, а усмјерен је према афирмацији и валоризацији савремене умјетности на тржишту које код нас готово да не постоји. Своје радове назива антисликарством, тј. радовима који немају значење: „Моји радови на картонским кутијама нису умјетничке слике. Ја маркирам или биљежим бојом мјеста на картонској амбалажи, гдје су боравили продукти, који су својом тежином утиснули трагове, током транспорта од произвођача до потрошача”.[14] Ово је неуморан рад, који у потпуности одражава ријечи Бориса Гројса када каже да данашњи умјетник, да би био модеран, мора живјети у пројекту и практиковати рад у току, доказати да надилази границе умјетничког стваралаштва у иновацији, шоку, перформативности умјетничког догађаја, стварајући нову апсолутну вриједност у изванестетском смислу.[15]

Потребе за новим естетским вриједностима, кроз вишеслојне хибридности, видљиве су у поставци која је лоцирана у галерији **Народног музеја**. Дигитални миметички радови Вука Ћука под називом *A Whole New World* истражују човјека у савременом свијету, са израженим акцентом на глобалне промјене условљене развојем дигиталних медија, технологија и комуникација. Као представник нове дигиталне генерације, која одраста у оквирима јединствене дигиталне субкултуре, Вук Ћук репродукује стварност кроз идејно богате и сложене синтетизоване роботичке модуле, посматрајући културу или теорију културе као отворени кôд.[16]

Сагледавање културе из позиције субкултуре, а у неким сегментима и контракултуре, видљиво је и у умјетности Уроша Ђурића, овдје представљеног са два рада који Чачак и Бању Луку повезују преко *Популистичког пројекта: Бог воли снове српских уметника*, *ФК Борац Бања Лука и ФК Борац Чачак*. Старе ривале са дербија, које прати врло замршен историјски контекст око спорне утакмице уласка у Прву лигу Југославије 1970.

[14] Из текста објављеног поводом изложбе и перформанса у Културном центру Београда 2019. године (приступљено 10. 8. 2020), https://www.kcb.org.rs/2019/02/performans-prodavnica-praznine-jusufa-hadzifejzovica/.

[15] Grojs, Boris, *Učiniti stvari vidljivima. Strategije suvremene umjetnosti*, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2006. 138.

[16] Manovich, Lev, *The Language of New Media*, The MIT press Chambrige, Massachusetts institute of technology, London, 2001, 333 (pristupljeno 27. 7. 2020), https://monoskop.org/images/b/b4/Manovich_Lev_The_Language_of_New_Media_2001.pdf.

МЛАДЕН МИЉАНОВИЋ, *Дидактички зид*, 2019. (детаљ)
Уметничка галерија „Надежда Петровић”

године, Ђурић суочава након 50 година. Аутентично појављивање овог умјетника, чији се свестрани културни аранжман протеже од сликарства до глуме, у дресу спортисте позиционираног као један међу једнакима, повезује перцепција простора између фудбалског терена и простора слике, способност и интелигенција неопходна за обје дисциплине.

Ову „спортску секвенцу” овогодишњег Меморијала заокружује кошаркашки аспект у радовима *Секунд среће године бола* и *Basketball Musical Strategy* Предрага Терзића, гдје издваја јединствене акције које су довеле до побједе и преокрета унутар кошаркашке утакмице, мјесто непоновљивог тренутка сингуларности који све мијења и послије кога више ништа није исто. У Чачку, граду фудбала и кошарке, спој умјетности и спорта има дубљу интеракцију јер представља заједништво које оплемењује издвајањем управо ових тренутака сингуларности.

Јавни простори града Чачка као site-specific локације за умјетничке инсталације на овогодишњем Меморијалу важан су аспект цјелокупне изложбе и сагледавају се како у контексту саме изложбе, тако и према специфичности мјеста на коме се налазе: *Карантин за птице* Владимира Перића Талента у Градском парку, *Шатор Видовдански храм* Радоша Антонијевића на платоу испред Дома културе, *Секунд среће године бола* Предрага Терзића инкорпориран у поставку Галерије „Рисим” и рад *Немој да будеш као ја* Селме Селман на згради Уметничке галерије „Надежда Петровић”. *Познавање природе* Наталије Вујошевић, инсталација у јавном простору – у излогу књижаре „Службеног гласника” – представља рефлексију невербалне комуникације између објекта и времена, у јавном простору свакодневног живљења, у коме се огледају геополитичке и социјалне промјене, флуктуацијска нијансирања у временском протоку на просторима некадашње Југославије.

Уз ове локације, Римске терме, археолошки локалитет у урбаној градској зони, изабране су као in situ локација петоканалне звучне инсталације *Pax Romana IV* Жанете Вангели, која преиспитује константни магнетизам империјализма. Њен sound art репродукује звук композиције настале на основу документарних аудио-снимака звука савременог, хибридног, смарт ратовања, који често имају хедонистички приступ према убијању и деструкцији.

Поред овог рада, урбана акција Далибора Мартиниса, постављена у централној пјешачкој зони на локацији Римски трг, представља проје-

кат нерегуларног привременог споменика. Његов видео-рад *Вјечна ватра гњева* говори о више него актуелним ситуацијама у којима се отпор незадовољних појединаца и заједница артикулише паљењем аутомобила, истовремено враћајући кроз друштвену меморију све оне револтом запаљене аутомобиле који су горјели, и који ће горјети, у Бејруту, Паризу, Багдаду, Мексико Ситију, Берлину и бројним другим мјестима. Присјетимо ли се Ги Дебора, овај привидни спектакуларни сукоб истовремено ћемо доживјети као привидан и стваран, а Мартинис, као искусан умјетник, зна да је побуна добродошла само ако је потврђена и упризорена као умјетност.[17]

ТЕМПОРАЛНИ ХАБИТУСИ

Визуелни идентитет 30. Меморијала Надежде Петровић концепцијски је повезао Фикус Чачак (Ficus elastica 'Decora'), највеће и најстарије јужно дрво на Балкану, које већ педесет година несметано расте, ширећи се и попуњавајући простор Културног центра. Овај фикус горостас, несумњиво најнеобичнији идентитетски симбол града, израстао у специфичним условима надахњујући се културом, необјашњив је природни феномен који истрајава у својој ефемерној љепоти. У овој необичној интеракцији природе и културе имамо утисак да је биљка свјесна своје визуелне средине, да зна гдје се налази, шта осјећа, рекли бисмо да памти своју прошлост, да је свјесна свог културног окружења, чији важан сегмент чине људи и њихови артефакти.[18]

Бујна крошња и велика лисна маса овог фикуса, испреплетена бројним изданцима, дјелује као ризом препун латералних ширења, бескрајних испреплетених почетака и трајања, и не може да не подсјети на Делезов и Гатаријев ризомски дискурс, који је увијек у покрету, а нити почиње нити се завршава. Теорија толико блиска контексту савремене умјетничке праксе – која настаје откривајући субјективност тамо гдје се појављује, друштво тамо гдје се мијења и свијет тамо гдје се неизо-

[17] Topić, Lejla, „Dalibor Martinis: Data Recovery 1969–2017, Interpolacija postupka u izložbeni medij", u: Dalibor Martinis: Data Recovery 1969–2017, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2017, 18.

[18] Шемовиц, Данијел, *Шта биљка зна: водич кроз свет чула*, Центар за промоцију науке, Београд, 2016, 168.

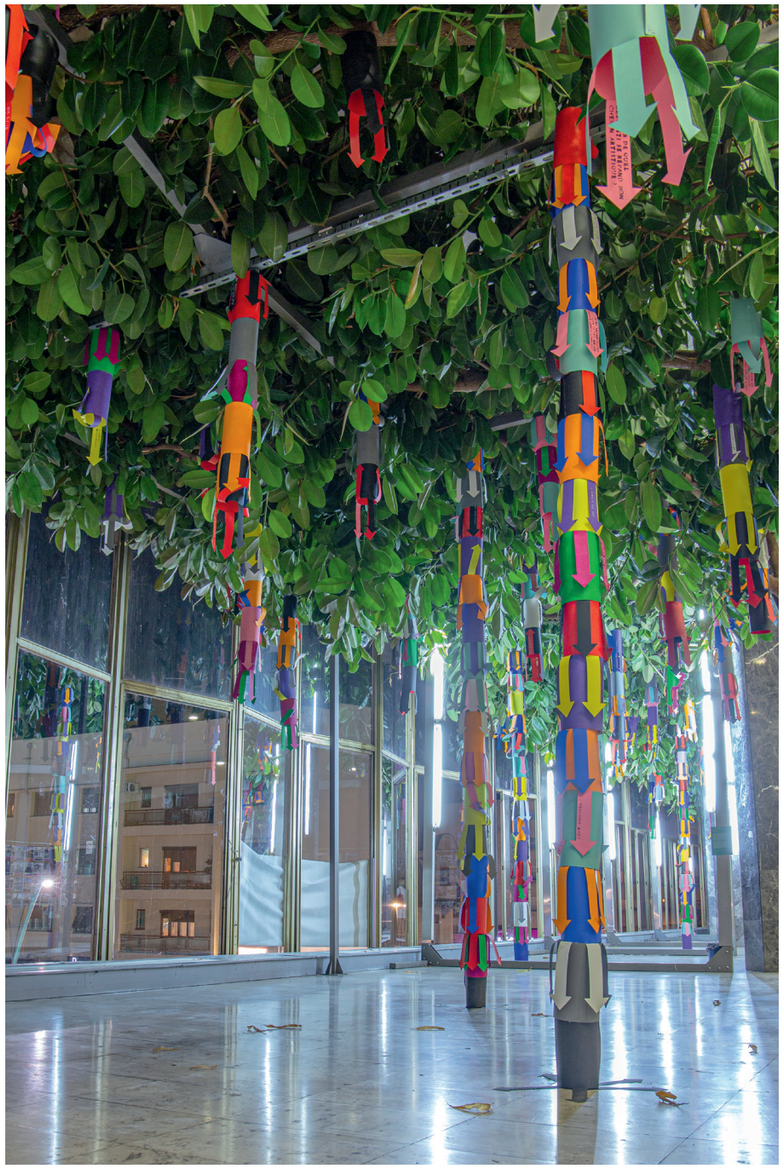

ИГОР АНТИЋ, *Недовршена форма #17 (жардињере)*, 2020.
Дом културе Чачак

ВЕДРАН ПЕРКОВ, *Џунгла*, 2020.
Дом културе (фотографија Далибор Даниловић)

ставно ствара – уводи нас кроз развој интернета и виртуелне реалности у ризомске структуре нових простора и стварности.[19]

Сличне ризомске структуре ствара и просторна амбијентална инсталација *Џунгла* Ведрана Перкова, постављена на средњем холу Културног центра. Она на високим носачима преноси звучне записе који попут мегафона репродукују говоре познатих особа: од диктатора до миротвораца. У овој симултаној какофонији звукова ствара се фикција намијењена публици, која долази у позицију немогућности разликовања добра и зла, у мору информација постаје подложна манипулацији, што представља свакодневни контекст у коме се савремено друштво налази.

Нове просторе и нове реалности са синтетизованим флоралним амбијентом фикуса горостаса повезује и активистички приступ Игора Антића у раду *Недовршена форма #17*, насталом непосредно пред Меморијал, као резултат умјетниковог покушаја да допутује из Париза до Чачка. Антић путује на југ, и поред строгих епидемиолошких мјера уведених због болести COVID-19, али и отежавајућих мјера које је Европска унија увела према балканским земљама, и то не само за грађане ових земаља већ и за своје грађане, на тај начин поново стварајући панику и страх од Балкана, овог пута у условима глобалне пандемијске ситуације. Његова путања је неизвјесна, препуна бројних затворених смјерова, безбројних почетака и праваца са нејасним исходом. Ова у први мах потпуно безнадежна ситуација развија се и расте, прерастајући свој почетни оквир, развија своју структуру попут неке нове синтетичке биљке у условима новог хабитуса.

Нове хабитусе ствара и умјетничка инсталација *Карантин за птице* Владимира Перића Талента, лоцирана у природном амбијенту градског парка и намијењена болесним птицама. Његова идеја нових птичјих хабитуса, остварена почетком године у Ријеци – овогодишњој Европској престоници културе – у виду грандиозног солитера за птице који је промовисао стварање новог живота, у само неколико мјесеци сведена је на дискурс болести и пропитивања у оквирима самоизолацијских стања преживљавања. *Карантин за птице* намијењен је бројним птицама селицама које сваке године лете на југ, а таквих је, како се процјењује, више од 60% укупне популације свих птица које обитавају на простору Европе, прецизније – око пет милијарди јединки. Забринут за ова створења у

[19] Deleuze, Gilles i Guattari, Felix, *Tisuću platoa: Kapitalizam i shizofrenija 2*, Sardorf, Zagreb, 2013, 9–35.

условима принудног нарушавања екосистема, Перић проналази рјешење тако што ствара властити екосистем, намијењен имагинарним пролазним станарима на путу до топлих јужних крајева.

Заокружујући елаборацију овогодишње изложбене концепције 30. Меморијала Надежде Петровић – представљене на једанаест локација широм Чачка, организоване у неспецифичним условима који су пратили организацију овогодишњих јавних догађања – можемо рећи да је осмишљена и реализована као мјесто сусрета, размјене и умјетничких веза које трају од времена Надежде Петровић до данас. Представљајући умјетност која настаје у културно разноврсном и технолошки напредном свијету и парафразирајући размишљања Терија Смита, овогодишњи Меморијал треба да сагледамо као изложбу савремене умјетности која је савремена у сваком смислу, по себи и за себе. Другим ријечима, треба је посматрати као изложбу савремену у духу, медију и начину на који се односи према себи и према својој публици, у односу на своју културалну, друштвену и политичку околину, савремену у односу на своју прошлост и контекст који ју је окруживао, а прије свега у односу на све друге видове савремених умјетности.[20] Према томе, савремена умјетност је стварна, културално разнолика, преиспитује разноврсне умјетничке сензибилитете и умјетничке изразе, она нас испуњава, подстиче на размишљање и активизам, дјелујући тако што постаје кључна за савремени живот.

[20] Смит, Тери, *Савремена уметност и савременост*, Орион арт, Београд, 2014, 82.

ВЛАДИМИР ПЕРИЋ ТАЛЕНТ, *Карантин за птице*, 2020.
Градски парк (фотографија Далибор Даниловић)

ПЛОДОНОСНА ТРЕЊА

Тевж Логар

Има нешто упечатљиво и веома истинито у мисли Харукија Муракамија: „Сећања нас греју изнутра. Али нас и разарају.”[1] Мисао је то која вероватно најнепосредније описује простор на размеђи свесног и несвесног ума. То је оно што утиче на наше виђење и опажање ствари. Меморијал Надежде Петровић једна је од најстаријих и најзначајнијих манифестација ликовне уметности на простору бивше Југославије, на којој се представљају вредности и славе живот и дело Надежде Петровић, једне од кључних фигура српске модерне уметности. Након оснивања Графичког бијенала у Љубљани 1955. године,[2] чином покретања Меморијала створени су основа и темељ за манифестацију кључну за развој и подстицај локалне уметничке продукције, чиме су с друге стране отворена врата у простор регионалне уметности. Континуитет Меморијала Надежде Петровић и стварање неформалне мреже унутар које су се дешавале размене уметника и уметничких дела доносили су најновије информације ширем српском и југословенском простору, при чему се Меморијал структурно одликовао и веома одређеном политичком агендом. Представљања на бијеналима увек разоткривају позицију и вредност уметности у конкретним земљама, тј. да ли се схвата као независно поље, где одбори сачињени од стручњака из домена уметности одлучују о кустосу, који потом одабира пројекат или уметнике за учешће, или се у њу меша политика. Значај овог питања не лежи искључиво у геополитичкој проблематици већ се тиче и меке моћи. Сваки процес избора суочава се с лобијима и политиком, било да су

[1] Мураками, Харуки, *Кафка на обали мора*, Геополитика, Београд, 2014, 389.

[2] Педесетих година прошлог века Зоран Кржишник, тадашњи директор Музеја модерне уметности у Љубљани, прокријумчарио је 144 графике из Париске школе (École de Paris) у Љубљану. Ово се сматра незваничним почетком новооснованог Графичког бијенала у Љубљани.

ИГОР АНТИЋ, *Недовршена форма #17 (жардињере)*, 2020.
Дом културе (фотографија Далибор Даниловић)

делегирани из сектора уметности или од стране владе. Оно о чему не знамо јесу борба за моћ иза кулиса ових процеса селекције, поништене одлуке и распале комисије. Па ипак, треба нагласити да је у контексту Меморијала Надежде Петровић увек била присутна тенденција да званична државна политика не би требало да утиче на саму манифестацију, и од самих почетака изражавана су осећања и размишљања друштва са веома јасним програмом који се заснивао на регионалном карактеру Југославије. Како је наведено на званичној интернет страници Меморијала,[3] деведесетих година XX века манифестација се суочавала с клаустрофобијом затвореног друштва, изолацијом и процесом демократизације, што је вероватно утрло пут њеном преиспитивању као такве и начину повезивања с међународним системом савремене уметности. Из ове перспективе можемо сагледати и актуелно издање Меморијала под називом *На југ, на југ! Идемо на југ!*, које се својим концептуалним оквиром враћа основама (свом утемељењу у регионалној уметничкој пракси), уз кустоско усмерење и одабир уметника који јасно позиционирају Меморијал као манифестацију која се бави актуелним међународним дискурсом савремене уметности.

Ипак, изложбом *На југ, на југ! Идемо на југ!* не желе се директно анализирати улога и развој Меморијала Надежде Петровић у регионалном контексту (и шире), већ она пре представља покушај преиспитивања његове структуре и могућности. Иако је Меморијал једна од најстаријих манифестација ликовне уметности у региону, о њему се не зна пуно у међународном контексту. Пошто је на известан начин створен с идејом да се представе и славе етички и естетски принципи Надежде Петровић, њена идеја повезивања јужнословенских земаља, размена с међународном заједницом није била један од приоритета. То јест, донедавно, када је Меморијал Надежде Петровић покренуо дијалог између домаћих и страних уметника, концептуално проширујући један од главних Надеждиних програмских циљева у домену формирања дискурса – да буде место слободног изражавања и размене креативних идеја и искуства. Као што је то већ случај с манифестацијама богате традиције, Меморијал Надежде Петровић доживео је бројне метаморфозе и промене садржаја, што се последично свакако одразило на структуру изложбе. Уз ревитализацију

[3] Више информација о Меморијалу Надежде Петровић може се наћи на страници: http://nadezdapetrovic.rs/memorijal/.

ИГОР ГРУБИЋ, *Како се калио челик*, 2020.
Међуопштински историјски Архив

КАТАРИНА АЛЕМПИЈЕВИЋ, *Кроз шуму*, 2020.
ЗЛАТАН ВЕХАБОВИЋ, *Лене, Танген*, 2018.
Уметничка галерија „Надежда Петровић”

након прве деценије двехиљадитих, те посебно с овогодишњом изложбом *На југ, на југ! Идемо на југ!*, Меморијал показује о каквој врсти вечите коегзистенције се ради и како га треба поставити стратешки. Управо овај јаз, ове тензије, који настају између ова два аспекта, функционишу као почетна тачка за размишљање о историји, а у исходу и за концептуализацију изложбе *На југ, на југ! Идемо на југ!* Ако нам се чини да је одлука донета 1960. године да тежиште буде на региону значила предност, неку врсту „политичко-прагматично-логистичког” потеза који је омогућио организацију великих изложби у Србији, ако на Меморијал гледамо из данашње перспективе, иста ова чињеница, давање предности региону, показује се као његов највећи недостатак. Квалитет Меморијала, који на један изнимно узвишен начин пружа увид у развој уметничке продукције (и сродних активности) од шездесетих година XX века до данас, свакако треба да остане неупитан, мада би ипак требало преиспитати функцију манифестације и њену дистрибуцијску вредност у интернационалном контексту. Уметност и њене парадигме се стално мењају, што се увек одвија на изразито сложеном нивоу међуодноса садржаја, форме и контекста. У питању је однос међузависности, који треба разумети спрам конструкције бијенала, музеја, уметничке колекције те било које врсте организованог ентитета система. Ниједан разговор о уметничком делу не може избећи питање његове симболичке, институционалне и економске вредности. Или је можда боље рећи – његовог места у сложеном систему уметности. Постоје различите стратегије при дистрибуцији уметничког дела, али готово свака од њих трага за суштином времена и простора којом би се одразио управо тај тренутак савремене уметничке продукције и оно поставило у контекст или актуелних међународних трендова у домену савремене уметности, или историјског значаја. Можда је због тога једно од кључних питања када говоримо о Меморијалу Надежде Петровић дефинитивно његово позиционирање у систему савремене уметности. Само ће на тај начин бити могуће свеобухватно проценити и позиционирати Меморијал. Унутар сваког система суочавамо се с мишљу да су можда извесне слике, предмети или потези изостављени из избора, иако их је требало укључити. Па ипак, оно што је често важније од саме селекције свакако је систем, стратегија селекције, на основу којих је одлука донета. Стратегија као нешто што, с једне стране, подразумева стратешки однос између слике, предмета или потеза који су одабрани,

те с друге публике, институције, капитала или политике. Комплексна кореографија изложби, бијенала, сајмова и колекција јесте оно што дефинише систем. И сваки делић овог система функционише у некој врсти саучесништва управо с оним структурама у чијем склопу се и збива, а да притом истовремено саучествује и у њиховом обликовању. Управо ово нас у контексту Меморијала доводи до односа који се одвија унутар „дуела" између уметничког дела и институције. Несумњиво је да на важности све више и више добијају особине које нису својствене уметничком делу, или пак неки други аспекти уметничке и историјске вредности. Пре свега је реткост та која је на врху ове листе, али и контекст добија на значају.[4] И управо је контекст тај којег треба изложити, потцртати када је у питању Меморијал, јер његов највећи потенцијал није само у индивидуалним уметничким позицијама унутар њега већ у њиховој интеграцији у једну сасвим нову целину која се њиме остварује, или њихово фиксирање у том контексту и стварање могућности за дистрибуцију унутар институционалног система. Само је на овај начин могуће да изложба или бијенале добије на симболичкој вредности, остајући притом на линији актуелног дискурса савремене уметности. Меморијал Надежде Петровић је по својој основној формацији усредсређен на уско поље домаћег, што га у великој мери ограничава у смислу важности и промишљања ту и сада, услед сталних кретања у домену савремене продукције. Међутим, с друге стране, управо би ова богата традиција, упркос суженом домашају, могла омогућити Меморијалу да опет процвета, уз помоћ одговарајуће савремене дистрибуцијске стратегије. Изложба *На југ, на југ! Идемо на југ!* тако покушава да представи модел који се ослања на традицију, али који препознаје проблем географске ограничености као потенцијал за повезивање локалног с интернационалним дискурсом. Ту и сада. На тај начин било би могуће позиционирати нови садржај и парадигме који су можда превиђани у прошлости. Међутим, оно што је можда најзначајније у контексту овог потеза јесте да сједињавање низа различитих савремених уметничких пракси тежи превазилажењу геополитичких конструкта. У времену преплављеном деструктивним националистичким, фашистичким и ксенофобним изјавама, питање преласка граница вероватно је од подједнаког значаја као и деведесетих година XX века, када је Меморијал

[4] Boll, Dirk, *Art for Sale: A Candid View of the Art Market*, Hatje Cantz, Ostfildern, 2011, 119.

био у изолацији. А управо је ова поента суштинска, не због порива да се разуме традиција, колико због схватања „вертикале" формиране кустоским концептом ове конкретне изложбе. Већ и сам њен наслов алудира на популарни узвик који одсликава модернизацију и напредак Србије на преласку из XIX у XX век. Опет, с друге стране, „одлазак на југ" има неколико симболичних значења, од бројних конотација које говоре о потреби за миграцијама и кретањем до које доводе природни закони екосистема, ратне пошасти или економске и неке друге врсте траума, до симболичног отпора неолибералној потреби да југ замени бекством на запад, у „бољи" свет.[5] Можда је ово најзначајније за разумевање актуелног потеза Меморијала Надежде Петровић, који кроз представљене радове одражава порив да се покуша с отпором нарастајућем насиљу у нашој свакодневици. Ова изложба је, стога, нека врста симболичног геста у покушају да се скрене пажња на чињеницу да сама изложба није довољна као материјално омеђен ентитет, већ да би и стратегија дистрибуције требало да постане њеним саставним делом.[6] Овај избор уметничких дела тежи да прикаже опсег садржаја, форме, као и кустоског оквира, који се у смислу разлога или оправдања селекције фокусирао на проблем уметника као неке врсте хроничара времена, онога који на овај или онај начин бележи промене у свом окружењу.

Изложба *На југ, на југ! Идемо на југ!* има за циљ да наведе на размишљања о Меморијалу Надежде Петровић, који је несумњиво део једног изузетно значајног наслеђа конкретног простора и времена, али који као да је ухваћен у теснацу. Како се чини, било би крајње погрешно сада размишљати о овој манифестацији ликовне уметности без покушаја

[5] Односи се на кустоску изјаву изложбе.

[6] Излагање као представљање дела пред јавношћу увек подразумева стратешки однос, чак и када је дело у потпуности аутономно и затворено и када се изложбени простор чини потпуно неутралним (на пример, тзв. бела коцка је само наизглед неутрална, док се у ствари односи на конкретну публику, мрежу институција, групу експерата и колекционара). Уметност као таква може се остварити само спрам публике, и управо је дефиниција овог односа та која неизоставно садржи идеју глобалне стратегије којом се представљају конкретни аспекти дела које се појављује у јавности, од елемената сценографије (позиција, осветљење, централно место или место са стране итд.) до питања у којем институционалном (или неинституционалном контексту) поставити дело, којој је публици првенствено намењено итд. Укратко, стратегија изложбе је у свом најопштијем смислу управо овај глобални концепт, промишљен скуп радњи и приступа чији је циљ да прави посматрач види дело на прави начин. (Zabel, Igor, „The Exhibitions of Strategy in the Nineties – A Few Examples from the Slovenian Arena", *Essays I*, Založba CF, 2006, стр 340)

ЈУСУФ ХАЏИФЕЈЗОВИЋ, *Сабијање празнине*, 2020.
Конак господара Јована Обреновића (фотографија Далибор Даниловић)

да се то артикулише кроз међуоднос националног и интернационалног контекста. Као што је већ поменуто, ова изложба би, као нека врста неформалног материјалног деривата наслеђа Меморијала Надежде Петровић, могла да послужи као модел стратегије промишљеног презентовања и дистрибуције. Они могу постати неком врстом саставног дела Меморијала, који ће тиме у себи објединити традицију и савремено, прошлост и садашњост, и који ће, што је најважније, директно измаћи оковима геополитичког оквира. Јукстапозицијом пажљиво одабраних радова позваних уметника жели се показати нека врста коегзистенције двога. С једне стране, имамо могућност да изложба комуницира с ранијим епизодама, што још увек може бити релевантно и савремено, захваљујући њезиној напредној визији времена, чак и након неколико деценија.[7] С друге стране, Меморијал као такав мора се решити ограничења која су попут страног тела у перцепцији његове улоге, док односи и тензије између уметничког дела и институције морају довести до трења и читања које ће бити окренуто будућности. Управо је ова поента садржана у кустоском усмерењу изложбе, јер се њиме пажљиво повезује актуелна продукција с актуелним дискурсима који преовлађују у систему савремене уметности. Прецизно кустоско усмерење изложбе *На југ, на југ! Идемо на југ!* иде ка томе да осветли тренутни глобални хаос и сукобе који нас окружују, постављањем у међуоднос различитих уметничких стратегија и поетика, чиме се твори вишеструк, а ипак кохерентан наратив. Оно је истовремено градивни елемент изложбе и независни ентитет који карактеришу различите археолошке стратегије, механизми разоткривања и стални напори да се преиспита наизглед неутрално друштво.

[7] Groys, Boris, „Comrades of Time", *e-flux journal*, децембар 2009.

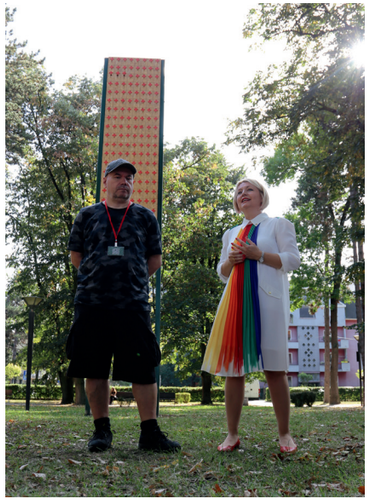

1 УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ”

КАТАРИНА **АЛЕМПИЈЕВИЋ (СРБ)**
ЖАНЕТА **ВАНГЕЛИ (МКД)**
ЗЛАТАН **ВЕХАБОВИЋ (ХРВ)**
БИЉАНА **ЂУРЂЕВИЋ (СРБ)**
IRWIN (СЛО)
РАДЕНКО **МИЛАК (БИХ)**
И РОМАН **УРАЊЕК (СЛО)**
МЛАДЕН **МИЉАНОВИЋ (БИХ)**
ДУШАН **ОТАШЕВИЋ (СРБ)**
ЛАЛА **РАШЧИЋ (БИХ/ХРВ)**
СЕЛМА **СЕЛМАН (БИХ/САД)**

2 ГАЛЕРИЈА „РИСИМ”

ЈАКА **БАБНИК (СЛО)**
ПРАВДОЉУБ **ИВАНОВ (БУГ)**
РАДЕНКО **МИЛАК (БИХ)**
ВЕСНА **ПЕРУНОВИЋ (СРБ/КАН)**
СЕЛМА **СЕЛМАН (БИХ/САД)**
ПРЕДРАГ **ТЕРЗИЋ (СРБ)**
ЈЕЛЕНА **ТОМАШЕВИЋ (ЦГ/БИХ)**

3 ДОМ КУЛТУРЕ

ИГОР **АНТИЋ (СРБ/ФРА)**
ИГОР **БОШЊАК (БИХ)**
ДАНИЦА **ДАКИЋ (БИХ/НЕМ)**
ВЕДРАН **ПЕРКОВ (ХРВ)**
ЈАСМИНА **ЦИБИЦ (СЛО/ВБ)**

4 НАРОДНИ МУЗЕЈ

УРОШ **ЂУРИЋ (СРБ)**
ПРЕДРАГ **ТЕРЗИЋ (СРБ)**
И МОРЕЛОС ЛЕОН **СЕЛИС (МЕК)**
ЈУСУФ **ХАЏИФЕЈЗОВИЋ (БИХ)**
ВУК **ЋУК (СРБ)**

5 МЕЂУОПШТИНСКИ ИСТОРИЈСКИ АРХИВ

ИГОР **ГРУБИЋ (ХРВ)**
диСТРУКТУРА (СРБ)
КАМЕН **СТОЈАНОВ (БУГ/АУС)**

6 КОНАК ГОСПОДАРА ЈОВАНА ОБРЕНОВИЋА

МЛАДЕН **МИЉАНОВИЋ (БИХ)**
ЈУСУФ **ХАЏИФЕЈЗОВИЋ (БИХ)**

7 РИМСКЕ ТЕРМЕ

ЖАНЕТА **ВАНГЕЛИ (МКД)**

8 РИМСКИ ТРГ

ДАЛИБОР **МАРТИНИС (ХРВ)**

9 ПЛАТО ИСПРЕД ДОМА КУЛТУРЕ

РАДОШ **АНТОНИЈЕВИЋ (СРБ)**

10 ГРАДСКИ ПАРК

ВЛАДИМИР **ПЕРИЋ ТАЛЕНТ (СРБ)**

11 ИЗЛОГ КЊИЖАРЕ „СЛУЖБЕНОГ ГЛАСНИКА”

НАТАЛИЈА **ВУЈОШЕВИЋ (ЦГ)**

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

НА ЈУГ, НА ЈУГ, ИДЕМО НА ЈУГ!

3. ОКТОБАР — 10. НОВЕМБАР 2020.

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ”

КАТАРИНА
АЛЕМПИЈЕВИЋ

Кроз шуму, 2020, амбијентална инсталација, свилени органдин, конац, 350 x 350 x 220 цм
(фотографија Миленко Савовић)

„Ако не одете у шуму, ништа се неће догодити и ваш живот никада неће почети.”
К. П. Естес

Кроз шуму, линеарни просторни цртеж, сашивен је од црвеног свиленог органдина. Повезивањем мотива црвених ципела и шуме преиспитује вишеструка значења поетских простора тела, кретања, граница. Осим мотивима, покушај хармонизације значењске и пластичке структуре наглашен је и природном свилом, материјалом сложеног порекла и историје повезивања култура, а и самим ручним радом, шивењем.

Сашити шуму. Шуму линија. Уз помоћ светлости и ваздуха. Обухватати празнину, додиривати нежност и чврстоћу. Свака линија тражи свој пут. Заједно, оне граде готово бестежинску форму; преклапају сопствену прозирност, визуелни слојеви интензивирају црвену боју и њено амбивалентно значење: живот и смрт, радост и бол. У исти мах откривајући и скривајући, спајају видљиво и невидљиво. Попут шуме: тиха је, а у њој живот врви.

Траговима бајке и мита, архетипске симболике, лични доживљај креће се танком линијом, испитујући флуидне, фрагилне, променљиве просторе женског. Шума је симбол женског принципа, граница природе и културе, припитомљеног и дивљег у нама, имагинације и логоса. Она је праг, место проласка и преласка.

Тражити пут кроз сопствену, унутарњу шуму. У црвеним ципелама.

ЖАНЕТА
ВАНГЕЛИ

Аутопортрет, 2019, видео-пројекција, луп, 3’
Глорија, 2019, видео-пројекција, луп, 3’30”
(фотографија Миленко Савовић)

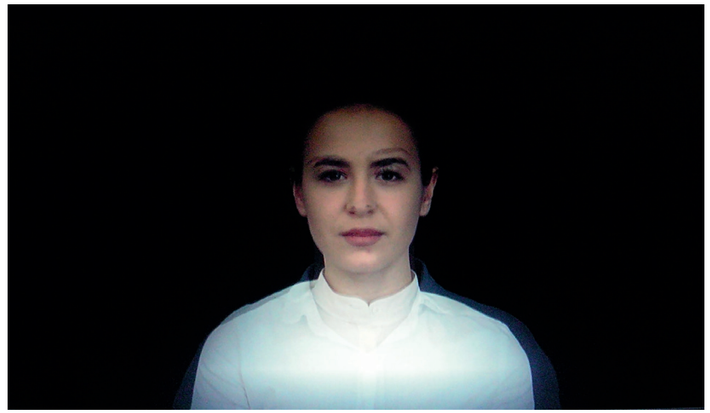

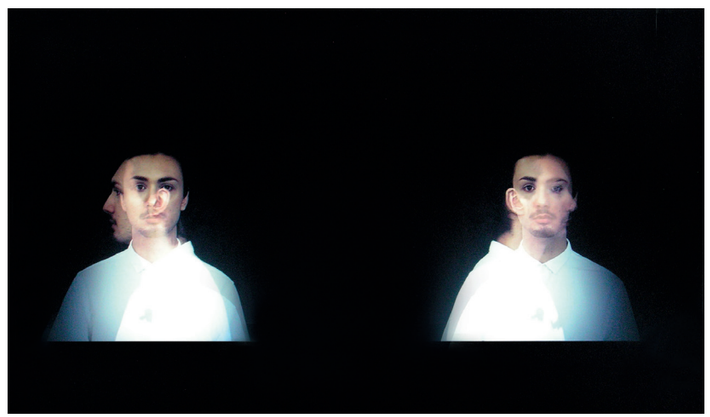

ЗЛАТАН **ВЕХАБОВИЋ**

Лене, 2018, уље на платну, 280 x 200 цм
Танген, 2018, уље на платну, 280 x 200 цм

БИЉАНА ЂУРЂЕВИЋ

Железничка станица, 2018, уље на платну, 255 x 200 цм
Панорама, 2018, уље на платну, 67 x 130 цм
(фотографија Миленко Савовић)

Оруђе делања представља циклус радова – слика, цртежа и анимација – насталих током последњих шест година. Радови у оквиру циклуса се баве темом односа савременог друштвеног система према појединцу, бахатошћу и негирањем основних принципа радничке еманципације за које се човечанство борило кроз XIX и XX век.

Панорама и *Железничка станица* су пејзажни призори из циклуса *Оруђе делања*, који говори о апатичности човека, о његовој неспособности да се пробуди из новоствореног света у коме се живи да би се производило. Тако се храни системска Хидра, која задире у све аспекте живота и намеће конзумеризам као суштину савременог бића. Произвођач је уједно и потрошач, програмиран да стално робује систему како би остао његов део. Медијска индоктринација постала је основно средство манипулације над свим људима, без обзира на њихов привидан статус.

Пејзажни призори својим колоритом и одсуством човека рефлектују стање у коме се ми као друштво налазимо.

IRWIN

„*Was ist Kunst*: концептуална уметност”, 2020.

До сада смо извели четири пројекта везана за наше деловање у погледу кључних поглавља историје уметности:

-„*Was ist Kunst*: Словенија” (модернизам у словеначком сликарству), 1999.
-„*Was ist Kunst*: Југославија” (модернизам у југословенској ликовној уметности), 2004.
-„*Was ist Kunst*: Македонија” (иконе), 2007, и
-„*Was ist Kunst*: Босна и Херцеговина” (народни хероји НОБ-а у Босни и Херцеговини), 2018.

Сви ови пројекти подразумевали су урамљивање одабраних оригиналних слика и икона (одабраних не толико због своје оригиналности колико због своје вредности спрам традиције и у смислу занатског умећа) у препознатљиве рамове, који су постали у тој мери карактеристични за групу „IRWIN” да публика, свесна чињенице да се наш рад заснива на присвајању рада других уметника – сада свако дело урамљено у такав рам препознаје као рад наше групе. Тако су се оригинали нашли у улози властитих копија и постали Irwin апропријације.

Одавно желимо да урадимо серију „*Was ist Kunst*: концептуална уметност”, и то из следећих разлога:

- Става смо да је концептуална уметност била кључна за обликовање онога што се данас назива савременом уметношћу.
- Верујемо да је југословенска концептуална уметност изузетног квалитета.
- Од почетка нашег деловања себе видимо као наследнике концептуалне уметности, градили смо и одржавали пријатељске односе с бројним концептуалним уметницима са подручја бивше Југославије, а са некима од њих и сарађивали.
- Кључна одлика концептуалне уметности је да у процесу стварања значења визуелног искуства предност даје значају идеје над естетским одређењем уметничког дела. Материјално конституисани и визуелно привилеговани оригинални уметнички предмети бивају замењени визуелно „неутралним” документима акција и догађаја. Присвајање концептуалне уметности се тако знатно разликује од присвајања традиционалних уметничких предмета управо стога што се већина концептуалних артефаката намерно ствара на начин који допушта да буду технички репродуковани.

Желимо да захвалимо свим уметницима који су нам дозволили да употребимо фотографије њихових акција, догађаја и, у два случаја, уметничких дела заснованих на фотографијама као елементе за слагање нашег „*Was ist Kunst*: концептуална уметност”.

Помоћу дела „*Was ist Kunst*: концептуална уметност” фото-копије ваших радова постају наш оригинал.

IRWIN
Љубљана, 4. септембра 2020.

РАДЕНКО **МИЛАК** & РОМАН **УРАЊЕК**

7 February 1477, Thomas More Was Born (Из серије „Dates”), 2017.
комбинована техника (акварел и колаж), 146 x 195 цм
Из колекције Музеја савремене умјетности Републике Српске, Бања Лука

МЛАДЕН
МИЉАНОВИЋ

Дидактички зид, 2019, зидна инсталација, 2,65 x 5,76 м

„Основна идеја цјелокупног пројекта је да не постоји непотребно или погрешно знање, већ само могућност да се оно на погрешан начин и у погрешне сврхе примијени. Као подофицир након војног школовања (2000/2001) и на основу рада са младом војском у оквиру облигаторног служења војног рока сматрао сам да знање стечено у том процесу војног школовања у крајњој својој тачки примјене имплицира разарање, деструкцију и нехуманост. Међутим идеја знања је његова способност да се правовремено, хумано и трансформацијски примијени у друштву. Умјетност је поље које може у позитиван контекст трансформисати сваку врсту знања, а самим тиме и друштва унутар којег дјелује или интервенише. Нужност ресемантизације искустава у овом раду покренута је више етичким питањем да ли тамо гдје доживимо неуспјех као људи можемо успјети као умјетници.

Дидактички зид је умјетничка интервенција која на едукативан и дидактички начин тежи да интервенише у сфери актуелног – горућег глобалног проблема миграцијских кретања на разним локацијама широм свијета, али и кроз БиХ, са тренутним жариштем у Бихаћу, на сјеверозападу земље. На територији града Бихаћа пројекат/изложба дјелује као својеврсна „site-specific” интервенција или умјетност у контексту која има за циљ да дјелује као простор едукације и својеврсне помоћи у превазилажењу практичних препрека и ситуација у којима се мигранти налазе или могу наћи. Изложба под називом „Дидактички зид” концепт је који обухвата три цјелине презентације. Први дио је монументални дидактички зид који садржава у камену гравиране цртеже, илустрације, дијаграме и текстове кроз које се објашњавају специфичне ситуације и начини њихових превазилажења или савладавања. Други дио је штампана публикација – каталог изложбе, гдје су по поглављима садржани дијелови односно појединачни цртежи и текстови са дидактичког зида. У посљедњем, трећем сегменту ове изложбе као подлога би били кориштени маркетиншки билборди поред пута на рути кретања миграната који би били закупљени на одређени период и на којим би били дијелови цртежа из публикације и изложбе. Ове интервенције дјелују као својеврсна информативна екстензија едукативног дјела изложбе у јавном простору.

У садржајном смислу, дидактички зид и публикација садрже пренамијењене илустрације, схеме и дијаграме из војних књига (ЈНА – Југословенска народна армија), а које, између осталог, приказују како се кретати и преживљавати у тешким временским условима, како превазилазити и савладавати жичане препреке, како се оријентисати и кретати у ноћним/дневним те условима отежане видљивости. Како олакшати кретање старијима, дјеци или указати прву помоћ повријеђеним особама. Такође, дијаграми би садржавали упутства о маскирању, камуфлажи те отежавању откривања визуалним, радарским или другим савременим средствима надзирања и надгледања. Публикација је штампана као прво издање у 1000 примјерака и вишејезична је (енглески, арапски, шпански и урду), џепни формат публикације је због њене практичности у ношењу и кориштења, са уочљивим увећаним и читљивим текстом. Идеја је да се публикација учини доступном на разним географским локацијама на којим би била од практичне користи, али доступна и онлајн у електронској pdf верзији.”

28.02.2019. у Бањалуци

ДУШАН
ОТАШЕВИЋ

Илија Димић, Баухаус конструкција 1, 1935 (реконструкција 2015), комбинована техника, 144 × 44 × 44 цм
Уметничка збирка САНУ, Београд

ЛАЛА
РАШЧИЋ

Горго, 2019–2020, перформанс, 20'
Перформерка: Лала Рашчић
Оклоп: Нермина Беба Алић
Тон и обрада звука: Хрвоје Никшић
Костим: Маријана Крамарић – Citoyenne K

Медузин Оклоп, 2019, инсталација, објекти, куцани бакар, бакар, калај, кожа, текстил
израда оклопа: Нермина Беба Алић
Штит: 50 x 50 цм, бакар, калај, кожа, текстил;
Грудобран: 45 x 50 x 25 цм, бакар, калај, кожа, текстил;
Наруквица: 15 x 10 x 10 цм, бакар, калај, кожа, текстил;
Поткољенице: пар, 45 x 20 x 10 цм, бакар, калај, кожа, текстил;
Маска: 25 x 25 x 35 цм, бакар, калај

Горго, 2019–2020, видео, 8'
Камера: Иван Слипчевић
Перформерка: Лала Рашчић
Монтажа: Хрвослава Бркушић
Тон и обрада звука: Хрвоје Никшић
Оклоп: Нермина Беба Алић

СЕЛМА
СЕЛМАН

Do not be like Me, 2019, 3 принта на платну, 170 x 140 цм

ГАЛЕРИЈА „РИСИМ”

ЈАКА
БАБНИК

Топ локација, 2016–2017, видео, 5’03”

Топ локација, 2016–2017, књига, 176 страница, 272 x 200 mm, тираж 200

Why so serious?, 2016–2017, Јака Бабник (фотографије), Миха Цолнер (истраживање), књига, 96 страница, 440 x 660 mm, тираж 60

Топ локација чини топографију скулптура постављених на кружним токовима широм Словеније. Овим пројектом фотограф (Јака Бабник) и истраживач (Миха Цолнер) документовали су, пребројали и осврнули се на свеприсутни феномен скулптура и инсталација постављених на острвима кружних токова, што није искључиво локални феномен, јер се може наћи у већини европских земаља. Серија фотографија приказује резултате визуелног истраживања модерног културног пејзажа, који увек одсликава *zeitgeist*. Посебно у Словенији, кружни токови неизоставно одражавају друштвено-политичку и економску ситуацију која је довела до потпуно нових начина одабира, наручивања и стварања форме која тренутно доминира у домену јавне скулптуре. У времену јачања потрошачког менталитета и експанзије туризма ови јавни споменици на кружним токовима доносе нови вид украшавања и означавања јавног простора.

ПРАВДОЉУБ
ИВАНОВ

Природни страх, 2014–2016, видео, HD, звук, 2’30”
Љубазношћу Галерије „Саријев”, Пловдив/Бугарска

РАДЕНКО
МИЛАК

Море туге нема обале, 2018, анимирани филм, 6’46”

From the Far Side of the Moon, 2017, анимирани филм, 13’21”

From the Far Side of the Moon, 2017, акварели, фрејмови за анимирани филм, 120 x 220 цм
Из колекције Музеја савремене умјетности Републике Српске, Бања Лука

ВЕСНА
ПЕРУНОВИЋ

Од уточишта до уточишта – сада смо ту, 2017–2020, димензије променљиве
Материјал: нађени објекти, намештај, огледала, црна папирната трака,
црни ластиш, метална конструкција, црна мат боја

Време у којем живимо сложено је и компликовано, и до крајности испитује границе људске расе: ово је доба масовних миграција, предугих ратова, пандемије, грађанских немира и измењених вредности и понашања. Неко је рекао да су миграције, кретање, свеопшта људска прича. Али оне су сада актуелно политичко питање које је испливало на површину наше друштвене свести.

Моје дело говори о измештању, прилагођавању, ризицима и могућностима. Бави се темом пресељења у друге земље, али говори и из позиције феминистичких пракси и мајчинства. У светлу околности које се стално мењају, дело преиспитује процес поновне изградње дома и договарања, давања новог значења местима. Њиме се пропитују измештање, миграције и припадање, те промишља значење „дома” и места на којем се „ту” налази. Оно приповеда о кретању међу културама, проналажењу места и стварању дома. Испитује вишеструке слојеве од којих смо сачињени и везе које формирамо. Дело машта о непрекидном кретању култура, где границе постају етерични белези који омогућавају комуникацију.

СЕЛМА
СЕЛМАН

Слана вода након 47, 2015–2016, HD видео, 5’45”

„Видео *Слана вода након 47* говори о првом сусрету моје мајке с морем. Читавог живота жељела је да се лично увјери је ли заиста слано. Баш као што је и чула да јесте. У овом видеу забиљежила сам њен први сусрет с морем и њену реакцију. *Након 47* је о њеном непосједовању докумената пошто је с Косова дошла у Босну. Културолошки, чин када жена напушта свој родитељски дом да би живјела са својим „мужем” доживљава се као брак, без обзира да ли га државне или вјерске власти званично признају или не. Моја мајка се у својој тринаестој незванично удала за мог оца, коме је тада било седамнаест година. Међутим, радило се о браку који није био званично склопљен. По распаду Југославије, мајка је остала без икаквог држављанства. Након година преговарања с властима Босне и Херцеговине, године 2014. успјела је да добије босанско држављанство. Након укупно 47 година добила је и свој први пасош. Након 47 година помогла сам јој да оствари једну своју жељу. Повела сам је на одмор на море.”

ПРЕДРАГ
ТЕРЗИЋ

Секунд среће, године бола, 2020, зидна инсталација

Рад је настао за Меморијал Надежде Петровић у Чачку. У питању је рад који представља наставак циклуса базираних на теми спорта (у конкретном случају на кошарци). Сваки терен има своје место унутар сваког играча који је поникао на њему, вежбајући и спремајући се за тај последњи шут што ствара победника и оставља неизбрисив траг у нашем колективном сећању. Захваљујући томе, јавља се и звук у тренутку док лопта пролази кроз обруч и мрежицу. Тај звук је карактеристичан и незабораван до краја живота. Сваки потез и покрет на терену је крунисан тим звуком који потврђује успех, као и да је савладан дати моменат и да се прелази на други ниво.

Инсталација се састоји од 12 кошева који симболизују време и целокупан ток мисли. Све што је везано за проток времена и кретање обележено је тим кругом, који нас прати цели живот. Ако се осећа време и простор на адекватан начин, онда се и ритам појављује као наставак целокупног померања и битисања. Склад и тренутак када се све склопи чине неизрецив траг који се накнадно може само помињати или симулирати. Тај особени тренутак и пролазак лопте кроз обруч ствара неописив склад о којем може само да се свакодневно размишља у тежњи да се достигне. Тако се јавља и моментум, који обележава особу за читав живот, са срећним или болним сећањем на тај доживљени тренутак.

ЈЕЛЕНА
ТОМАШЕВИЋ

Помешана сећања, 2018–2019, инсталација,
стакло, метал, дрво, папир, плексиглас, пластични предмети, трава итд.
Веома битан део ове инсталације чини осам (8) кратких прича чији су аутори стручњаци и радници с подручја бивше Југославије.

„Расељавање, измештање, дезоријентација

Страх од празнине је осећање које [подједнако] карактерише и добар део рада Јелене Томашевић, ауторке комплексног дела које постоји на неколико лингвистичких, стилских, формалних и садржинских нивоа. Уметница која се с несвакидашњом једноставношћу служи разним језицима, превасходно сликарства и вајарства, али и видеа, које све користи с формалном умешношћу, али и унутар декларисане постконцептуалне матрице. Сећање као предмет *au fil du temps* тако је без икаквог трвења својој карактеристичној опсесији људским стањем придодало простор (чак архитектонски), насиље, друштвена ограничења. С *Помешаним сећањима*, необјављеним радом којим се овде представља, подарила је живот инсталацији коју је створила ад хок управо за овај изложбени простор, укључивши слике, скулптуре, предмете и текстове. За ову прилику питала је осморо људи, стручњака и радника из бивше Југославије, да напишу по страницу сећања, тако да лично памћење искомбинују с описом историјског догађаја. Свих осам аутора сећања описали су личне епизоде у чијој позадини је рат који је сломио „балканску државу”, чиме се наглашавају неславна природа и неуспех ове странице историје, као и спонтано једногласје самог рада. Томашевић артикулише остале делове инсталације својим добро познатим језиком, језиком аутора стварне историјске и социолошке фреске. Људске фигуре које је уметница пресликала помоћу индига из часописа или са властитих слика; рељефни или стварни архитектонско обликовани елементи, дисонантна тананост људских фигура; предмети које је конструисала, прилагодила или измислила ова уметница-демијург, творац властитог минијатурног света. Све прожима димензија налик сну, која је понекад клаустрофобична, а понекад суздржана. Јер код ње доминира управо то осећање: суздржавање од сваког суда, живот потрошен у ишчекивању.”

Гаетано Центроне

ДОМ КУЛТУРЕ

ИГОР
АНТИЋ

Недовршена форма #17 (жардињере), 2020, рад in situ © Игор Антић

„Недовршена форма #17” је рад који се одвија у два дела. Први део чини путовање уметника на југ, од свог места становања у Паризу до места изложбе у Чачку. Током тог путовања уметник прати саобраћајне знакове који упозоравају на забрањене правце кретања, и уместо да их поштује, он наставља да се креће од једног до другог, управо у забрањеним правцима. Тиме се исцртава једна алтернативна, кривудајућа путања, која понекада води ка неочекиваним местима. Уметник обележава сваку од етапа те путање тако што испод сваког од знакова забране поставља по једну вештачку биљку у облику жардињере. Листови биљака, у виду стрелица које показују различите правце, на себи носе питања. Почетно питање, оно од ког све полази, гласи: Напредује ли уметност идући уназад? Одатле и „програм” овог путовања. Уметник и уметност могу одбити забране, обавезност и трасиране правце да би ишли у властитом смеру, следећи властиту логику. Једини мотив овог путовања је постављање питања која опет проузрокују нова питања. Број питања је практично неограничен, па тиме и уметничка форма остаје недовршена. „Недовршена форма #17” још је једна у низу вештачких биљака којима се Игор Антић служи да би преиспитивао контексте у којима уметност делује и начине на које је она у њима приказана. Све биљке-жардињере су фотографисане у датим ситуацијама, те заједно формирају архив путовања. Излагање тог архива са више стотина биљака-жардињера и фотографија чини други део овог рада на Меморијалу Надежде Петровић у Чачку.

ИГОР
БОШЊАК

Мека, 2018, видео, HDV, B&W, звук, 2’57”
Дром, 2018, видео, HDV, B&W, звук, 5’39”

Серија видео-радова о споменицима НОБ-а

Како данас видимо споменике НОБ-а и шта нам они представљају у контексту нове подјеле моћи, као и промјене парадигме и идеологије на простору бивше Југославије? Је ли могуће ново читање без носталгичног призвука? Како у 2020. години промишљати архитектонско-бетонске структуре? Какав је однос споменика и човјека, који је однос споменика и необуздане природе? Какав је однос споменика и савремене технологије и савремене умјетности данас? Како реинтерпретирати артефакте антифашистичке борбе, али тако да споменик НОБ-а остане на денотативном нивоу значења споменика, тј. да се новим значењима не угрожава дато основно значење, односно оно које јесте? Покушајем додавања новог конотативног нивоа значења и читања дати споменицима један нови могући *layer* и потенцијал утопијског наратива. Креирање наратива као новог читања и новог „гледања” и виђења споменика и креирање нових визуелних реалности. Пошто су апропријацијске праксе у умјетности већ ствар прошлости, мене такође занима је ли могућа промјена функције одређеног датог значења, затечене датости одређене идеолошком и историјском матрицом. Једна од тих датости јесте и кинематографија пејзажа, пејзаж усамљености или *landscape cinema*. *Landscape cinema* као могући утопијски простор за пројекцију нових наратива. Да ли споменик снимљен дроном у таквом пејзажу постаје умањен, тј. као нека врста макете и модела?

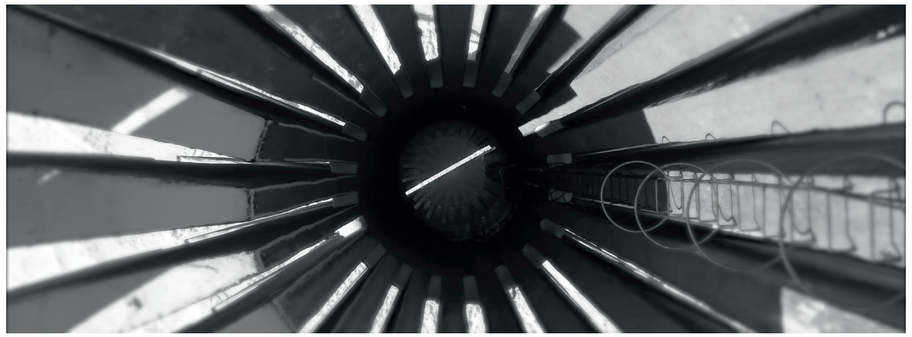

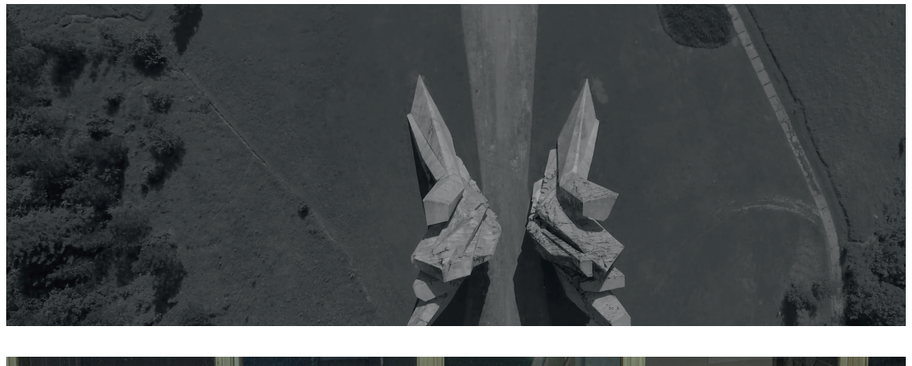

ДАНИЦА
ДАКИЋ

Зграда, 2019, једноканални видео, колор, звук, 10’9”

Зграда

У видео-раду „Зграда”, призоре (о)кретања ротирајуће позорнице Босанског народног позоришта у Зеници пресецају дуги кадрови који приказују унутрашњост зграде, као и њену спољашњост. Глас мајстора сцене, Зорана Глоговца, из off-а говори о историји зграде Позоришта с којом је растао и с којом стари. У његовим се причама ова модернистичка зграда појављује као главни протагонист који сведочи о променама које су се збиле: од југословенског периода, када је била архитектонски симбол модернистичког прогреса у бившој социјалистичкој земљи – изграђена 1978. по пројекту архитеката Златка Угљена и Јахиела Финција – преко борби и превирања за време рата у БиХ, до садашњег тренутка и генералног стања у Босни и Херцеговини. Без обзира на то што се налази у оронулом стању, с напукнутим цевима и разбијеним прозорима, Зеничко позориште остаје јавно место на којем се људи окупљају, особито млади, и где је сала за сваку представу испуњена до последњег места.

Фокусирајући се на интимни однос између зграде и њеног заштитника, Даница Дакић истражује различите улоге и личне односе које људи граде наспрам великих утопија двадесетог столећа. Један од најпознатијих примера је нереализовани модел тоталног театра Валтера Гропијуса из 1926/1927. године, који је требало да активира публику тако што ће обрисати границе између позорнице и аудиторијума и 'увући' публику у представу. Заоставштина ових утопијских подухвата остаје двозначна: упитан да каже шта за њега представља тотални театар, Глоговац одговара: „Тотални театар? Тотални театар је можда нешто што по Западу раде.”

ВЕДРАН
ПЕРКОВ

Џунгла, 2016, амбијентална поставка

Аудио-визуелни амбијент под називом Џунгла чине метални торњеви на које су постављени звучници из којих се репродукују аудио-записи говора историјски важних особа.

Критеријум избора говорника/говора јесте његов утицај на човечанство. Међу говорницима су политичари, научници, филозофи, друштвени активисти... – појединци који су својима идејама и деловањем утицали на историју човечанства.

Приликом избора говорника/говора није прављена разлика између позитивних и негативних утицаја, па се међу говорницима могу наћи Ганди и Хитлер, Стаљин и Мајка Тереза...

Сви аудио-записи су снимке оригиналних говора који су накнадно обрађени (модификовани). У интервалима се смењују деонице „нормалног”, тј. необрађеног говора, који се у једном тренутку претвара у неартикулисано гласање, да би поново, након неког времена, наставио тамо где је стао.

Услед великог броја говора који се репродукују у исто време, у простору влада жамор. Појединачни говор готово је немогуће разумети. Жамор се прекида у тренутку када један од говора/говорника крене понављати један слог или глас, да би га убрзо сви остали почели следити, односно опонашати. Такво неартикулисано и бесмислено гласање једини је моменат када сви говорници „говоре истим језиком”, да би после „наставили по своме”.

Рад испитује системе вредности, односно критеријуме који творе те системе; важност неке особе, чина, дела или идеје у одређеном друштвеном и историјском тренутку; деградацију, мутацију или злоупотребу тих идеја; манипулисање идејом у жељи да се манипулише друштвом.

Смисао и бесмисао константно уступају место једно другом.

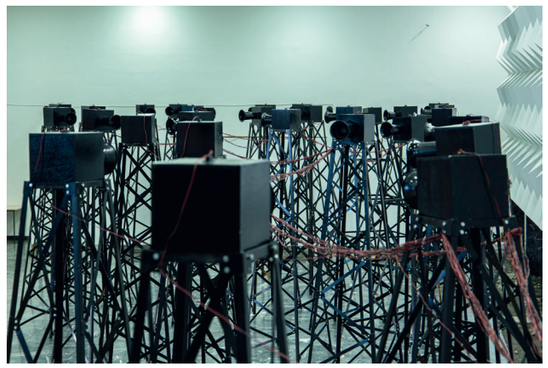

ЈАСМИНА
ЦИБИЦ

Нада, *Акт I*, 2016, једноканални HD видео, стерео, 10’9”
(фотографија Јасмина Цибиц)

Централни елемент пројекта *Нада* је Рихтеров први, нереализовани пројекат Југословенског павиљона на ЕКСПО-у 1958. у Бриселу. Цибиц присваја и рекреира павиљон као скулптуру, која функционише као костур кратког филма, око којег је пројекат усредсређен. У једноканалној видео-инсталацији виолинисткиња Дејана Секулић континуирано подешава архитектуру према *Чудесном мандарину*, музичкој композицији за балет Беле Бартока, која је изабрана да представља Југославију на најзначајније датуме павиљона – током њених националних дана – чија је улога била да привуче пажњу и већи број посетилаца. Чињеница да је Југославија изабрала Бартоков балет за свој репрезентативни тренутак сама по себи је интригантна јер су га многи политички системи више пута забрањивали због његове експлицитне теме, сукоба између проститутке и њеног макроа и клијената.

НАРОДНИ МУЗЕЈ

УРОШ
ЂУРИЋ

Популистички пројекат: Бог воли снове српских уметника, ФК Борац, Бања Лука, 2018,
колор фотографија, 102 x 193 цм

Популистички пројекат: Бог воли снове српских уметника, ФК Борац, Бања Лука, Аутопортрет, 2018,
колор фотографија, 141 x 103 цм

Популистички пројекат: Бог воли снове српских уметника, ФК Борац, Чачак, Аутопортрет, 2020,
колор фотографија, 105 x 155 цм

Популистички пројекат: Бог воли снове српских уметника, ФК Борац, Чачак, 2020,
колор фотографија, 105 x 155 цм

CARACOL
ПРЕДРАГ **ТЕРЗИЋ** & МОРЕЛОС ЛЕОН **СЕЛИС**

Basketball Musical Strategy NBG, 2018, видео, звук, 8’27”
Композитор: Сергио Цано
Музичари: Никола Улемек (алт саксофон), Ђорђе Кујунџић (тенор саксофон),
Душан Муришић (труба), Ђорђе Антић (тенор тромбон), Ђорђе Јокић (бас тромбон)
Камера и монтажа: Вук Нинковић

Basketball Musical Strategy

Видео-радови (Немања Бјелица и Дејвид Блу), настали у сарадњи два уметника, били су изведени у Београду за време *Final Four-a Euroleague* 2018. Наменски су рађене и две музичке композиције (Сергио Цано, Мексико) за видео-радове. Идеја је била да се забележе битни тренуци који мењају ток кошаркашке утакмице. У питању су преломне тачке које објашњавају бит саме игре и омогућавају да се публика и играчи сједине у том преломном моменту.

Видео-рад настао је на основама две интервенције у простору (из циклуса Елан Витал, Предраг Терзић), а оне су имале за циљ да пренесу одређену акцију која је довела да коначне победе и преокрета унутар кошаркашке утакмице. Појављује се тренутак који је јединствен и који се не може поредити ни са каквим дотадашњим дешавањем. Ствара се место које се назива сингуларност, где више ништа није исто и које све мења у корену. Како каже Петар Холворд, сингуларност ефективно ствара свој универзум.

На таквом одредишту се појављује и потрага да се такав моменат изнова доживљава кроз индивидуалне потезе које у себи садрже премису доживљеног. Попут дечака који излази на терен и игра баскет, и у тренутку када упућује шут ка кошу изговара име свог омиљеног играча, чинећи тиме повратак на сећање и моменат који га је заувек променио и обележио.

Сингуларност бива битна за посматрача, где му се јавља једна врста хоризонта догађаја, која га оставља немим и немоћним у свој својој величанствености. Стварањем сингуларности се појављује и заједништво које оплемењује, чини да се превазиђу и приватне и друштвено-јавне сфере. Омогућава се да кроз такав тренутак потиру различитости и уједно сви заједно учествују у чину стварања. Тренутак, који је учинио све могућим.

ЈУСУФ
ХАЏИФЕЈЗОВИЋ

Продавница празнина, 2020, димензије промењиве
Техника/материјал: амбалаже артикала и лекова које је уметник конзумирао
(фотографија Миленко Савовић)

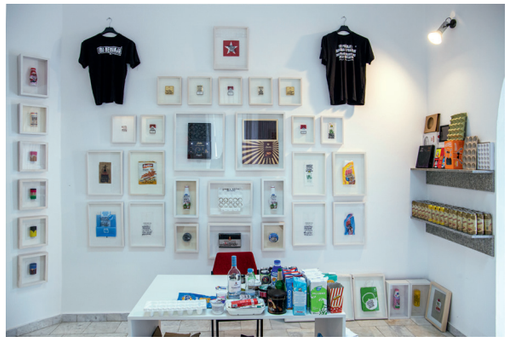

„О анти-сликарству, или о радовима који немају значење. Моји радови на картонским кутијама нису умјетничке слике. Ја маркирам или биљежим бојом мјеста на картонској амбалажи гдје су боравили продукти, који су својом тежином утиснули трагове током транспорта од произвођача до потрошача. Ту серију радова сам назвао: „Маркиране празнине". „Маркиране празнине" настају мојом интервенцијом по одбаченој картонској амбалажи, испуњавањем бојом удубљења у валовитом картону. Немам амбицију да нешто представим, поручим, дочарам или да комуницирам, осим да евидентирам та мјеста гдје је некада боравила потрошачка роба. Картонска кутија, на којој су бојом испуњени трагови производа, јесте кутија са мојом интервенцијом, и ништа више. Она је настала мојом одлуком, скоро ни из чега, употребом сиромашних материјала, без претходне припреме, а естетика је максимално избјегнута, онолико колико се естетика може избјећи."

ВУК
ЋУК

A Whole New World, 2020, инсталација
(фотографија Миленко Савовић)

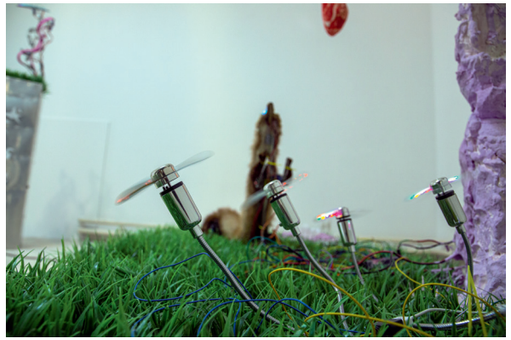

МЕЂУОПШТИНСКИ ИСТОРИЈСКИ АРХИВ

ИГОР
ГРУБИЋ

Како се калио челик, 2018, видео, 12’38”

„Промишљајући судбине људи и могућности ношења с понекад тешким околностима и судбинама, главни протагонист филма проналази рјешење надилажења животних тешкоћа у креативној, симболичкој игри, гести, која је истовјетна освијештеној ритуалној умјетничкој гести. Отац у напуштеној, опустошеној и девастираној творници упали велику пећ и тако симболично поновно покрене живот те творнице. Кроз креативно-симболични чин који отац и син пролазе, указујем да креативна игра може бити катарзична, и да у том процесу солидарност и заједништво такође имају битну улогу.”

диСТРУКТУРА

Борба, 2020, видео-инсталација, звук, колор, луп

… у пленеру

10 дана измичућег лета 2011, Сићево

Група уметника, сазива ликовне колоније Сићево, проводи време на терену фудбалског клуба „Задругар” из Сићева. Препуштају се доколици и контемплацији, размишљању и досади у заустављеном времену, посматрају природу Сићевачке клисуре. У овој добровољној изолацији и бегу од градске гужве, дешава се потрага за смислом… стимулусима…

Далеко, на југу, у природи, једини показатељ узнапредовале цивилизације и протока времена јесу авиони који парају небо.

Покушавамо да замислимо прво уметничко отискивање у ове крајеве, давне 1905, када је Надежда Петровић окупила своје минхенске колеге. Кренули су на југ, у нетакнуту природу…

КАМЕН
СТОЈАНОВ

IN-VISIBLE, 2018, документарни филм, 30’
У сарадњи са Марком Погачником

КОНАК ГОСПОДАРА ЈОВАНА ОБРЕНОВИЋА

МЛАДЕН **МИЉАНОВИЋ**

Звуци родног краја, 2018, видео, 11’47”

Стратегија рада „Звуци родног краја” је ресемантизација умјетничког, а заснива се на узимању и комбиновању већ постојећих изворних пјесама (различитих верзија исте пјесме „Направила Америка од Босне државу” аутора Анте Бубала). Изузете пјесме као социјалне „ready made” форме комбинују се у једно ново дјело које тежи ка утопији, али не утопији као скупу суперлатива социјалне реалности и артифицијелне интеграције, већ обједињењу оног најгорег из истог. Тај својеврсни „аутогол” тежи да мапира простор социјалног конфликта, национализма и политичке некоректности као простор изван контекста нормалности, који функционише само као микронаратив изолованости национализма.

У самом извођењу рад је у форми пјесме/спота као „делегирани перформанс” састављен и изведен са ратним ветеранима из све три етничке војске из БиХ. Овај перфомативан чин са наведеним актерима у извођењу ресемантизованог националног дискурса додатно проширује појам „делегираног перформанса”, који је увела Клер Бишоп (Claire Bishop) у својој књизи „Artificial Hells”. Идеја проговарања, али и обесмишљавања у овом утопијском простору пјесме и бенда као елемента колективитета, била је и основни мотив у реализацији овог рада. Простор пјесме и умјетничког користи се као потенцијал неутралног простора и платформе културе у којем је могућа свака врста споја, јер је то простор на који сви полажу право, али нико није његов апсолутни власник. С друге стране рад је производ промишљања данашње позиције ветерана из све три војске прошлог рата, те питања сврхе борбе са данашње тачке гледишта као и могућности утопије супростављеног колективитета.

Рад је снимљен у мају 2018. у сарадњи са филмском екипом Greg Blakey-a, аустралијским режисером са адресом у Берлину; аутор фото-документације је Немања Мићевић.

ЈУСУФ ХАЏИФЕЈЗОВИЋ

Сабијање празнине, 2020, перформанс

СВЕ ПОЧИЊЕ И ЗАВРШАВА У ПРАЗНИНИ.
Питер Брук

ЈАВНИ ПРОСТОР

ЖАНЕТА
ВАНГЕЛИ

Pax Romana IV, 2020, звучна инсталација, 45', луп, 3 принта на плотеру

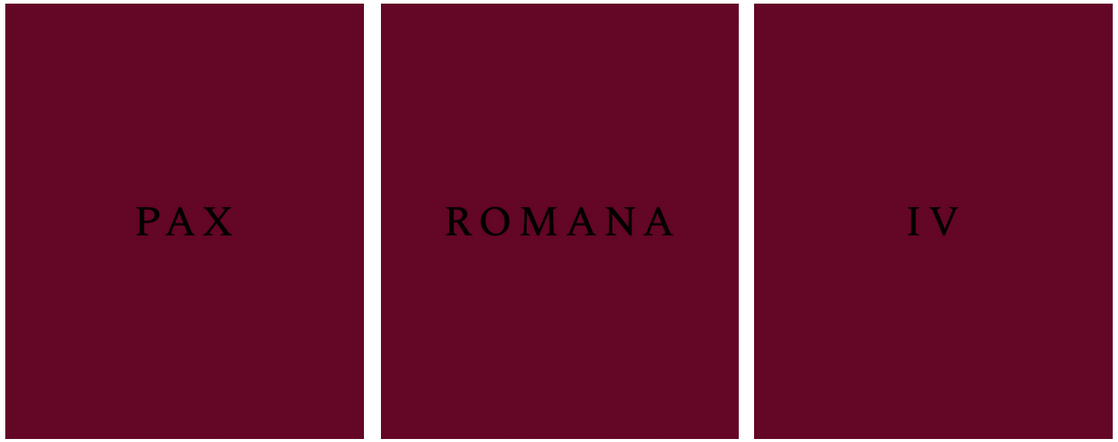

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI

ДАЛИБОР
МАРТИНИС

Вечна ватра гнева, 2007–, урбана акција, видео, 30’10”
пројект нерегуларног привременог споменика (Data recovery)

Пројект комеморира чин побуне који се догађа, нерегуларно али често, на маргинама великих градова и изражава се, као у правилу, запаљеним аутомобилом. Чини се да овом фрагментираном, претполитичком и неповезаном бијесу треба горући аутомобил као заједнички облик-симбол.

Изводећи умјетничку акцију паљења аутомобила намјеравамо присвојити све такве изразе незадовољства, побуне и бијеса који су се већ догодили или ће се догодити у различитим приликама и мјестима. Стављањем овог чина у умјетнички контекст можда ћемо схватити сва будућа изгарања аутомобила као дијелове неких јасније структурираних концептуалних, метаполитичких контекста. Истодобно, враћамо све оне изгубљене слике запаљених аутомобила које су долазиле и/или долазе из Париза, Бејрута, Наблуса, Багдада, Берлина или Мексико Ситија, натраг на асфалт (и друштвено сјећање).

„Аутомобили, бомбе и филмови држе цијелу ствар заједно...” (Адорно/Хоркхајмер)

РАДОШ
АНТОНИЈЕВИЋ

ШАТОР ВИДОВДАНСКИ ХРАМ, 2020, метална конструкција,
непромочиво шаторско платно, канап, 620 × 450 × 375 цм

Скулптура „Шатор Видовдански храм” је функционални шатор од непромочивог платна. Скулптура је изведена према макети објекта „Видовдански храм” хрватског скулптора Ивана Мештровића.

Оригинални Мештровићев пројекат је настао почетком двадесетог века и односи се на специфичну архитектонско-скулптуралну целину, тј. храм посвећен (идентитетском) заједништву Јужних Словена. Замисао је била да се храм изгради на Косову, и то са скулптурама (у ентеријеру) које представљају Косовски бој као судбоносно бреме јужнословенских народа. То је, заправо, протојугословенски уметнички пројекат настао десетак година пре оснивања заједничке државе (1918). Храм је замишљен са латинским крстом у основи и са великом куполом својственом византијским куполним црквама. Храм је до детаља замишљен као еклектична комбинација стилова и утицаја.

Ова грађевина гигантских димензија никад није изграђена. Највећи успех скулптура припреманих за храм Мештровић је доживео на међународној изложби у Риму 1911. године. Тада је изложио фрагменте Косовског циклуса и добио прву награду за скулптуру. Потом је скулптуре излагао на Венецијанском бијеналу 1914, те у Лондону, у Музеју Викторије и Алберта, 1915, када је први пут изложена и макета храма.

Синтагма „Косовски циклус” је одредница за Мештровићеве скулптуре намењене унутрашњости Видовданског храма. Но нама је тај назив својеврсна асоцијација на судбину Југославије током дугог двадесетог века. Видовдански храм и са њим у вези Косовски циклус као да антиципирају и персонификују догађаје од Првог светског рата и оснивања заједничке државе, преко страдања у Другом светском рату, до крушења државе у ратовима деведесетих, а завршно са агресијом НАТО-а на СР Југославију 1999. године. Треба поменути да је мировни (Кумановски) споразум потписан у војничком шатору.

Скулптура „Шатор Видовдански храм” односи се и на једну другу референцу – а то је последња слика Надежде Петровић, „Ваљевска болница”, из 1915, где су мотив болничка здања, односно шатори.

Сликарка је умрла 1915. године од тифуса, и то радећи као добровољна болничарка, у болничким шаторима, исте године када је макета Видовданског храма излагана у Лондону.

Скулптура „Шатор Видовдански храм” повезује ове толико размакнуте тачке: шатор пун тифусара и идеју (храма) словенског заједништва.

1. Изложба Ивана Мештровића на Бијеналу у Венецији 1914 (у првом плану се види скулптура *Велика удовица*).
2. Изложба *Иван Мештровић: Јужнословенски вајар* у Музеју Викторије и Алберта у Лондону, 1915 (у првом плану се види макета храма).
3. Надежда Петровић као болничарка.
4. Слика „Ваљевска болница”, 1915.
5. Скица за рад „Шатор Видовдански храм”.

1.

2.

3.

4.

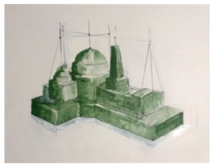

5.

ВЛАДИМИР
ПЕРИЋ ТАЛЕНТ

Карантин за птице, 2020, објекат, 800 x 163 x 16 цм

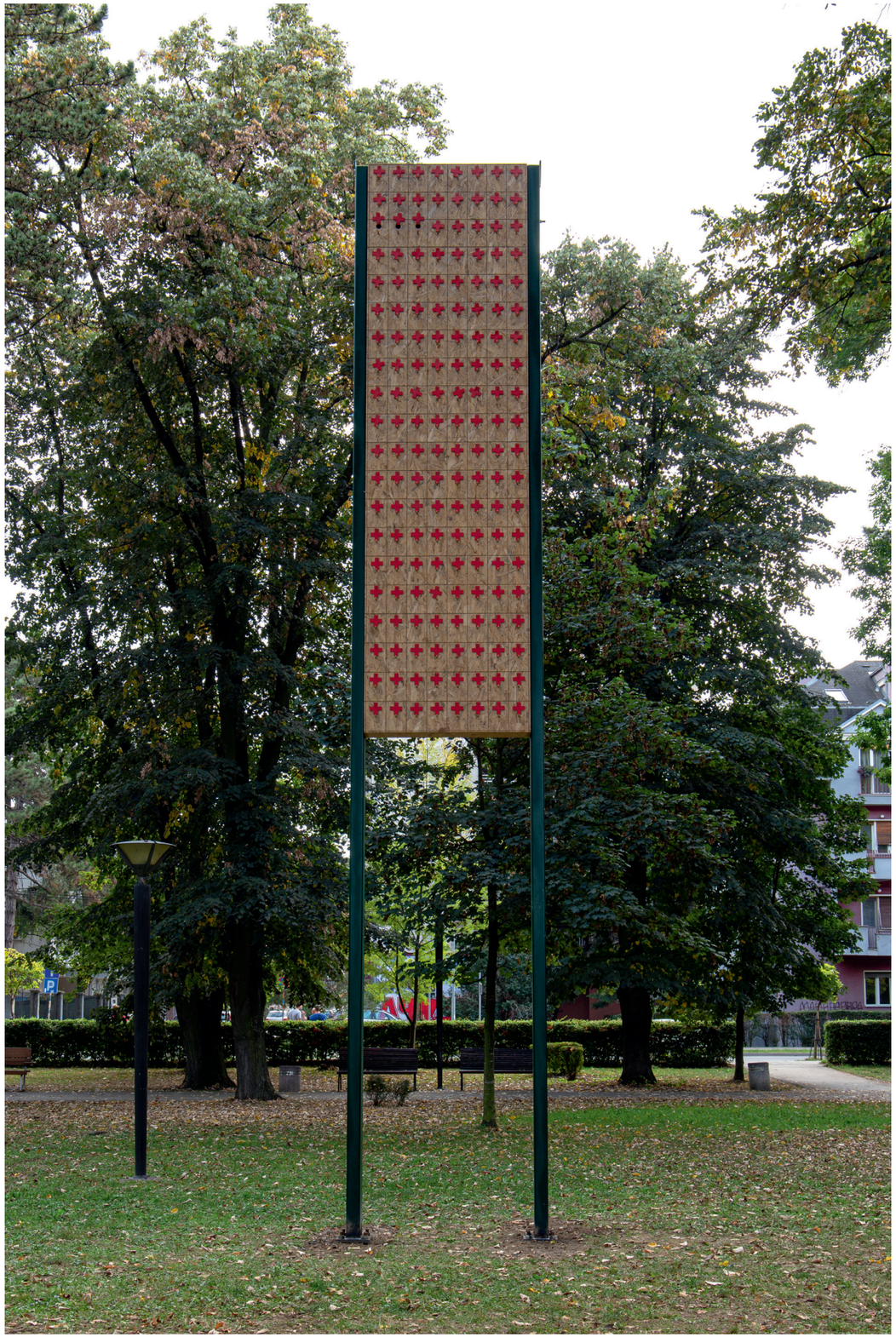

НАТАЛИЈА
ВУЈОШЕВИЋ

Познавање природе, 2020, инсталација, димензије прилагодљиве простору (текстил, штампа, огледало)
Излог књижаре „Службеног гласника” у Чачку, Жупана Страцимира 33
(фотографија Миленко Савовић)

Рад представља спекулативну кореографију објеката из јавног простора који припадају друштвеном телу у пропадању. Као у игри меморије покушава покренути механизам неуропластике потребне за обнову колективног тела.

© Даливор Даниловић

САРИТА **ВУЈКОВИЋ**

Проф. др Сарита Вујковић (Бања Лука, 1972) – бави се критиком и теоријом савремене визуелне уметности. Студије Историје уметности завршила на Филозофском факултету у Београду. Магистрирала теорију уметности и медија на Универзитету уметности у Београду, а докторирала на Филозофском факултету у Београду. Од 1998. године ради у Музеју савремене умјетности Републике Српске. Селектор је и креатор бројних изложби из области савремене уметничке праксе. На Академији умјетности Универзитета у Бањој луци, у звању ванредног професора, ангажована је на Катедри за историју и теорију уметности. На месту директорке Музеја савремене умјетности Републике Српске је од 2014. године, константно унапређујући изложбену понуду Музеја, сарађујући са низом институција и остварајући сарадњу на државном, регионалном и међународном нивоу. Укључена је у регионална збивања из области савремене уметности кроз рад у бројним стручним телима и организацијама. Аутор је и коаутор научних текстова, књига, монографија из области музеологије, родне теорије и савремене уметности. Два пута је била комесар Павиљона БиХ на Венецијанском бијеналу (2013, 2017). Била је председница Националног комитета ICOM за БиХ и потпредседница Међународног музејског савета за Југоисточну Европу.

КАТАРИНА **АЛЕМПИЈЕВИЋ**

Катарина Алемпијевић (Чачак, 1977). Дипломирала на сликарском одсеку Факултета ликовних уметности у Београду. Магистрирала на истом факултету, на одсеку цртежа, 2003. године. Члан је УЛУС-а. Студијски боравила на резиденцијалном програму Међународног града уметности (Cité internationale des arts) у Паризу (2009). Учествовала на бројним групним изложбама у земљи и иностранству. Самостално је излагала у Београду (2003, 2007, 2008, 2013, 2014), Чачку (2003, 2013), Котору и Зрењанину (2004), Нишу (2008), Прагу и Паризу (2009). Добитница је више награда за графику, поред осталих: на Првом међународном тријеналу графике у Београду (2011); IV EX YU конкурсу на Новом Београду (2010); Откупне награде Министарства културе Републике Србије (2007, 2009); Откупне награде Галерије савремене ликовне уметности у Нишу (2000); III награде на 9. бијеналу „У светлости Милене" у Пожаревцу (2003). Њени радови се налазе у колекцијама Музеја Зepter у Београду, Уметничке галерије „Надежда Петровић" у Чачку, Галерије савремене ликовне уметности у Нишу и Уметничке галерије Народног музеја у Крушевцу. Живи и ради у Чачку.

ИГОР **АНТИЋ**

Игор Антић (Нови Сад, 1962). Након новосадске Академије уметности усавршавање наставио на Високој националној школи ликовних уметности и Институту за високе студије пластичних уметности у Паризу. Добитник награде Фондације „Полок-Краснер" из Њујорка. Излагао је на светским изложбама као што је Тријенале у Осаки (1990), бијенала у Лиону (2000), Панчеву (2004), Рену (2008), Лувенла-Неву (2017) и Паризу (2019). Свој рад је представио и на многобројним изложбама у земљи и иностранству, од којих се издвајају изложбе у Квебеку и Рејкјавику (1999); Љубљани, Загребу и Тирани (2001/2002); Монтреалу (2003); Паризу (2003, 2008, 2011); Београду (2004, 2018, 2020); Монаку (2004); Стокхолму (2004, 2009, 2011); Берлину и Милану (2005); Бону (2006); Новом Саду (2006, 2013, 2014, 2016, 2019); Ремсу (2007, 2012); Москви (2010); Бечу, Сао Паолу и Таичунгу (2014); Бањалуци, Кошицама и Венецији (2015); Бриселу (2016); САД (2018); Дизелдорфу и Нишу (2019). Живи и ради у Паризу.

РАДОШ **АНТОНИЈЕВИЋ**

Радош Антонијевић (Панчево, 1969). Факултет ликовних уметности завршио у Београду. Докторирао на истом факултету (2014). Излаже од 2003. године. Био је члан и излагао са независном уметничком асоцијацијом „Трећи Београд". Одабране изложбе: Београд, Октобарски салон (2003, 2004, 2006); Грац (2009); Београд, Музеј савремене уметности, „Шта се догодило са Музејем савремене уметности" (2012); Рен, Беч (2013); Краљево (2018). Антонијевићеви радови се налазе у Колекцији савремене уметности фондације „Вехби Коч" у Истанбулу; Штајерском институту за уметност јавних простора у Грацу; колекцији Међународне летње академије и симпозијума у Ахтополу / Бугарска; Колекцији Октобарског салона у Београду, Културном центру Београда; Музеју савремене уметности, Београд; колекцији Смотре „Мермер и звуци", Аранђеловац. Ради као доцент на одсеку вајарства Академије ликовних уметности у Београду.

© Андреј Ламут

ЈАКА **БАБНИК**

Јака Бабник (Љубљана , 1979). Студије културне социологије и историје завршио на Универзитету у Љубљани. Радио је као фотограф и уредник фотографије за скејтерски часопис *Пендрек*. Аутор је сценарија и режисер познатих словеначких скејтерских филмова, међу којима „Damage" (2002) и „Listen to Srečna Mladina" (2006). Један је од оснивача свебалканског уличног часописа *Контејнер*, који је уређивао до 2009. Професионално се бави фотографијом, углавном радећи с институцијама и индивидуалним уметницима, уз изразитије занимање за фотографију као вид уметности. Суоснивач је и сувласник издавачке куће „RostFrei Publishing". Излагао је самостално у Љубљани (2010, 2014, 2017, 2018, 2019); Барселони (2013); Целју и Марибору (2018) и учествовао на бројним групним изложбама, међу којима у Љубљани, Марибору, Целју, Бањалуци, Београду, Загребу, Осијеку, Јафри, Минхену, Сарајеву, Зеници, Требињу, Цетињу и Сплиту. Живи и ради у Љубљани.

ИГОР **БОШЊАК**

Игор Бошњак (Сарајево, 1981). Академију ликовних умјетности, Одсјек за сликарство, завршио у Требињу 2005. Интердисциплинарне мастер студије на Одсеку теорија уметности и медија на Универзитету уметности завршио у Београду. Углавном ради на пољу видеа, анимације, инсталације, филма и фотографије. Излагао на преко 25 самосталних изложби, од којих се издвајају изложбе у Бањалуци (2011), Сарајеву (2014), Београду (2015, 2018), Букурешту (2015), Новом Саду (2017), Будимпешти и Марибору (2019). Излагао је и на преко 250 групних изложби у земљи и иностранству (Лондон, Беч, Париз, Копенхаген, Осло, Москва, Хонг Конг, Напуљ, Бон и др). Добитник је референтних награда на пољу савремене уметности (Велење, 2007; Херцег Нови, 2016; Сарајево, 2010, 2018; Загреб, 2011). Тренутно ради као ванредни професор на Академији ликовних умјетности у Требињу и као гостујући професор на Факултету ликовних умјетности на Цетињу.

© Кире Галевски

ЖАНЕТА **ВАНГЕЛИ**

Жанета Вангели (Битољ, 1963). Дипломирала на Државној академији ликовних уметности (Städelschule) у Франкфурту на Мајни (1988). Вангели је мултимедијална уметница која се бави сликарством, фотографијом, видеом и филмом. Самостално је излагала у Скопљу, Битољу, Београду, Франкфурту, Келну, Њујорку, Стокхолму и Аделејду, као и на разним групним изложбама и филмским фестивалима, као што је Музеј савремене уметности, Скопље (2019); Бијенале у Куритиби/Бразил (2017); Музеј фотографије, Брауншвајг/Немачка (2013); Музеј модерне и савремене умјетности, Ријека (2012); Фондација „Лудвиг", Беч (2009); Берлински фестивал фотографије (2005); Бијенале у Венецији, Павиљон Македоније (2003); Колекција савремене уметности, Музеј „Есл", Беч (2003); Фридерицијанум, Касел (2003); 59. Међународна изложба кинематографије, Венеција (2002); Музеј модерне уметности, Стокхолм (1999) и др. Предавала је Видео и мултимедијално презентовање на Архитектонском факултету Универзитета у Скопљу. Ради на Одсеку за сликарство Факултета ликовних уметности Универзитета „Св. Ћирило и Методије" у Скопљу.

ЗЛАТАН **ВЕХАБОВИЋ**

Златан Вехабовић (Бања Лука, 1982). Школу примијењене умјетности и дизајна завршио у Загребу. Дипломирао сликарство на Академији ликовних умјетности у Загребу. На истој академији завршио докторске студије. Пројекти у којима је учествовао укључују рад у својству амбасадора културе Европске комисије са циљем представљања Хрватске у иностранству током процеса придружења Европској унији. У периоду од 2004. до 2013. године радио као водитељ ликовних радионица и едукативних програма разних институција у Загребу. Учесник је резидент програма „Северни поларник" (2016). Излагао је на двадесетак самосталних (Загреб, Пула, Дубровник, Њујорк) и преко шездесет групних изложби у Хрватској и иностранству. Добитник је бројних награда и признања, поред осталих и награде Међународног удружења ликовних критичара (AICA), на Загребачком салону (2010) и награде Ерсте Банке (2007). Дела му се налазе у приватним и јавним колекцијама – Музеј сувремене умјетности, Загреб; Европска централна банка, Франкфурт; збирка „Филип трејд", Загреб; збирка Хипо Групе, Загреб; збирка Ерсте Банке, Загреб; Музеј „Есл", Клостернојбург/Аустрија; уметничка збирка Европског парламента, Брисел. Ради као асистент на Сликарском одсеку Академије ликовних уметности у Загребу.

НАТАЛИЈА **ВУЈОШЕВИЋ**

Наталија Вујошевић (Подгорица, 1976). Стекла је звање мастера из студија лепих уметности на Институту „АВА" у Љубљани. На уметничкој сцени присутна од 2003. године, од када активно излаже. Ради као савремена визуелна уметница и кустос. Оснивач је и директор Института за савремену умјетност, непрофитне организације за уметничку продукцију, истраживања и едукацију из области уметности, где је ангажована као кустос изложби и едукативних програма и на реализацији награде за младог уметника (награда „Милчик"), у сарадњи са Националном библиотеком Црне Горе. Такође ради на креирању колекције материјала везаног за теорију савремене уметности, филозофије и хуманистичких наука, а у сарадњи са Фондацијом „Петровић", и на пројекту Архива Цетињског бијенала. Два пута је била представник Црне Горе на Бијеналу у Венецији (2005, 2011). Учествовала је на многобројним изложбама, од којих се издвајају

самосталне изложбе у Лихтенштајну, Љубљани и Денверу. Ради као кустоскиња едукативног програма Умјетничког музеја Црне Горе при Народном музеју Црне Горе на Цетињу.

ИГОР **ГРУБИЋ**

Игор Грубић, (Загреб, 1969). Студирао мултимедију на Академији ликовних умјетности, монтажу на Академији драмских умјетности и Филозофски факултет „Дружбе Исусове“ у Загребу. Као мултимедијални уметник активан је од раних деведесетих, од када се бави фотографијом, видео-радовима и амбијенталном уметности. Његове интервенције у јавном простору, заједно са видео-радовима, истражују прошле и садашње друштвене и политичке ситуације. Учествовао је на бројним важним међународним изложбама, од којих се издвајају бијенала у Тирани (2003), Истанбулу (2009), Хаџелбергу (2011), Гвангџуу (2014), Солуну (2015), Београду (2009); потом на изложбама у МУМОК-у, Беч (2009); Паризу (2012); МоМА, Њујорк (2014); Болоња (2015); МСУ, Загреб (2018); МСУ, Љубљана (2018) и Беч (2018). Представљао је Хрватску на 58. Венецијанском бијеналу (2019) и учествовао на престижним изложбама „Манифеста“ у Франкфурту (2002) и Генку (2012). Живи у Загребу.

ДАНИЦА **ДАКИЋ**

Даница Дакић (Сарајево, 1962). Њено поље рада обухвата фотографију, видео и филм, перформансе и инсталацију. Студирала је на Академији ликовних умјетности у Сарајеву, Факултету ликовних уметности у Београду и на Академији уметности у Дизелдорфу. Пуно је излагала у иностранству, поред осталог у Вајмару (2020), Венецији (2019), Дуизбургу (2017), Франкфурту (2013), Лос Анђелесу (2011), Бечу (2010), Дизелдорфу (2009). Учествовала је на групним изложбама: „Документа 12“ у Каселу (2007), Бијеналима у Истанбулу (2003, 2009), Сиднеју (2010), Сао Паолу (2014). Представљала је Босну и Херцеговину на 58. Бијеналу у Венецији (2019). Њени радови се налазе у колекцијама Галерије „Тејт“ у Лондону, Центру „Помпиду“ у Паризу, Фондацији „Ђенерали“ у Бечу, Музеју савремене уметности у Барселони, Новом националном музеју у Монаку, Пејзажном музеју Хесена у Каселу, згради Парламента немачке савезне државе Северна Рајна-Вестфалија у Дизелдорфу, Националној галерији БиХ и Галерији „Арс аеви“ у Сарајеву. Од 2011. у својству професора предаје на Универзитету „Баухаус“ у Вајмару, где води међународни мастер програм из ликовних уметности. Тренутно живи на релацији Дизелдорф–Вајмар–Сарајево.

© Лупи Спума

диСТРУКТУРА

диСТРУКТУРА – Уметнички пар чине Милица Милићевић (1979) и Милан Боснић (1969). На заједничким пројектима раде од 2005. године. Сликарство су дипломирали и магистрирали на Факултету ликовних уметности у Београду. Медији у којима раде углавном су видео, фотографија, слика и цртеж. Самостално су излагали у Србији, Аустрији, Холандији, Немачкој, Чешкој, Словенији, БиХ, Јапану и Финској. Од групних изложби издвајају се изложбе у Београду (2007, 2009, 2016, 2020), Новом Саду (2014, 2018), Нортхамптону (2017), Луксембургу и Тајчунгу на Тајвану (2013), Бечу, Братислави и Прагу (2012), Букурешту (2010), Сент-Етјену и Хорну у Холандији (2008) и Грацу (2007). Њихове активности су подржане од Фондације „Полок-Краснер“, Европске фондације за културу, „Културконтакт“, Краљевине Норвешке, „ПроХелвеције“, Министарства културе Републике Србије. Радови им се налазе у приватним, јавним и корпоративним колекцијама у земљи и иностранству, укључујући колекције Музеја савремене уметности Војводине, Музеја савремене умјетности Републике Српске, Музеја града Београда, Културног центра Београда, колекције компанија „Винер штедише“, „Теленор“, „Околоње консалтинг д.о.о.“ у Љубљани и др. Учествовали су у разним резидент програмима, симпозијумима и радионицама у Шпанији, Немачкој, Француској, Швајцарској, Холандији, Аустрији, Италији, Словенији, Египту, Србији и Финској. Живе и раде у Београду.

© Зијах Гафић

БИЉАНА **ЂУРЂЕВИЋ**

Биљана Ђурђевић (Београд, 1973). Дипломирала, магистрирала и докторирала на одсеку сликарства Факултета ликовних уметности у Београду. На својим сликама углавном се бави социјалним проблемима. Од значајнијих самосталних изложби издвајају се изложбе у Стокхолму, Хаифи, Београду, Берлину, Крагујевцу, Тел Авиву, Смедереву и Панчеву. На међународној сцени присутна је у региону (Београд, Нови Сад, Зрењанин, Чачак, Панчево, Скопље) и шире (Атина, Тел Авив, Регенсбург, Њујорк, Осло, Клостернојбург, Напуљ, Милано, Трст). Излагала је на бијеналима у Москви и Сиднеју. Добитница је награде из фонда „Владислав Рибникар“ и награда Пролећног анала у Чачку и Бијенала акварела у Зрењанину. Дела јој се налазе у јавним и приватним збиркама – Музеј модерне уметности / Стокхолм, Музеју „Албертина“ / Беч, Фондацији „Вајмар“, Колекцији „Подеста“ / САД, Колекцији „Ц“ / Лугано, Музеј савремене уметности / Београд, Музеју „Фрисирас“ / Грчка, колекцији „ЕССЛ“ / Аустрија, Музеј савремене уметности Аскони / Швајцарска и др. Осим на излагачкој сцени, активна је и као предавач, професор и аутор публикација из области уметности. Била је гостујући предавач на Школи дизајна „Парсонс“ у Њујорку (2020/2011). Ради на Факултету ликовних уметности у Београду у звању доцента.

УРОШ **ЂУРИЋ**

Урош Ђурић (Београд, 1964). Студирао Историју уметности на Филозофском факултету и сликарство на Факултету ликовних уметности у Београду, где је дипломирао и магистрирао. Учествовао је у многим уметничким акцијама, радионицама, стрип издаваштву, бавио се графичким дизајном. Аутор је *Манифеста Аутономизма* (са Стеваном Маркушем) и један од оснивача Независне уметничке асоцијације Ремонт. Наступао је у двадесетак играних и документарних филмова и тв серијала. Аутор је и уредник многобројних емисија на Радију Б92 (1992–2010). Као стипендиста аустријске фондације Културконтакт реализовао је резиденцијални програм и предавања (2001, 2008). Био је гостујући предавач на *Akademie der Bildenden Künste* у Минхену (2014). Од самосталних издваја се серија изложби под називом *Populist project* (Софија 1999, Праг 2000) и изложбе у Чачку (1995. са Зораном Маринковићем), Букурешту, Берлину, Скопљу, Марибору, Бечу, Београду, Краљеву, Новом Саду и Бањалуци. Излагао је на многобројним групним изложбама, поред осталог на престижним бијеналима у Чачку (1994), Тирани (2001), Цетињу (2002), Познању (2008), Букурешту (2010), као и у музејима и галеријама у Београду, Барселони, Паризу, Варшави, Грацу, Женеви, Бечу, Сент-Етјену, Прагу, Сарајеву, Стразбуру, Њујорку, Трсту, Минхену, Љубљани и др. Од 1999. године организује гостовања и копродукције страних уметника. Добитник је награда на Октобарском салону у Београду, Меморијалу Надежде Петровић у Чачку, Бијеналу младих у Вршцу. Дела му се налазе у галеријским и музејским колекцијама у Србији и иностранству (Беч, Париз), као и сталној поставци музеја Албертина у Бечу. Живи и ради у Београду.

ПРАВДОЉУБ **ИВАНОВ**

Правдољуб Иванов (Пловдив, 1964). Завршио Националну Академију уметности у Софији. Излагао је самостално у Софији, Пловдиву, Варшави, Бечу, Њујорку, Ла Шо-де-Фону, Бијалстоку. Учествовао је на великим међународним изложбама у Каселу (2003), Бечу (2003), Луксембургу (2004), Бремену (2009), Паризу (2010), Кракову (2012), Атини (2012), Варшави, Нордхорну и Херфорду (2016), Милану и Гуангџоу (2017). Излагао је у оквиру Архива и колекције „Рене Блок“ у Берлину (2015); на бијеналима у: Истанбулу (1995), Љубљани (2000), Сиднеју и Солуну (2004), Берлину (2006), Познању (2016). Представљао је Бугарску на Бијеналу у Венецији (2007). Радови му се налазе у многим колекцијама – Уметничка галерија, Софија, Градска галерија / Софија, Колекција Ерсте Банке, Беч, Европска инвестициона банка, Луксембург, Европски патентни завод, Минхен, „Вехби-Коч“ фондација, Истанбул. Један је од оснивача и чланова Института за савремену уметност у Софији. Тренутно је у звању доцента на Националној Академији уметности у Софији. Живи и ради у Софији.

© Јака Бабник

IRWIN

IRWIN – Уметничка група „IRWIN“ основана је 1983. године у Словенији. Чине је Душан Мандич (Љубљана, 1954), Миран Мохар (Ново Место, 1958), Андреј Савски (Љубљана, 1961), Роман Уранек (Трбовље, 1961) и Борут Вогелник (Крањ, 1959). Уз музичку групу „Лајбах“ и позоришну трупу „Scipian Našice Sisters“, „IRWIN“ су били једни од оснивача неформалне организације / уметничког покрета под називом „Нова словеначка уметност“, 1984 (Neue Slowenische Kunst), који делује и данас, и то у знатно проширеном саставу. На мапи визуелне уметности „IRWIN“ заузима једну од најзначајнијих позиција савремене уметности европског југоистока и истока. Посвећени су тзв. ретропринципу – особеном начину концептуалног приступа у односу на „парадокс кретања напред у будућност, који се одвија искључиво у односу према прошлости“. Бројни су наступи, перформанси и изложбе којима презентују свој уметнички пројекат у региону и светски познатим музејима и галеријама. Учествовали су на великим уметничким манифестацијама („Манифеста“ у Ротердаму и Љубљани, Венецијански бијенале). Дела им се налазе у престижним светским колекцијама (МоМА у Њујорку, Галерија модерне уметности „Тејт“ у Лондону, Ван Абеов музеј у Ајндховену, МУМОК и Албертина у Бечу и др.).

ДАЛИБОР **МАРТИНИС**

Далибор Мартинис (Загреб, 1947). Дипломирао на Академији ликовних умјетности у Загребу. Излаже од 1969, а као видео-аутор делује од 1973. Приредио је више самосталних изложби, перформанса, пројекција и учествовао на бројним међународним изложбама – бијенала у Венецији, Сао Паолу, Гвангџуу, Солуну, Цетињу, Каиру, Љубљани, „Документима“ у Каселу, Тријеналу у Риги и др. Његови филмови и видео-радови приказани су на филмским и видео фестивалима у Берлину, Токију, Монтреалу, Локарну, као и међународним фестивалима кратког филма у Оберхаузену, Боготи, Бечу, Сијетлу, Ници, Мумбају и др. Био је стипендиста Канадског већа за уметност (1978), Јапанске међународне агенције за сарадњу (1984) и организације „Артслинк“ из САД (1994, 2010). Добитник је више међународних награда на пољу филма и видеа: видеофестивали у Токију и Локарну (1984); Филмски фестивал „Алпе Адрија“ / Трст

(1996); Фестивал кратког филма / Богота (2014). Радови му се налазе у збиркама Музеја савремене умјетности у Загребу, MoMA у Њујорку, Градском музеју у Амстердаму, Центру за уметност и медије у Карлсруеу, Јавној библиотеци у Њујорку, Банци „Контакт/Ерсте" у Бечу и др. Предавао је на Академији драмске умјетности у Загребу, Колеџу за уметност и дизајн Онтарија у Торонту и Академији примијењених умјетности Свеучилишта у Ријеци. Живи у Загребу.

© Луси Лукс

РАДЕНКО **МИЛАК**

Раденко Милак (Травник, 1980). Дипломирао на Академији умјетности у Бањалуци, након чега уписује Факултет ликовних уметности у Београду. Бави се сликарством, акварелом, цртежом, анимацијом. Ратне године у Босни проводи користећи материјале из медија, књига и штампе као извор за рад на својим идејама. Углавном ради у циклусима, а себе сматра сликарем дигиталног доба. Препознатљив је по црнобелим радовима који изгледају као фантазмагорични одјеци прошлости или алузије на проблеме с којима бисмо се могли суочити у будућности. Самостално је излагао у Келну, Боготи, Медељину, Бечу, Амстердаму, Паризу, Дармштату, Сарајеву, Београду и Бањалуци. На пројекту „Dates" сарађивао са Романом Урањеком из Irwin-a (2015/16). Представљао је Босну и Херцеговину на Венецијанском бијеналу (2017), излагао на бијеналима у Коњицу (2011), Чанакалеу (2014), Београду (2016), Кампали и Кочи-Музирису (2018) и на многобројним групним изложбама – Утрехт, Загреб, Беч, Сарајево, Берн, Дрезден, Нови Сад, Љубљана, Париз, Букурешт, Брисел, Београд, Гвангџу, Будимпешта, Хамбург, Пловдив и др. Дела му се налазе у колекцијама музеја и галерија у Немачкој и Француској, те приватним колекцијама широм Европе, Јужне Америке и Блиског истока. Живи и ради у Бањалуци.

© Волфганг Лернер

МЛАДЕН **МИЉАНОВИЋ**

Младен Миљановић (Зеница, 1981). Након завршене средње школе у Добоју, похађао војну школу резервних официра. Академију умјетности у Бањалуци, одсек сликарства, уписао 2002. године. По добијању уметничке награде „Хенкел" (2009), којом се одаје признање најистакнутијим младим уметницима средње и источне Европе, уследила је самостална изложба у једном од најзначајнијих музеја у региону, бечком Музеју модерне уметности (MUMOK), чиме је привукао пажњу шире уметничке јавности. Представљао је Босну и Херцеговину на Венецијанском бијеналу (2013). Добитник је награде „Бели афроид" за 2019. годину, у склопу интернационалне изложбе у Марибору. Поред наведених изложби, излагао је у престижним галеријама и музејима региона, а издвајају се самостални и колективни наступи у Грацу, Венецији, Београду, Њујорку, Нортхамптону, Бањалуци, Берлину, Каиру, Паризу, Риму, Истанбулу и др. Један је од неколико уметника који дефинишу регионалну уметничку сцену послератног периода, са рефлексијама далеко изван националних граница. Живи у Бањалуци, где на Академији умјетности предаје Умјетност нових медија.

ДУШАН **ОТАШЕВИЋ**

Душан Оташевић (Београд, 1940). Академију ликовних уметности завршио у Београду. Бавио се сценографијом, од почетка седамдесетих изводећи сценографије за позоришне представе. Излагао је широм бивше Југославије (Дубровник, Скопље, Сарајево, Ровињ, Суботица, Сомбор, Загреб, Нови Сад, Зрењанин, Будва, Панчево, Крушевац, Ниш, Словењ Градец, Ужице, Врњачка Бања, Смедерево, Крагујевац, Косовска Митровица, Чачак, Бањалука), а био је и представник у Југословенском павиљону на Венецијанском бијеналу (1972). Из дугогодишње богате излагачке активности академика Оташевића издваја се десетак самосталних изложби у Београду, приређиваних од 1967. до 2015. године, када се у пуном ауторском потенцијалу представио изложбом о „свом духовном оцу", фиктивном уметнику Илији Димићу. Добитник је најзначајнијих награда из области уметности – Награде Политике (1987), Фонда Иван Табаковић (1992), Октобарског салона (1993), Меморијала Надежде Петровић (1994), УЛУС-а (2001). Предавао је на Академији лепих уметности у Београду. Редовни је члан САНУ и на дужности управника Галерије САНУ. Живи и ради у Београду.

© Готфрид Јункер

ВЛАДИМИР ПЕРИЋ **ТАЛЕНТ**

Владимир Перић (Београд, 1962). Завршио је електротехничку школу, у којој се бавио музиком правећи демоснимке. На Факултету примењених уметности у Београду студирао графику и фотографију. Перић је мултимедијални уметник који претежно ствара у медијима инсталације, објекта, фотографије и видео-рада. Од осамдесетих година прошлог века на сцени визуелне уметности најпре је наступао под псеудонимом Талент (1986–1996), затим као оснивач и члан групе „Talent Factory" (1996–2006), а затим под својим именом и у оквиру новог деценијског пројекта „Музеј детињства". Излагао је на преко осамдесет самосталних изложби, од којих се издвајају изложбе у Београду (2004–2019) и Суботици (2016). Представљао је Србију на Венецијанском бијеналу (2013) и учествовао на преко две стотине групних изложби у земљи, региону, Европи и САД (Београд, Херцег Нови, Брауншвиг, Грифен, Солун, Скопље, Сент-Етјен, Врослав, Лондондери, Луисвил, Шратемберг, Вермонт...). Добитник је награде Политике из фонда „Владислав Рибникар" (2006), награде Зимског салона у Херцег Новом (2001) и међународног признања за ауторску типографију. Радови му се налазе у музејима и галеријама у Србији, Републици Српској и Аустрији. Ради на Факултету примењених уметности у Београду, као ванредни професор на модулу фотографије.

ВЕДРАН **ПЕРКОВ**

Ведран Перков (Сплит, 1972). Дипломирао сликарство на Академији ликовних уметности „Брера" у Милану (2002). Самостално излаже од 1997. године. Учесник је радионица и резиденцијалних програма у Хрватској, Италији, Србији, Шведској, Литванији, Алжиру, Француској, Канади, Индији и САД. Више пута је самостално излагао у Сплиту и Загребу, а у Хрватској још у Пули, Ријеци, Осијеку и Дубровнику. Од значајнијих представљања издвајају се изложбе у Љубљани, Рену / Француска и Квебеку / Канада. Учествовао је на око стотину групних изложби у Хрватској, Србији, Мађарској, Пољској, Аустрији, Финској, Италији, Немачкој, Бугарској и САД. Добитник је више награда из области савремене уметности у Хрватској. Радови су му заступљени у збиркама Музеја савремене уметности у Загребу, Музеја савремене умјетности Истре у Пули и Галерији умјетнина у Сплиту. Уз ауторски рад, активан је као кустос и организатор изложби, пише уводнике, предговоре за изложбе и ради изложбене поставке. У звању доцента ради на одсеку сликарства Умјетничке академије у Сплиту.

© Вања Васић

ВЕСНА **ПЕРУНОВИЋ**

Весна Перуновић / Vessna Perunovich (Зајечар). Основне и магистарске студије завршила на Факултету ликовних уметности у Београду. Учесник је резиденцијалних програма у Берлину, Њујорку, Пекингу, Бурси, Истанбулу, Зејтуну (Малта), Банфу (Канада), Милешеви и Ечкој. Бави се темама дома, измештања, идентитета, мобилности и граница. Свој уметнички рад највише презентује у Србији и Канади (Торонто, Монтреал), али је излагала на преко стотину самосталних и групних изложби широм света: у САД (Њу Џерзи и Њујорк), на Тајвану (Тајчунг), у Кини, Словачкој (Братислава). Учесник је престижних међународних бијенала: на Куби, у Албанији, Србији, Црној Гори, Италији, Великој Британији, Грчкој и Португалу. Ретроспективне изложбе „Borderless" и „Emblems of Enigma" приказане су у престижним галеријама и музејима у региону и Канади. Добитница је многобројних награда Канадског савета за уметност. Радови јој се налазе у колекцијама српских и канадских институција уметности, као и приватним колекцијама широм света. Од 1988. године живи и ради у Торонту.

© Иван Хркаш

ЛАЛА **РАШЧИЋ**

Лала Рашчић (Сарајево,1977). Академију ликовних уметности завршила у Загребу, а Царску академију ликовних уметности у Амстердаму, где је боравила на резиденцијалним програмима у неколико наврата. Резиденцијалне боравке реализовала и у Бечу, Истанбулу и Паризу. Као мултимедијална уметница истражује различите обрасце материјалне и нематеријалне културе манифестујући их кроз видео перформансе и перформансе уживо (између концептуалног и театарског), инсталације, пројекције, објекте, графике, сликарство и цртеже. Занима се за савремене и историјске приповедачке праксе, сложен систем производње знања данашњице, усмену традицију и фолклорне форме. Била је чланица колективa „Good Children Gallery" из Ну Орлеанса (2009–2017). Активно излаже у региону и интернационално, а значајније самосталне изложбе реализовала је у САД (2015, 2016, 2019), Хрватској (2013, 2018, 2019), Словенији (2014, 2015), Немачкој (2013), Србији (2008, 2010) и Холандији (2005). Групно излагала у Љубљани, Франкфурту, Загребу, Бањалуци, Пенсаколи, Торонту, Сан Антонију, Бечу, Мадриду, Новом Саду, Београду, Тренту, Пули, Сарајеву, Коњицу и др. Добитница је награде „Будућност Европе" у Лајпцигу (2013), откупне награде Т-ХТ и МСУ у Загребу (2007), за најбољег младог визуелног уметника/уметницу БиХ (2006), за најбољег младог уметника на фестивалу „Видеомедеја" у Новом Саду (2003), а била је финалиста уметничке награде „Хенкел" (2014). Живи и ради на релацији Загреб–Сарајево.

МОРЕЛОС ЛЕОН **СЕЛИС**

Морелос Леон Селис (Оахака/Мексико, 1981). Студирао ликовне уметности на мастер студијама на Факултету за уметност и дизајн Мексичког националног аутономног универзитета, као и ликовне уметности на Ла Есмералди – Националној школи за сликарство, вајарство и графику у Мексико Ситију. Учествовао у резиденцијалним пројектима при различитим центрима за истраживање и продукцију савремене уметности, међу којима при Школи за комуникацију и уметност Универзитета у Сао Паолу у Бразилу (2013) и Бироу за уметничке боравке и изложбе „Хестија" у Београду (2018). Излагао је у многим земљама, међу којима су Мексико, САД, Канада, Бразил, Куба, Шпанија, Француска, Белгија, Србија, Јапан, Сингапур, Јужна Кореја и Индонезија. Самостално

је излагао у Оахаки (2013, 2019) и Мексико Ситију (2016). Добитник је награде за младе уметнике у домену алтернативних медија и вајарства Националног фонда за културу и уметност Мексика. Тренутно предаје ликовне уметности на Ла Есмералди – Националној школи за сликарство, вајарство и графику у Мексико Ситију.

© Мехмед Махмутовић

СЕЛМА **СЕЛМАН**

Селма Селман (Бихаћ, 1991). Дипломирала на Одсјеку сликарства Академије умјетности у Бањој Луци (2014), а магистрирала у Њујорку, на Универзитету Сиракуза (2018), на студијском програму трансмедијских, визуелних и извођачких уметности. Крајњи циљ њеног уметничког рада је заштита и оснаживање женског тела и остварење приступа ауто-еманципацији потлачених жена на свим фронтовима. С обзиром на ромско порекло, основала је организацију „Марш у школу" са циљем еманципације ромских жена, девојчица и девојака. Излагала је самостално у Бечу, Бафалу (2016), Будимпешти, Њујорку (2017), Трсту, Сиракузи (2018), Пули (2019), Београду (2018, 2020). Учествовала је на Венецијанском бијеналу и бројним групним изложбама у Паризу, Грацу, Бечу, Загребу, Ријеци, Марибору, Берлину, Будимпешти, Новом Саду, Бањалуци и Сарајеву, те многим галеријама у САД и Канади. Учесник је бројних фестивала и пројекција у региону, Европи, САД и Канади, те резиденцијалнх пројеката у Бечу, Патни / Индија, Регензбургу, Приштини, Њујорку и Сарајеву. Освајала је или била номинована за награде у Берлину, Сарајеву, Марибору и Копенхагену (2019), Трсту (2017), Сарајеву (2014, 2019) и Бањалуци (2013, 2014). Радови јој се налазе у колекцијама Института за међународне односе (ИФА), Штутгарт, Галерији „Новембар", Београд, Уметничкој галерији „Агнес Б.", Париз, колекцији „Threshold Artspace", Шкотска, МСУРС / Бања Лука и у Галерији „АБЦ", Будимпешта. Живи у Босни и Херцеговини, САД и посвуда по Европи.

КАМЕН **СТОЈАНОВ**

Камен Стојанов (Русе / Бугарска, 1977). Дипломирао сликарство на Националној академији уметности у Софији, а визуелне уметности и културне студије на Академији ликовних уметности у Бечу. Својим филмовима, видео-радовима, акцијама, инсталацијама, фотографским радовима и перформансима представио се на многим изложбама, фестивалима и бијеналима широм света, укључујући самосталне изложбе и изложбе у пару у Габрову (2020), Пловдиву (2019), Бечу (2008, 2016, 2018), Љубљани (2016), Будимпешти (2016), Хагу (2011), Варшави (2010), Салцбургу (2009). Учесник је бројних групних изложби широм света – Беч, Пловдив, Баден-Баден, Вроцлав, Токио, Берлин, Грац, Сиднеј, Нагоја, Будимпешта, Тренто итд, и многих међународних фестивала видеа и филма у Бугарској, Русији, Немачкој и Аустрији. Добитник је Награде за суверену европску уметност; Награде „Ото Мајер" и „Валтер Кошацки" (2011); Награде „Александар Ресников" (2010); Награде за визуелне уметности града Беча и МУМОК на Фестивалу уметности у Бечу (2007). Добитник је стипендије и учесник резиденцијалних програма у Мексико Ситију, Цириху, Истанбулу, Лос Анђелесу, Пекингу, Будимпешти, Лајпцигу, Паризу и Риму. Живи и ради у Бечу.

ПРЕДРАГ **ТЕРЗИЋ**

Предраг Терзић (Београд, 1972). Дипломирао на Факултету ликовних уметности у Београду, на сликарском одсеку. Магистрирао на истом факултету (2004), а докторирао на Интердисциплинарним студијама теорије уметности и медија на Универзитету уметности у Београду. Члан УЛУС-а од 2001. године. Након завршетка магистарских студија интензивира изложбену активност у земљи и иностранству. Излагао је на више самосталних и преко тридесет групних изложби у земљи и иностранству (Немачка, Словенија, Белгија, Канада, Аустрија, САД, Италија, Грчка, БиХ, Црна Гора, Шведска, Пољска, Румунија, Бугарска, Кипар, Турска, Молдавија, Албанија). Радио пројекте и изложбе као теоретичар и кустос у Музеју савремене умјетности Републике Српске / Бања Лука (2013); у Националном музеју Црне Горе / Цетиње (2014); Дому омладине Београда (2016, 2017). Радови му се налазе у више приватних колекција у земљи и иностранству. Од 2009. године предаје на Факултету за информационе технологије и дизајн Универзитета за пословне студије у Бањалуци. Уредник је онлине часописа *CascaJournal*. Текстове из теорије медија и уметности писао за часописе *Ремонт*, *Култура* и онлајн магазин *Супервизуелна*. Ради као професор на Факултету за медије и комуникацију у Београду.

ЈЕЛЕНА **ТОМАШЕВИЋ**

Јелена Томашевић (Подгорица, 1974). Завршила је мастер студије из ликовних уметности на Академији умјетности на Цетињу (2004). Њено поље уметничког исказа су инсталације, видео и аудио радови, те слике. Била је представник Србије и Црне Горе на Венецијанском бијеналу (2005) и исте године учествовала на Бијеналу у Истанбулу. Реализовала је више самосталних изложби, од којх се издвајају изложбе у Италији (Милано, 2010, 2019), Великој Британији (Лондон, 2016); Немачкој (Франкфурт, 2013, 2016; Келн 2007, 2016; Дизелдорф 2007); Црној Гори (Подгорица, 2010; Цетиње (2002); САД (Њујорк, 2006, 2008); Излагала је на многобројним међународним групним изложбама, од којих су значајније у Каселу, Београду, Бечу, Берлину, Лондону, Билбаоу, Варшави, Ријеци, Милану, Њујорку, Лихтенштајну, Тирани и др. Добитница је међународне награде „Онуфри" (2017), коју додељује Министарство културе Албаније. Живи и ради у Црној Гори и Босни и Херцеговини.

ВУК **ЋУК**

Вук Ћук (Београд, 1987). Дипломирао сликарство на Факултету примењених уметности у Београду и Универзитету примењених уметности у Бечу. Реализовао више самосталних изложби (Београд, Беч, Копенхаген, Аугустенбург, Хернинг, Љубљана, Париз) и излагао на преко тридесет групних изложби у галеријама и музејима у Србији, Италији, Аустрији, Чешкој, Словенији, Данској, Немачкој, Русији, Кини и САД. Учесник је најпрестижнијих сајмова уметности у Европи (ArtVienna, Art-Moscow, ArtCopenhagen и др). Изражава се кроз различите медије (слике, цртежи, инсталације, кинетичке и статичне скулптуре, дигиталне уметности). Уметничка књига *Endless Editions: Face to Face / Blind Date*, на којој је учествовао заједно са још десет иностраних уметника, у колекцији је библиотеке MoMA у Њујорку. Добитник је награда: „МАК" Музеја, Беч, из фонда Владимира Величковића, „Миодраг Вујачић Мирски", награде за скулптуру у Таијуану / Кина. Истражује положај човека у савременом свету, са акцентом на друштвеним променама условљеним развојем дигиталних медија, технологија и комуникација. Аутор је више пројеката у јавном простору (мурал на згради ФПУ, Београд, витраж у Народном музеју у Крушевцу, мурал у отвореном делу Дома уметника, Беч, трајна инсталација у е-читаоници Народне библиотеке, Крушевац. Ради као доцент на Факултету примењених уметности у Београду.

РОМАН **УРАЊЕК**

Роман Урањек (Трбовље, 1961). Суоснивач је групе IRWIN (1983), Neue Slowenische Kunst, NSK (1984) и групе *Novi kolektivizem* (1985). Од 2002. године започео пројекат *At least one cross a day after 1.1.2002.* (у току), а 2005. године пројекат *Artists book*. Води свој фото дневник – *One Cross a Day* од 29. 6. 2008. године. Од 1983. излаже у оквиру групе IRWIN (Душан Мандич, Миран Мохар, Андреј Савски, Роман Урањек, Борут Вогелник). Од значајнијих самосталних изложби излагао је у: Немачкој (Оснабрик 2015, 2016; Берлин, 2013); САД (МоМА, Њујорк, 2012); Великој Британији (Лондон, 2012); Израелу (Тел Авив, Холон, 2010); Словенији (Љубљана, 2015). Од групних изложби издвајају се бијенала – Manifesta 9 (Генк, 2012), Taipei Biennial (Тајпеј, 2010) и изложбе у: Руској Федерацији (Москва, 2014); Великој Британији (Ливерпул 2014; Лондон 2012, 2013); Словенији (Љубљана, 2015). Од 2015. године започео је сарадњу на пројекту „Датуми" са босанскохерцеговачким уметником Раденком Милаком. За групне радове углавном бира визуелни материјал из различитих уметничко-историјских периода и комбинује их у колаже у којима се понављају тематске наративне структуре и визуелни наративни стилови авангарде.

© Пит Мос

ЈАСМИНА **ЦИБИЦ**

Јасмина Цибиц (Љубљана, 1979). Академију уметности завршила у Венецији. Ради на пољу перформанса, инсталације и филма, уз различите видове коришћење медија и позоришних тактика у циљу предефинисања или друкчијег разматрања уметности и архитектуре. Представљала је Словенију на 55. Венецијанском бијеналу. Неки од наступа укључују самосталне изложбе у центрима за модерну уметност у Глазгову, Монтреалу, Гејтсхеду, Љубљани и уметничким музејима у Крефелду, Архусу, Калгарију, Загребу, Београду, Будимпешти. Од групних изложби издвајају се наступи у МоМА Њујорк, у Мелбурну, Гуангдонгу, Истанбулу, Велингтону, Љубљани, Луксембургу и Калифорнијском уметничком колецу. Ауторка је филмова који су до сада приказани у Монтреалу, Пули, Берлину, Паризу, Каселу, Копенхагену. Добитница је награде Алстерске банке у Белфасту те Фондације „Шарлотенборг" у Данској (2016), а 2018. године је ушла у ужи избор за награду „Џарман". Живи у Лондону.

© Мирјана Рацковић

ЈУСУФ **ХАЏИФЕЈЗОВИЋ**

Јусуф Хаџифејзовић, рођен 1956. године у Приједору. Студије сликарства започео на Академији у Сарајеву, а наставио на Академији ликовних уметности у Београду. Постдипломске студије завршио на Државној уметничкој академији у Дизелдорфу. Један је од оснивача пројекта „Југословенска документа" у Сарајеву, а касније и колекције „Ars Aevi". Бави се перформансом, инсталацијом и „депографијом", а у протеклих неколико година и „целебративним аналитичким сликарством". Познат је као један од најпровокативнијих уметника средње генерације. Самостално је излагао широм Европе (Берлин, Стразбур, Антверпен, Бриж, Сарајево, Београд, Рим) и учествовао на огромном броју престижних међународних групних изложби (Мадрид, Јоханесбург, Истанбул, Стокхолм, Беч, Париз, Берлин, Београд, Нови Сад, Чачак, Монтевидео, Сент Андреја, Ченгџу). Последњих година врло је ангажован око пројекта Центра за културне активности и Галерије „Чарлама" у Сарајеву концептуално наслоњених на пројекат „Југословенска документа". Живи и ради у Сарајеву и Антверпену.

МЕМОРИЈАЛ СТАТИСТИКА

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ I изложба слика / септембар 1960.
Излагало 18 уметника: Ђорђе Андрејевић Кун, Стојан Аралица, Јован Бијелић, Лазар Возаревић, Лазар Вујаклија, Недељко Гвозденовић, Милан Коњовић, Петар Лубарда, Предраг Милосављевић, Мило Милуновић, Зора Петровић, Зоран Петровић, Миодраг Б. Протић, Богић Рисимовић Рисим, Младен Србиновић, Иван Табаковић, Стојан Ћелић, Марко Челебоновић;
Жири за награде: Момчило Стевановић, Алекса Челебоновић, Зуко Џумхур, Владо Мађарић, Добрица Ћосић, Радомир Станић, Слободан С. Санадер;
Награда Меморијала Надежде Петровић – Марко Челебоновић
Награда радничких савета чачанских предузећа – Младен Србиновић
Награда града Чачка – Зоран Петровић

ДРУГИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар 1962.
Излагало 20 уметника: Милош Бајић, Лазар Вујаклија, Недељко Гвозденовић, Ксенија Дивјак, Богољуб Ивковић, Ђорђе Илић, Милан Коњовић, Стане Крегар, Александар Луковић, Милун Митровић, Раденко Мишевић, Мариј Прегељ, Златко Прица, Божидар Продановић, Бошко Рисимовић, Светозар Самуровић, Љубица Сокић, Миљенко Станчић, Стојан Ћелић, Марко Шуштаршич;
Жири: Павле Васић, Даница Абрамовић, Милован Вуловић, Слободан С. Санадер, Радомир Станић;
Награда Меморијала Надежде Петровић – Милун Митровић
Награда радничких савета чачанских предузећа – Недељко Гвозденовић
Награда града Чачка – Стане Крегар
Награда публике – Миљенко Станчић

ТРЕЋИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / август–септембар 1964.
Излагала 24 уметника: Бета Вукановић (почасни гост), Јанез Берник, Јосип Бифел, Ђорђе Бошан, Оливера Галовић Протић, Милош Гвозденовић, Никола Граовац, Радомир Дамњановић Дамњан, Милица Зорић, Љубо Иванчић, Андреј Јемец, Милан Кечић, Димитар Кондовски, Фрањо Ликар, Петар Лубарда, Никола Мартиновски, Мариј Прегељ, Божидар Продановић, Франце Слана, Војислав Станић, Марино Тартаља, Мица Тодоровић, Александар Томашевић, Франо Шимуновић;
Жири: Ђорђе Кадијевић, Пеђа Милосављевић, Мелита Стеле, Миливој Николајевић, Нада Шимунић, Божица Ћосић, Слободан С. Санадер;
Награда Меморијала Надежде Петровић – Љубо Иванчић
Награда Радничких савета чачанских предузећа – Радомир Дамњановић Дамњан
Награда града Чачка – Франце Слана
Награда публике – Андреј Јемец

ЧЕТВРТИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар 1966.
Излагала 22 уметника: Дечко Узунов, Вера Нелкова, Георги Божилов (почасни гости из Бугарске), Боривоје Стевановић (почасни гост), Јосип Бифел, Славољуб Богојевић, Богдан Борчић, Миљенко Босанац, Вилко Глиха Селан, Богомил Карлаварис, Оливера Кангрга, Антон Гојмир Кос, Спасе Куноски, Петар Мазев, Раденко Мишевић, Едо Муртић, Штефан Планинц, Александар Пријић, Радомир Ређић, Милић Станковић, Крсто Хегедушић, Милан Цмелић;
Жири: Вера Ристић, Јосип Деполо, Божена Пловник, Милован Вуловић, Слободан С. Санадер;
Награда Меморијала – Едо Муртић
Награда Радничких савета – Крсто Хегедушић
Награда града Чачка – Антон Гојмир Кос
Награда публике – Раденко Мишевић

ПЕТИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар 1968.
Излагала 24 уметника: Нина Хелмицка Жоравска, Барбара Шубињска Рутковска (почасни гости из Пољске), Оскар Херман (почасни гост), Вера Божичковић Поповић, Владимир Величковић, Милован Видак, Мелита Вовк Штих, Отон Глиха, Мило Димитријевић, Мехмед Заимовић, Александар Јеремић Цибе, Василије Јордан, Нивес Кавурић Куртовић, Чедомир Крстић, Спасе Куноски, Франце Михелич, Муслим Мулићи, Миливој Николајевић, Милан Поповић, Ђорђе Правиловић, Габор Силађи, Габријел Ступица, Ана Темкова, Изидор Урбанчич;
Жири: Александар Басин, Владимир Розић, Владимир Малековић, Милован Вуловић, Стеван Секованић;
Награда Меморијала – Владимир Величковић
Награда Радничких савета – Ђорђе Правиловић
Награда града Чачка – Франце Михелич
Награда публике – Франце Михелич

ШЕСТИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар 1970.
Излагало 26 уметника: Жерар Масабио, Жак Вимар (почасни гости из Француске), Никола Бешевић (почасни гост), Мирослав Арсић, Лука Берберовић, Енђел Бериша, Исидор Врсјаков, Миодраг Вујачић Мирски, Зоран Дидек, Војо Димитријевић, Ђорђе Илић, Петар Јакелић, Божидар Ковачевић, Јуре Лабаш, Васко Липовац, Трајко Меденица, Бекир Мисирлић, Предраг Нешковић, Душан Оташевић, Миња Поповић, Максим Седеј Млађи, Тивадар Вањек, Јоже Циуха, Глигор Чемерски, Тома Шиљаковић;
Жири: Павле Васић, Мелита Стеле, Данијел Драгојевић, Мухамед Карамехмедовић, Милован Вуловић, Стеван Секованић;
Награда Меморијала – Глигор Чемерски
Награда Радничких савета – Мирослав Арсић
Награда града Чачка – Бекир Мисирлић
Награда публике – Исидор Врсјаков

СЕДМИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар 1972.
Излагала 24 уметника: Ђан Франко Запетини, Енцо Качола (почасни гости из Италије), Момчило Антоновић, Јанез Видиц, Никола Гвозденовић, Драган Добрић, Љубо Иванчић, Владо Јакелић, Иван Ловренчић, Александар Луковић, Петар Мазев, Стеван Максимовић, Киар Мешко, Живорад Милошевић, Франце Михелич, Раденко Мишевић, Исмар Мујезиновић, Муслим Мулићи, Михаило Петров, Афан Рамић, Бошко Рисимовић Рисим, Нове Франговски, Божидар Џмерковић, Марко Шуштаршич;
Жири: Круно Пријатељ, Штефка Цобељ, Јанез Месеснел, Милован Вуловић, Стеван Секованић;
Награда Меморијала – Исмар Мујезиновић
Награда града Чачка – Иван Ловренчић
Награда Радничког савета – Никола Гвозденовић
Откупна награда – Марко Шуштаршич
Награда публике – Никола Гвозденовић

ОСМИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар 1974.
Излагало 27 уметника: Бела Цобељ, Јанош Лорант (почасни гости из Мађарске), Крста Андрејевић, Чедомир Васић, Ђорђе Ивачковић, Љубодраг Јанковић, Иван Кудуз, Лојзе Логар, Танас Луновски Тане, Ибрахим Љубовић, Слободанка Матић, Салим Обралић, Флорис Облак, Нада Првуловић, Златко Прица, Божидар Продановић, Светозар Самуровић, Младен Солдо, Војо Станић, Бранко Станковић, Тахир Емра, Васко Ташковски, Ђурђе Теодоровић, Владислав Тодоровић Шиља, Штефан Хауко, Милена Чубраковић, Љерка Шибеник;
Жири: Олга Перовић, Штефка Цобељ, Михаило Бошњаковић, Стеван Секованић;

Награда Меморијала – Надежда Првуловић
Награда града Чачка – Златко Прица
Награда Радничких савета – Љубодраг Јанковић Јале
Откупна награда – Салим Обралић
Награда публике – Војислав Станић

ДЕВЕТИ **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / октобар 1976.
Излагало 18 уметника: Родољуб Анастасов, Ањелко Арнаутовић, Емерик Бернард, Антон Гласлићи, Сафет Зец, Оља Ивањицки, Метка Крашовец, Ратко Лалић, Бошко Одаловић, Ненад Опачић, Зоран Павловић, Градимир Петровић, Милица Стевановић, Бранислав Суботић Субе, Мица Тодоровић, Стојан Ћелић, Миливоје Унковић, Милорад Џелетовић, Руди Шпанцел;
Жири: Павле Васић, Јуре Микуж, Миломир Петровић, Стеван Секованић;
Награда Меморијала – Стојан Ћелић
Награда града Чачка – Метка Крашовец
Награда Радничких савета – Антон Гласлићи
Откупна награда – Миливоје Унковић
Награда публике – Сафет Зец

10. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / октобар 1978.
Излагало 25 уметника: Бојан Бем, Мерсад Бербер, Милан Блануша, Рудолф Бркић, Владимир Величковић, Евгенија Демнијевска, Јован Ивановић, Бора Иљовски, Борис Јесих, Драгош Калајић, Јулије Книфер, Фердинанд Кулмер, Димитар Манев, Милинко Миковић, Драган Мојовић, Един Нуманкадић, Петар Омчикус, Ружица Беба Павловић, Слободан Словинић, Љубица Сокић, Хилмија Ћатовић, Никола Фиданоски Кочо, Сеид Хасанефендић, Александар Цветковић, Мирослав Шутеј;
Жири: Ђорђе Кадијевић, Срето Бошњак, Марина Баричевић, Данка Дамјановић, Михаило Бошњаковић;
Награда Меморијала – Драган Мојовић
Награда града Чачка – Александар Цветковић
Награда Радничких савета – Бојан Бем
Откупна награда – Владимир Величковић
Награда публике – Владимир Величковић

11. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 1980.
Излагало 25 уметника: Есат Вала, Оливера Грбић, Петар Ђорђевић, Станко Зечевић, Жарко Јоксимовић, Змаго Јерај, Милан Кешељ, Ђоко Матевски, Желимир Миладин, Милан Милетић, Маријана Муљевић, Сеад Мусић, Предраг Нешковић, Јосипа Пашћан, Јован Ракицић, Кемал Рамујкић, Миодраг Рогић, Феђа Соретић, Милић Станковић /од Мачве, Јоже Тисникар, Владимир Томић, Јадранка Фатур, Џевдет Џафа;
Жири: Станислав Живковић, Данка Дамјановић, Срето Бошњак, Михаило Бошњаковић, Стеван Секованић;
Награда Меморијала – Милан Милетић
Награда града Чачка – Миодраг Рогић
Награда Радничких савета – Јадранка Фатур
Откупна награда – Џевдет Џафа
Награда публике – Јоже Тисникар

12. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 1982.
Излагало 28 уметника: Илија Аризанов, Никола Вујошевић, Јоана Вулановић, Шемса Гавранкапетановић, Михаило Јовићевић, Богослав Калаш, Велизар Крстић, Здравко Мандић, Јасна Маретић, Милан Циле Маринковић, Момчило Мома Марковић, Драган Мартиновић, Здравко Милић, Милорад Мића Михаиловић, Данчо Ордев, Нусрет Пашић, Слободан Пејовић, Градимир Петровић, Миленко Првачки, Радомир Ређић, Нусрет Салихамиџић, Јован Сивачки, Милан Станковић, Радослав Тадић, Ана Темкова, Душан Тодоровић, Милан Цмелић, Андраш Шаламун;
Жири: Ђорђе Кадијевић, Балша Рајчевић, Младен Ломпар, Милан Маровић, Михаило Бошњаковић;
Награда Меморијала – Милан Цмелић
Награда града Чачка – Душан Тодоровић
Награда Радничких савета – Шемса Гавранкапетановић
Откупна награда – Драган Мартиновић
Награда публике – Велизар Крстић

13. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 1984.
Селектори: Соња Абаџијева Димитрова, Драгослав Ђорђевић, Зоран Кржишник, Младен Ломпар, Хивзи Мухареми, Зденко Рус, Сава Степанов, Мелиха Хусеџиновић;
Излагало 29 уметника: Јожеф Ач, Миодраг Вујачић Мирски, Стефан Георгијевски, Божидар Дамјановски, Марија Драгојловић, Александар Ђурић, Марина Ерцеговић Фортунатовић, Андреј Јемец, Гордана Јоцић, Златко Кесер, Жељко Кипке, Рубенс Корубин, Димитар Манев, Доброслав Мишко Мрдак, Властимир Николић, Милија Павићевић, Миленко Првачки, Добривој Ракић, Даница Ракицић Баста, Нусрет Салихамиџић, Слободан Словинић, Радослав Тадић, Клавдиј Тута, Слободан Филовски, Садко Хаџихасановић, Мухамед Чејван Аки, Мурадиф Черимагић, Џевдет Џафа, Мухамед Шаља;
Жири: Слободан Ристић, Марика Бочиварова Плавевска, Ђорђе Јовић, Срето Бошњак, Михаило Бошњаковић;
Награда Меморијала – Марија Драгојловић
Награда града Чачка – Марина Ерцеговић Фортунатовић
Награда Радничких савета – Златко Кесер
Откупна награда – Клавдиј Тута
Награда публике – Божидар Дамјановски

14. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 1986.
Селектори: Михаило Бошњаковић, Јеша Денегри, Давор Матичевић, Јуре Микуж, Сава Степанов;
Излагала 34 уметника: Момчило Антоновић, Нада Алавања, Емерик Бернард, Херман Гвардијанчич, Фрад Груден, Радомир Дамњановић Дамњан, Борис Демур, Јово Ивановић, Нина Иванчић, Бора Иљовски, Маријан Јевшовар, Сергеј Капус, Драган Караџић, Фердинанд Кулмер, Ласло Керекеш, Жељко Кипке, Тахир Лушић, Лојзе Логар, Петар Мазев, Милица Мрђа Кузманов, Муслим Мулићи, Един Нуманкадић, Ђуро Седер, Дамир Сокић, Мауро Стипанов, Радослав Тадић, Глигор Чемерски, Мурадиф Черимагић, Звјездана Фио, Јусуф Хаџифејзовић, Зоран Хочевар, Џевдет Џафа, Ања Шевчик, Тугомир Шушник;
Жири: Ђорђе Јовић, Владимир Розић, Зденко Рус, Зоран Маркуш, Милица Петронијевић;
Награда Меморијала – Радомир Дамњановић Дамњан
Награда града Чачка – Фердинанд Кулмер
Награда Радничких савета – Милица Мрђа Кузманов, Дамир Сокић
Откупна награда – Звјездана Фио
Награда публике – Фердинанд Кулмер

15. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / мај–јун 1989.
Селектор: Зоран Гаврић
Излагало 14 уметника: Отон Глиха, Перица Донков, Бора Иљовски, Андреј Јемец, Анто Јерковић, Сергеј Капус, Смиља Кудић, Милица Луковић, Петар Мазев, Гордан Николић, Ђуро Седер, Бранко Филиповић Фило, Андраш Шаламун, Тугомир Шушник;
Жири: Јеша Денегри, Јован Деспотовић, Зоран Петровски, Петар Ђуковић, Михаило Бошњаковић;

Награда Меморијала – Отон Глиха
Награда града Чачка – Анто Јерковић
Награда Радничких савета – Бранко Филиповић Фило, Андраш Шаламун
Откупна награда – Бора Иљовски
Награда публике – Андраш Шаламун

16. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** децембар 1990 – јануар 1991.
Селектори: Зденка Бадовинац, Ђорђе Кадијевић, Тонко Мароевић, Петар Ћуковић, Мелиха Хусеџиновић, Зоран Петровски;
Излагало 27 уметника: Мирослав Арсић, Жанет Вангели, Јармила Вешовић, Веско Гаговић, Мирослав Ђорђевић, Анто Кајинић, Младен Каран, Феђа Кликовац, Змаго Ленардич, Благоје Маневски, Милан Циле Маринковић, Драган Мојовић, Маријан Молнар, Жељко Опачак, Милија Павићевић, Јосипа Пашћан, Нада Пивец, Драган Петковић, Тадеј Погачар, Миленко Првачки, Миодраг Б. Протић, Јован Ракицић, Емир Тулек, Предраг Хегедус, Александар Цветковић, Санди Червек, Јован Шумковски;
Жири: Зоран Гаврић, Зоран Маркуш, Јован Деспотовић, Милован Вуловић, Михаило Бошњаковић;
Награда Меморијала – Миодраг Б. Протић
Награда града Чачка – Александар Цветковић
Откупна награда – Змаго Ленардич
Награда радних организација – Мирослав Ђорђевић, Феђа Кликовац
Награда публике – Драган Мојовић

17. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** март–април 1993.
Селектор: Ђорђе Кадијевић
Излагала 24 уметника: Томислав-Тома Богдановић, Јармила Вешовић, Биљана Вилимон, Шемса Гавранкапетановић, Михаило Ђоковић-Тикало, Мирослав-Мики Ђорђевић, Драгош Калајић, Милан-Циле Маринковић, Драган Мартиновић, Милан Милетић, Ера Миливојевић, Марина Накићеновић, Властимир Николић, Душан Оташевић, Божидар Плазинић, Миња Поповић, Јован Ракицић, Милић Станковић/ од Мачве, Драган Стојков, Дејан Уларџић, Бранко Филиповић-Фило, Александар Цветковић, Милан Цмелић;
Жири: Срето Бошњак, Данка Дамјановић, Милован Вуловић, Миломир Петровић, Милица Петронијевић;
Награда Меморијала – Биљана Вилимон
Награда града Чачка – Драгош Калајић
Откупна награда – Јован Ракицић
Награда Галерије – Милан Блануша
Награда публике – Милан Блануша

18. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** новембар 1994.
Селектори: Бранко Кукић, Милета Продановић, Никола Шуица;
Излагало 14 уметника: Добрица Бисенић, Милутин Драгојловић, Владимир Дуњић, Урош Ђурић, Јасмина Калић, Весна Кнежевић, Зоран Маринковић, Михаел Милуновић, Љубица Николић, Душан Оташевић, Димитрије Пецић, Љуба Поповић, Радомир Рељић, Маја Сковран;
Жири: Бранко Кукић, Милета Продановић, Никола Шуица;
Награда Меморијала – Радомир Рељић
Награда града Чачка – Душан Оташевић
Откупна награда – Михаел Милуновић
Награда Галерије – Зоран Маринковић, Урош Ђурић
Награда публике – Владимир Дуњић

19. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** септембар–октобар 1996.
Селектор: Јерко Денегри
Кустоски тим: Јасмина Чубрило, Светлана Рацановић, Катарина Радуловић, Стеван Вуковић;
Селектор иностране/гостујуће селекције: Бојана Пејић
Излагало 26 уметника и једна арт група: Марина Абрамовић, Милован Дестил Марковић, Сисел Толас (гостујућа селекција); Марија Драгојловић, Дарија Качић, Нина Коцић, Тања Остојић, Милица Стевановић, Марија Вауда, Веско Гаговић, Милија Павићевић, Вељко Вујачић, Јован Чекић, Добривоје Крговић, Зоран Насковски, Александар Димитријевић, Мирјана Ђорђевић, Иван Илић, Драгослав Крнајски, Милорад Младеновић, Михаел Милуновић, Неша Париповић, Никола Пилиповић, Драгомир Угрен, Бранка Кузмановић, Ера Миливојевић, Уметничка асоцијација „Апсолутно";
Жири: Петар Ћуковић, Бојана Пејић, Лидија Мереник, Милица Петронијевић, Миломир Петровић;
Награда Меморијала – Неша Париповић
Награда града Чачка – Јован Чекић
Откупна награда – Вељко Вујачић, Зоран Насковски
Награда Галерије – Нина Коцић
Награда публике – Милован Дестил Марковић, Нина Коцић, Јован Чекић

20. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** октобар–новембар 1998.
Тема: „Уметност и ангажованост деведесетих"
Селектор: Јован Деспотовић
Излагало 6 уметника и 3 арт-групе: Чедомир Васић, Милета Продановић, Балинт Сомбати, Раша Тодосијевић, Звонимир Сантрач, Марина Абрамовић, „Шкарт", „Лед Арт", „Магнет";
Жири: Ирина Суботић, Сава Степанов, Борка Божовић, Мирјана Рацковић;
Награда Меморијала – Чедомир Васић
Награда града Чачка – Звонимир Сантрач
Награда Галерије – Раша Тодосијевић
Награда публике – Чедомир Васић

21. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–новембар 2000.
Тема: „Уметност 2000: На искуствима слике као класичног ликовног медија – Традиција/Пракса/Теорија слике"
Селектори: Станислав Живковић, Наталија Церовић, Бранислав Димитријевић;
У оквиру изложбе приређена је реконструкција изложбе Првог Меморијала Надежде Петровић
Излагало 18 уметника и једна арт-група: Михаило Ђоковић Тикало, Милун Митровић, Татјана Пировић, Анђела Ристић, Слободан Сотиров, Војислав Стојановић, Драган Стојков, Предраг Тодоровић, Радомир Дамњановић Дамњан, Тахир Лушић, Милован Дестил Марковић, Миодраг Б. Протић, Слободан Трајковић, Борут Вилд, Жолт Ковач, Миша Младеновић & Зоран Дрекаловић, Никола Пилиповић, Продукција Радишић/Тркуља, Александра Ристановић;
Жири: Коста Богдановић, Гордана Добрић, Љубиша Симовић, Милица Петронијевић;
Награда Меморијала – Миша Младеновић & Зоран Дрекаловић
Награда града Чачка – Милован ДеСтил Марковић
Награда Галерије – Тахир Лушић
Награда публике – Михаило Ђоковић Тикало

22. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** октобар–новембар 2002.
Тема: „Лични <=> Јавни простор"
Селектори: Љубиша Симовић, Зоран Ерић;
Излагало 16 уметника и 10 аутора у ревијалном видео-програму: Селда Асал, Живко Грозданић Гера, Мирјана Ђорђевић, Ирена Келечевић, Миодраг Кркобабић, Оливер Мусовић, Милица Томић, Матеи Беженару, Тања Вујиновић & Звонка Симчич, Урош Ђурић, Жолт Ковач, Иван Мудов, Владимир Николић, Тања Остојић, Адриан Паци;
Ревијални видео-програм: Берит Онгман, Глен Бергстен, Ивон Бухаим, Славица Јанешлијева, Ингеборг Лишер, Валентин Стефанов, Марк Бредли, Деко Досон, Клод Ламарш, Пунам Сони;
Жири: Марина Гржинич Маухлер, Данијела Пурешевић, Дејан Сретеновић, Јулка Маринковић;
Награда Меморијала – Тања Остојић
Награда града Чачка – Адриан Паци
Награда Галерије – Миодраг Кркобабић
Награда публике – Живко Грозданић Гера

23. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ /** октобар–новембар 2005.
Тема: **„Дијалог"**
Селектори: Зоран Гаврић, Владимир Вукићевић;
Излагало 6 уметника: Драгана Жаревац, Наталија Вујошевић, Милица Стевановић, Кристине де ла Гарене, Аница Вучетић, Петер Велц;
Жири: Саво Поповић, Бранко Кукић, Даниел Микић;
Награда Меморијала – Аница Вучетић
Награда Галерије – Драгана Жаревац
Награда публике – Аница Вучетић

24. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 2007.
Тема: „Трансформација сећања. Политике слике"
Уметнички директор: Миодраг Кркобабић
Селектор: Астрид Веге
Излагало 13 уметника и две арт-групе: Фикрет Атај, Јел Бартана, Михаел Блум, Мариана Кастило Дебал, Мунир Фатми, Газел, Ирена Келечевић, Ирена Лагатор-Пејовић, Моатаз Наср, Група „Споменик", Шон Шнајдер, Милица Топаловић, Флорин Тудор & Мона Ватаману, Уртика, Лука Витоне;
Жири: Беатрис фон Бизмарк, Тјери де Стриз, Милета Продановић;
Награда Меморијала – Мариана Кастило Дебал, Ирена Лагатор Пејовић
Награда публике – Јел Бартана

25. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 2010.
Назив изложбе: „Ја сам то што јесам – I am what I am"
Уметнички директор: Миодраг Кркобабић
Кустоски тим: Маја Ћирић, Уна Поповић, Душица Дражић, Мирослав Карић;
Излагало 15 уметника и 3 арт-групе: Јан де Вулф, Наоми Т. Саломон, Авоиска ван дер Молен, Горан Мицевски, Зорица Чолић, Вахида Рамујкић & Хит Б., Иван Петровић, Ана Крстић, Дубравка Секулић, „Медијска археологија", Slavs & Tatars, Бенаси, Младен Миљановић, Прото офис, Синиша Илић & Тина Гверовић, Боба Мирјана Стојадиновић;
Жири: Дарка Радосављевић, Жан Франсоа Гитон, Мрђан Бајић;
Награда Меморијала – Тина Гверовић & Синиша Илић
Награда Галерије – Ана Крстић
Награда публике – Боба Мирјана Стојадиновић

26. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 2012.
Тема: The Big sleep / Дубок сан
Уметнички директор / селектор: Јелена Стојановић
Излагало 8 уметника и 3 арт-групе: Тод Ајанг, „Клер Фонтен", Јохан Гримонпрез, Марта Разлер, Мрђан Бајић, Јелена Марковић, Данило Прњат, Невена Хаџи Јованчић & Иван Шијак, Шкарт, „Трећи Београд";
Жири: Стеван Вуковић, Слободан Мијушковић, Дејан Сретеновић;
Награда Меморијала – Невена Хаџи Јованчић & Иван Шијак
Награда Галерије – Мрђан Бајић
Награда публике – Невена Хаџи Јованчић

27. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 2014.
Назив изложбе: „Ко То Тамо Пева"
Уметнички директор / Селектор: Дејан Сретеновић
Излагало 11 уметника: Огњен Главонић, Синиша Илић, Жолт Ковач, Владимир Миладиновић, Бранислав Николић, Даринка Поп-Митић, Милица Ружичић, Раша Тодосијевић, Милица Томић, Милош Томић, Слободан Шијан;
Жири: Биљана Грковић, Бранислав Димитријевић, Јелена Стојановић;
Награда Меморијала – Милица Томић, Синиша Илић
Наград Галерије – Милош Томић
Награда публике – Бранислав Николић, Жолт Ковач

28. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 2016.
Тема: „Уметност пред судом"
Селектори: Симона Огњановић, Стеван Вуковић;
Излагало 15 уметника и 4 арт-групе: Иван Фактор, Мирослав Савић & Драгомир Николић Чеда, Росела Бискоти, Јасмина Цибиц, Хила Пелег, Јелица Радовановић & Дејан Анђелковић, Теа Тупајић & Петра Занки, Бојан Ђорђев, Улај, Мајкл Бенсон, Нови колективизам, Übermorgen, Тања Остојић & Давид Рих, Коалиција уметника Gulf Labor, Уметничко-активистичка интернационална мрежа „Нико није илегалан";
Награда публике – Бојан Ђорђев

29. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / септембар–октобар 2018.
Назив изложбе: „Limited"
Селектори: Урош Ђурић, Михаел Милуновић, Вук Видор;
Излагало 12 уметника: Александар Димитријевић, Александар Јестровић Јамесдин, Марко Марковић, Милорад Мића Стајчић; Александар Тодоровић, Петар Мирковић, Давор Дукић, Милан Хрњазовић, Ивана Башић, Ђорђе Озболт, Марта Јовановић, Марко Велк;
Жири: Зоран Ерић, Слађана Петровић Варагић, Даниел Микић;
Награда Меморијала – Марко Марковић
Награда Галерије – Давор Дукић
Награда публике – Давор Дукић

30. **МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ** / октобар–новембар 2020.
Назив изложбе: „На југ, на југ! Идемо на југ"
Селектор: Сарита Вујковић
Излаже 28 уметника и 2 арт-групе: Радош Антонијевић, Игор Антић, Катарина Алемпијевић, Јака Бабник, Игор Бошњак, Жанета Вангели, Златан Вехабовић, Наталија Вујошевић, Игор Грубић, Даница Дакић, диСтруктура, Биљана Ђурђевић, Урош Ђурић Правдољуб Иванов, Irwin, Далибор Мартинис, Раденко Милак, Младен Миљановић, Душан Оташевић, Владимир Перић Талент, Ведран Перков, Весна Перуновић, Лала Рашчић, Селма Селман, Камен Стојанов, Предраг Терзић, Јелена Томашевић, Вук Ћук, Јусуф Хаџифејзовић, Јасмина Цибиц;
Жири: Мирослав Карић, Милица Тодоровић, Драгана Божовић

дијалог за будућност
Уједињене нације

ТЕРИТОРИЈА КУЛТУРЕ: КАКО СКРЕНУТИ СА ПУТА И НАЋИ СЕ НА ПРАВОМ МЕСТУ?

30. МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

MASTERCLASS – ТЕРИТОРИЈА КУЛТУРЕ: КАКО СКРЕНУТИ СА ПУТА И НАЋИ СЕ НА ПРАВОМ МЕСТУ?

27, 28. и 29. октобар 2020.

Бања Лука
Музеј савремене умјетности Републике Српске

Цетиње
Народни музеј Црне Горе

Чачак
Уметничка галерија „Надежда Петровић”

Пратећи програм 30. Меморијала Надежде Петровић

„ТЕРИТОРИЈА КУЛТУРЕ:
КАКО СКРЕНУТИ СА ПУТА И НАЋИ СЕ НА ПРАВОМ МЕСТУ?”

27, 28. и 29. октобра 2020. године од 10 до 13 часова на три локације:

Музеј савремене умјетности Републике Српске у Бањалуци,
Народни музеј Црне Горе на Цетињу
Уметничка галерија „Надежда Петровић” у Чачку.

У оквиру Заједничког регионалног програма „Дијалог за будућност”, Музеј савремене умјетности Републике Српске, Народни музеј Црне Горе на Цетињу и Уметничка галерија „Надежда Петровић” у Чачку, у сарадњи са теоретичарима, кустосима, уметницима, стручним предавачима из региона, као пратећи програм 30. Меморијала Надежде Петровић организовали су *Masterclass*, који је одржан истовремено у све три институције, као и путем *Zoom* видео-конференције, 27, 28. и 29. октобра 2020. године.

Програм је намењен младим уметницима и уметницама, будућим критичарима и критичаркама, студентима и студенткињама, као и младима који раде у медијима што се баве културом. Сви акредитовани учесници су уживо и путем *Zoom* апликације слушали излагања и разговарали са значајним предавачима – теоретичарима, кустосима, уметницима из региона на неколико тема:

27. октобар
Разговор из позиције институционалних кустоских пракси о томе колико су музеји аутономна или екстериторијална места посебна територија културе

Сарита Вујковић – ***На југ, на југ! Идемо на југ! 30. Меморијал Надежде Петровић***
Мирјана Рацковић – ***Аутономија изложбе у институционалном оквиру – пример Меморијала Надежде Петровић***
Ана Ивановић – ***Од мањег ка већем и назад***
Кумјана Новакова – ***Skopje Resurgent: Archiving Solidarity***
Зоран Ерић – ***Музеји као политички плен***

28.октобар
Разговор о независним сателит програмима, алтернативним територијама културе и независним иницијативама као супституцијама институционалног излагачког простора

Ирфан Хошић – ***Уметност социјалне праксе између Детроита и Бихаћа***
Сандра Брадвић – ***Антидијалектички појам „Територија”: Нови колаборативни простори***
Слађана Варагић – ***Изазови – независни простори критичког мишљења***
Тевж Логар – ***Модел могуће дугорочне сарадње са младим уметницима***
Бранислав Димитријевић – ***Чему служи савремена уметност***

29. октобар
Разговор из позиције уметника, уметничке праксе као модели културне апропријације, мапирање уметничких пракси и нових простора културе

Ирена Лагатор – ***Друштво неограничене одговорности***
Младен Миљановић – ***Случај „Дидактички зид”***
Биљана Ђурђевић – ***Оруђе делања – односи савременог друштвеног система према појединцу***
Наталија Вујошевић – ***Кажу да Рим није изграђен за дан – савремене уметничке акробације на маргинама – симулација / корупција / зомби-традиција***
Борут Вогелник / IRWIN – ***„Was ist Kunst:* концептуална уметност”**

Разговор са полазницима у Бањалуци је водио Младен Миљановић, на Цетињу Наталија Вујошевић, а у Чачку Катарина Алемпијевић.

ИЗЛОЖБА

ОРГАНИЗАЦИЈА И РЕАЛИЗАЦИЈА ИЗЛОЖБЕ
Уметничка галерија
„Надежда Петровић” Чачак

КОНЦЕПТ ПОСТАВКЕ
Сарита Вујковић

АСИСТЕНТИ ПОСТАВКЕ
Младен Бањац
Немања Мићевић

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ” ЧАЧАК

Стручни тим
Драгана Божовић
Даниел Микић
Јулка Маринковић
Марија Радисавчевић
Данка Белић

Општи и финансијски послови
Нада Весић

Техничка реализација
Владимир Зорић
Стефан Пантелић
Даниел Микић

ТЕХНИЧКА СЛУЖБА МСУРС БАЊА ЛУКА
Младен Шукало
Ненад Маркић

ПОМОЋ ПРИ ТЕХНИЧКОЈ РЕАЛИЗАЦИЈИ
Марко Бајић
Милан Тинтор
Никола Чекеревац
Маја Петровић
Нада Поповић

КАТАЛОГ

ИЗДАВАЧ
Уметничка галерија „Надежда Петровић” Чачак

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Бранко Ћаловић

УРЕДНИЦИ
Сарита Вујковић
Мирјана Рацковић

РЕДАКТОР
Мирјана Рацковић

ТЕКСТОВИ
Сарита Вујковић
Тевж Логар
Мирјана Рацковић

ФОТОГРАФИЈЕ ПОСТАВКЕ
Немања Мићевић

ДИЗАЈН И ПРЕЛОМ
Немања Мићевић

ПРЕВОД СА ЕНГЛЕСКОГ
Светлана Митић

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА
Дијана Црњак
Горан Милашин
Мирјана Рацковић

ШТАМПА
Donat Graf d.o.o.

ТИРАЖ
500

Чачак, 3. октобар – 10. новембар 2020.
www.nadezdapetrovic.rs

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА НАДЕЖДА ПЕТРОВИЋ

Република Србија
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ И ИНФОРМИСАЊА

Изложба 30. Меморијала Надежде Петровић реализована је средствима оснивача – Града Чачка, средствима Министарства културе и информисања Републике Србије и програма „Дијалог за будућност”.

Уметничка галерија „Надежда Петровић”, као организатор изложбе 30. Меморијала Надежде Петровић, изражава посебну захвалност колегама и менаџменту Музеја савремене умјетности Републике Српске у Бањалуци за стручну, колегијалну и логистичку помоћ при реализацији изложбе 30. Меморијала Надежде Петровић.

ЗАХВАЛНОСТ ОРГАНИЗАТОРА

За уступљене експонате: Галерији САНУ, Београд; Галерији "Саријев", Пловдив/ Бугарска; Музеју савремене умјетности Републике Српске, Бања Лука; Марку Погачнику;
За уступљену фото-документацију за рад „*Was is kunst*: концептуална уметност” групе Irwin: Миленку Матановичу, Илији Шошкићу, Раши Тодосијевићу, Неши Париповићу, Сањи Ивековић, Балинту Сомбатију, Горану Трбуљаку и Бранки Стипанчић;
За уступљене просторе, омогућено извођење и приказивање радова у јавном простору: Дому културе Чачак; ЈП Службени Гласник, Београд; Међуопштинском историјском Архиву Чачак; Народном музеју Чачак; Туристичкој организацији Чачак;
За подршку при реализацији изложбе: Atenic commerce, Чачак; Градско позориште Чачак; Друштво за заштиту птица и природе „Сове на опрезу”; Elektrovat d.o.o.; P...S... Fashion; ФК Борац 1926, Чачак; Дунав осигурање, филијала Чачак.

Ова публикација настала је у склопу Заједничког регионалног програма „Дијалог за будућност: унапређење дијалога и друштвене кохезије у, и између, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Републике Србије”, који спроводе UNDP, UNICEF и UNESCO, а финансира га Фонд УН за изградњу мира (UN PBF).

Ставови и мишљења изнесени у овој публикацији су ставови и мишљења организатора и не одражавају нужно ставове и мишљења УН агенција које имплементирају програм нити партнера у програму. Садржај публикације искључиво је одговорност организатора.

ISBN
978-86-83783-95.3

МЕМОРИЈАЛ НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

УМЕТНИЦИ:

КАТАРИНА **АЛЕМПИЈЕВИЋ (СРБ)**
ИГОР **АНТИЋ (СРБ/ФРА)**
РАДОШ **АНТОНИЈЕВИЋ (СРБ)**
ЈАКА **БАБНИК (СЛО)**
ИГОР **БОШЊАК (БИХ)**
ЖАНЕТА **ВАНГЕЛИ (МКД)**
ЗЛАТАН **ВЕХАБОВИЋ (ХРВ)**
НАТАЛИЈА **ВУЈОШЕВИЋ (ЦГ)**
ИГОР **ГРУБИЋ (ХРВ)**
ДАНИЦА **ДАКИЋ (БИХ/НЕМ)**
диСТРУКТУРА (СРБ)
БИЉАНА **ЂУРЂЕВИЋ (СРБ)**
УРОШ **ЂУРИЋ (СРБ)**
ПРАВДОЉУБ **ИВАНОВ (БУГ)**
IRWIN (СЛО)
ДАЛИБОР **МАРТИНИС (ХРВ)**
РАДЕНКО **МИЛАК (БИХ)**
МЛАДЕН **МИЉАНОВИЋ (БИХ)**
ДУШАН **ОТАШЕВИЋ (СРБ)**
ВЛАДИМИР **ПЕРИЋ ТАЛЕНТ (СРБ)**
ВЕДРАН **ПЕРКОВ (ХРВ)**
ВЕСНА **ПЕРУНОВИЋ (СРБ/КАН)**
ЛАЛА **РАШЧИЋ (БИХ/ХРВ)**
СЕЛМА **СЕЛМАН (БИХ/САД)**
КАМЕН **СТОЈАНОВ (БУГ/АУС)**
ПРЕДРАГ **ТЕРЗИЋ (СРБ)**
ЈЕЛЕНА **ТОМАШЕВИЋ (ЦГ/БИХ)**
ВУК **ЋУК (СРБ)**
ЈАСМИНА **ЦИБИЦ (СЛО/ВБ)**
ЈУСУФ **ХАЏИФЕЈЗОВИЋ (БИХ)**

